

TAMPEREEN
YLIOPISTO

**Tampereen yliopiston
toimintakertomus ja tilinpäätöslaskelmat
vuodelta 2004**

**Tampereen yliopiston
toimintakertomus ja tilinpäätöslaskelmat
vuodelta 2004**

Hyväksytty yliopiston hallituksessa 30.3.2005

ISBN 951-44-6270-X
ISSN 1458-7750

Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print
Tampere 2005

Sisällysluettelo

1.	Johdon katsaus	7
2.	Toiminta-ajatus ja tehtävä	8
3.	Rakenteellinen ja toiminnallinen kehittäminen sekä laadunhallinta	9
3.1	Tampereen yliopiston organisaatio	9
3.2	Rakenteellinen kehittäminen	10
3.3	Toiminnan arviointi	10
3.3.1	Laatuyksiköt	10
3.3.2	Yliopisto Korkeakoulujen arviointineuvoston ja Suomen Akatemian arvioinneissa.....	10
3.3.3	Tutkimuksen arviointi	11
3.3.4	Monialaisten yliopistojen laadunhallintaa kehittävä arviointi	11
3.3.5	Opiskeluprosesseja kehittävä arviointi ja laadunhallinta.....	11
3.4	Toiminnanohjaus	15
4.	Henkilöstövoimavarojen hallinta ja kehittäminen	15
4.1	Henkilöstön määrä ja rakenne	15
4.2	Henkilöstön kehittäminen	18
4.2.1	Koulutus, kehittäminen ja työhyvinvointi	18
5.	Tilat	19
6.	Toiminnallinen tuloksellisuus, taloudellisuus, tuottavuus ja vaikuttavuus	20
6.1	Peruskoulutus	20
6.1.1	Opiskelijat ja opiskelijavalinnat.....	20
6.1.2	Ylemmät ja alemmat perustutkinnot	22
6.1.3	Kansainvälinen yhteistyö.....	26
6.1.4	Valmistuneiden sijoittuminen	28
6.1.5	Tampereen yliopiston virtuaaliyliopisto ja tieto- ja viestintätekniikan strategian mukaiset toimenpiteet	29
6.2	Aikuiskoulutus	32
6.2.1	Avoin yliopisto-opetus.....	32
6.2.2	Täydennyskoulutus	33
6.3	Tutkimus	34
6.3.1	Jatkokoulutus	34
6.3.2	Jatkotutkintokoulutuksen kustannukset	37
6.3.3	Tutkimus- ja tutkimuksen tukipalvelut	37
6.3.4	Tutkimustoiminnan kansainvälisyys	40
6.3.5	Taiteellinen toiminta	41
6.4	Yhteiskunnalliset tehtävät	42
6.4.1	Valtakunnalliset tehtävät	43
6.4.2	Yhteistyö	43
7.	Kannattavuus	44
7.1	Julkisoikeudelliset suoritteet	44
7.2	Muut maksulliset suoritteet	45
7.3	Hintatuettu maksullinen toiminta	47
7.4	Yhteisrahoitteinen sopimustutkimustoiminta.....	48
7.5	Harjoittelukoulujen maksullinen toiminta	51
8.	Tilinpäätöslaskelmat vuodelta 2004.....	53
8.1.1	Talousarvion toteutumalaskelma 1.1.2004 – 31.12.2004	53
8.1.2	Tuotto- ja kululaskelma	55
8.1.3	Tase	56
8.2	Tilinpäätöslaskelmien liitteenä annettavat tiedot	58
8.3	Tilinpäätöksen laskelmien tarkastelu	67
8.3.1	Talousarvion toteutumalaskelma	67
8.3.2	Tuotto- ja kululaskelma	70
8.3.3	Tase	71
9.	Sisäinen valvonta.....	71
10.	Allekirjoitukset	72

Liitteet

- Liite 1. Tampereen yliopiston organisaatio 31.12.2004
Liite 2. Maksullisen ja yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmien laadintaperusteet
Liite 3. Yliopiston talousarviokirjanpidon määrärahat, tulot ja menot rahoituslajeittain
Liite 4. Tampereen yliopiston kustannukset tulosalueittain

Taulukot

Taulukko 1	Tampereen yliopiston virat ja pysyvät työsopimussuhteiset tehtävät vuosina 2002-2004	16
Taulukko 2	Henkilöstöä kuvaavia lukuja vuosina 2002-2004.....	17
Taulukko 3	Perustutkintojen uudet opiskelijat koulutusaloittain 2002 - 2004	21
Taulukko 4	Ylemmän korkeakoulututkinnon uudet opiskelijat eri tulkintojen mukaan 2004.....	21
Taulukko 5	Tampereen yliopiston opiskelijamäärät 2002 - 2004	21
Taulukko 6	Ylemmät korkeakoulututkinnot sekä tutkintotavoitteet vuosina 2001 - 2004	22
Taulukko 7	Ylemmät korkeakoulututkinnot koulutusaloittain 2002 - 2004 ja tutkintotavoitteet	22
Taulukko 8	Alemmat korkeakoulututkinnot ja ammatilliset jatko-opinnot koulutusaloittain 2002 – 2004	23
Taulukko 9	Vuonna 2004 suoritettujen ylempien korkeakoulututkintojen laajuus koulutusaloittain	23
Taulukko 10	Ylempien tutkintojen keskimääräinen (mediaani) suoritus aika vuosina 2002 - 2004 koulutusaloittain	24
Taulukko 11	Vuosina 1996 - 1999 opintonsa aloittaneet ja saman tutkinnon 31.7.2004 mennessä suorittaneet, valmistumisprosentti	24
Taulukko 12	Perustutkintokoulutuksen kustannukset 2002- 2004	25
Taulukko 13	Perustutkintokoulutuksen tulosalueen kustannukset vuonna 2004/tutkinnot (3 v. ka) koulutusaloittain (eur)..	26
Taulukko 14	Kansainvälisen opiskelijavaihdon kehitys Tampereen yliopistossa vuosina 2002 - 2004	27
Taulukko 15	Tampereen yliopistossa vuosina 1999–2003 ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden työtilanne vuoden kuluttua valmistumisesta	28
Taulukko 16	Ylemmän korkeakoulututkinnon vuosina 2001 - 2003 suorittaneiden kotipaikka vuonna 2004	28
Taulukko 17	Virtuaaliyliopistohankkeen rahoituksen kohdentuminen 2004, opetusministeriönrahoitus 336 000 euroa	31
Taulukko 18	Aikuiskoulutuksen tulosalueen kustannukset 2002 – 2004 (eur).....	32
Taulukko 19	Tohtorin tutkintojen määrä ja tutkintotavoitteet vuosina 1998-2004	35
Taulukko 20	Tohtorin tutkinnot koulutusaloittain 2002 - 2004 ja tutkintotavoitteet.....	35
Taulukko 21	Tohtorin tutkinnon vuosina 2002 - 2004 suorittaneiden keski-ikä (mediaani).....	36
Taulukko 22	Jatkotutkinnon suorittaneiden työelämään sijoittuminen	36
Taulukko 23	Jatkotutkintokoulutuksen kustannukset 2002- 2004	37
Taulukko 24	Jatkotutkintokoulutuksen kustannukset/tohtorin tutkinnot (3 v. ka.) koulutusaloittain vuonna 2004 (eur)	37
Taulukko 25	Tieteelliset julkaisut yhteensä vuosina 2002 – 2004	39
Taulukko 26	Henkilötyövuodet tutkimustehtävissä 2002 – 2004	39
Taulukko 27	Henkilötyövuodet tutkimustehtävissä koulutusaloittain 2004.....	40
Taulukko 28	Tutkimuksen tulosalueen kustannukset 2002 – 2004.....	40
Taulukko 29	Opettaja- ja tutkijavierailut 2002 - 2004, vierailun kesto vähintään kaksi viikkoa	40
Taulukko 30	Taiteellinen toiminta tulosalueen kustannukset 2002 - 2004, eur.....	41
Taulukko 31	Asiantuntijatehtävät 2002 – 2004	43
Taulukko 32	Julkisoikeudellisia maksullisia suoritteita koskeva kustannusvastaavuuslaskelma.....	45
Taulukko 33	Muun maksullisen toiminnan tuotot suoritteittain vuosina 2002 – 2004	46
Taulukko 34	Kustannusvastaavuuslaskelma maksuperustelaim mukaisista muista suoritteista	47
Taulukko 35	Kustannusvastaavuuslaskelma hintatuetuista täydennyskoulutuspalveluista	48
Taulukko 36	Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot rahoituslähteittäin vuosina 2002 – 2004	49
Taulukko 37	Toimintamenomomentille nettoutetun yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot ja kustannukset vuosina 2002 – 2004.....	50
Taulukko 38	Lahjoitustuotot rahoittajittain vuosina 2002 – 2004	50
Taulukko 39	Toimintamenomomentin ulkopuolisen rahoituksen menot rahoituslähteittäin 2002- 2004	51
Taulukko 40	Kustannusvastaavuuslaskelma harjoittelukoulujen maksuperustelaim mukaisista muista suoritteista	52
Taulukko 41	Talousarvion toteutumalaskelman täydentäminen, nettobudjetoidut talousarvion tulot ja menot.....	68
Taulukko 42	Talousarvion toteutumalaskelman täydentäminen, bruttobudjetoidut talousarvion tulot ja –menot	69
Taulukko 43	Tampereen yliopiston talousarvion menot ja –tulot yhteensä.....	70

Kuviot

Kuvio 1	Henkilöstönkehittämisyksikön järjestelmä koulutus painopistealueittain (ei sisällä muuta kehittämistoimintaa).....	18
Kuvio 2	Vuonna 2004 suoritettujen ylempien korkeakoulututkintojen keskimääräinen laajuus koulutusaloittain, opintoviikkoa.....	23
Kuvio 3	Ylemmät korkeakoulututkinnot 2004/opetushenkilöstö 2004	25
Kuvio 4	Tohtorin tutkinnot vuonna 2004 /professori (henkilötyövuodet, budjettirahoitus)	36

Tilinpäätöslaskelmien liitteenä annettavat tiedot

Liite 1	Selvitys suunnitelmanmukaisten poistojen perusteista ja niiden muutoksista.....	58
Liite 2	Henkilöstökulut ja luontoisedut sekä lomapalkkavelat, euroa	59
Liite 3	Kansallisomaisuuden ja käyttöomaisuuden hankintamenojen ja muiden pitkävaikutteisten menojen muutokset, euroa	59
Liite 4	Arvonkorotukset.....	60
Liite 5	Myönnetyt varainhoitovuoden päättyessä voimassa olleet lainat eriteltyinä	60
Liite 6	Myönnetyt varainhoitovuoden päättyessä voimassa olleet valtiontakaukset, valtion takuut ja muut vastuusitoumukset eriteltyinä, euroa	61
Liite 7	Peruste, jonka mukaista kurssia on käytetty muunnettaessa ulkomaanrahan määräiset velat, saamiset ja muut sitoumukset Suomen rahaksi	61
Liite 8	Hallinnassa olevat eri yhtiöiden erilaiset osakkeet ja osuudet sekä muut osakkeisiin rinnastettavat arvopaperit.....	62
Liite 9	Hallinnassa oleva kansallisomaisuus, jota ei ole merkitty taseeseen.....	62
Liite 10	Selvitys kirjanpidon täydentämisestä tilinpäätöksessä 42 f §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla	62
Liite 11	Erittely seuraavaan varainhoitovuoteen siirretyistä määrärahoista	63
Liite 12	Talousarviossa myönnetyt valtuudet sekä niiden käyttö ja käytöstä aiheutuvat menot.....	64
Liite 13	Tilinpäätöksen täsmäytyslaskelma	64
Liite 14	Oman pääoman muutokset	65
Liite 15	Tuotto- ja kululaskelmaan kirjattava talousarvion ulkopuolinen rahoitus.....	65
Liite 16	Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat.....	65
Liite 17	Taseeseen sisältyvät tiliviraston hallinnoimat rahastoidut varat, säätiöt ja yhdistykset.....	66
Liite 18	Arviomäärärahojen ylitykset ja niiden perustelut	66
Liite 19	Muut oikeuden ja riittävien tietojen vaatimuksen edellyttämät mahdolliset liitteet	66

1. Johdon katsaus

Vuosi 2004 oli Tampereen yliopistossa vaalivuosi. Samaan vuoteen osuivat sekä viideksi vuodeksi valittavan rehtoriston että kolmeksi vuodeksi valittavien tiedekuntaneuvostojen ja laitosneuvostojen vaalit. Koko rehtoristo vaihtui. Entinen rehtori valittiin kansleriksi, jonka toimenkuva muuttui samalla lähes täyspäiväiseksi. Dekaanit vaihtuivat neljässä tiedekunnassa.

Yliopiston kehitys jatkui vakaana. Sovitut tutkintotavoitteet, jotka vuonna 2004 olivat edellisen tulossopimuskauden tavoitteita korkeammat, saavutettiin jo neljäntenä vuonna peräkkäin sekä maisteri- että tohtoritutkintojen osalta. Tulosta voidaan pitää osoituksena siitä, että yliopiston sopimat tavoitteet ovat realistisella tasolla. Myös yliopiston talouden kehitys on ollut vakaata. Budjettirahoituksen taso pysyi ennallaan, mutta ulkopuolisen rahoituksen osuus oli selvässä nousussa. Suomen Akatemian kautta tuleva kilpailtu tutkimusrahoitus kasvoi 15 %. Kokonaisuudessaan yliopiston ulkopuolinen rahoitus oli 42,8 miljoonaa euroa, mikä on 34 % kokonaisrahoituksesta.

Laajin rakenteellinen uudistus oli kauppakorkeakoulun perustaminen yliopiston kauppa- ja hallintotieteiden tiedekuntaan. Uudistuksen tarkoituksena on vahvistaa ja profiloita kauppatieteellistä opetusta ja tutkimusta Tampereella. Uudistusta tukivat voimakkaasti myös yliopiston keskeiset sidosryhmät Tampereen kaupunki ja Pirkanmaan elinkeinoelämä. Kauppakorkeakoulun perustamisen yhteydessä uudistui myös koko tiedekunta. Entisen taloudellishallinnollisen tiedekunnan laitosjakoa muutettiin. Tavoitteena oli muodostaa vahvempia yksiköitä, joissa yhdistyy sekä julkisen että yksityisen sektorin näkökulmat johtamiseen, talouteen ja juridiikkaan. Uusi solu- ja kudosteknologian tutkimuskeskus Regea aloitti toimintansa lääketieteellisen teknologian instituutin osana ja sai myöhemmin yliopiston erillislaitoksen aseman. Erityisesti kantasolututkimuksen alueella Regealla odotetaan olevan mahdollisuus kehittyä kansainväliseksi eturivin tutkimuskeskukseksi. Keskuksen rahoittajia ovat yliopiston lisäksi Tampereen teknillinen yliopisto, Pirkanmaan ammattikorkeakoulu, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri ja Tekonivelsairaala Coxa.

Opetusministeriön päätöksestä yliopistoon perustettiin myös uusi logopedian koulutusala. Ensimmäiset opiskelijat otetaan syksyllä 2005 ja koulutus toteutetaan yhteistyössä Turun yliopiston ja Åbo Akademin kanssa. Tutkinnonanto-oikeus on Tampereen yliopistolla ja Åbo Akademiella. Päätöksen taustalla on huutava pula pätevistä puheterapeuteista niin Pirkanmaalla kuin Varsinais-Suomessakin.

Opetuksessa toiminnan pääpaino oli tutkinnonuudistuksen suunnittelussa ja kaksiportaiseen tutkintojärjestelmään siirtymisessä. Uuden tutkintoasetuksen mukainen opetus alkaa syksyllä 2005. Sen yhteydessä on tarkasteltu perusteellisesti opetusohjelmien sisältöä ja opintojaksojen mitoitusta. Myös jakamalla lukuvuosi neljään periodiin pyritään entisestään parantamaan opiskelijoiden mahdollisuuksia valmistua tavoiteajassa. Neljän periodin järjestelmää kokeiltiin jo lukuvuonna 2004-2005 useilla laitoksilla. Kansainvälisten maisteri- ja tohtorikoulutusohjelmien valmistelu ja toteutus kuuluvat jo usean laitoksen normaaliin toimintaan.

Tutkimuksen osalta keskeisin prosessi oli laaja, koko yliopiston kattava tutkimuksen kansainvälinen arviointi. Sen suorittivat kuuden kansainvälistä paneelia, joiden jäsenet oli valittu laitosten ulkopuolisten tahojen (Suomen Akatemia, muut yliopistot) avulla. Arvioinnin tulokset julkistettiin marraskuussa 2004, ja ne olivat erittäin kannustavia. Niiden pohjalta on jatkunut keskustelu laitosten suunnitelmallisista tutkimusprofiileista, tutkimusstrategioista ja määrätietoisestä kansainvälistymisestä.

Yliopiston mitokondriotutkimuksen huippuyksikön johtaja prof. Howard Jacobsin ryhmä sai huomattavan tunnustuksen, kun sille myönnettiin EU:n Descartes-palkinto.

Opetuksen ja tutkimuksen kehittämisen rinnalla on käynnistetty yliopiston laatuprosessien systematisointi laatujärjestelmäksi. Kahden pilottilaitoksen avulla käydään systemaattisesti läpi koko toiminnan, niin opetuksen, tutkimuksen kuin hallinnonkin laatuikäytännöt ja selvitetään mahdolliset aukot ja puutteet käytänteissä. Myös laatutyön tarkoituksena on tukea yliopiston tavoitetta olla kansainvälisen tason tutkimusyliopisto.

Yliopiston strategia päivitetään vuoden 2005 loppuun mennessä. Strategiaproessin tavoitteena on tunnistaa yliopiston vahvuusalueet ja potentiaalit sekä uudistaa yliopiston sisäistä rahanjakoa entistä tavoitteellisempaan ja kannustavampaan suuntaan.

2. Toiminta-ajatus ja tehtävä

Tampereen yliopisto harjoittaa tutkimusta ja antaa siihen perustuvaa opetusta laajentaakseen ihmisten ymmärrystä itsestään ja ympäröivästä maailmasta. Yliopisto palvelee erityisesti suomalais-ta yhteiskuntaa ja alueellista toimintaympäristöään, mutta samalla se rakentaa itselleen yhä merkityksellisempää roolia kansainvälisessä tiede- ja yliopistoyhteisössä. Yliopisto on erityisessä vastuussa yhteiskuntaan liittyvästä tutkimuksesta ja opetuksesta.

Vuonna 2001 hyväksytyssä strategiassaan yliopisto on kiteyttänyt tehtävänsä ja toiminta-ajatuksensa seuraavasti:

- *Tampereen yliopisto on monialainen tiedeyhteisö, jonka toiminta perustuu tieteelliseen tutkimukseen ja laajaan opiskelun vapauteen.*
- *Yliopisto palvelee korkeatasoisella tutkimuksella ja opetuksella yhteiskuntaa ja kulttuuria. Sillä on erityistehtävä yhteiskunnallisten ilmiöiden erittelijänä ja kriittikona sekä kansalais-yhteiskunnan rakentajana.*

Tampereen yliopisto tavoittelee kaikessa toiminnassaan korkeaa laatua. Siihen ei päästä ainoastaan resursseja lisäämällä, vaan se edellyttää myös valintoja, päämäärien asettamista ja yhteisesti sovitun toimintaan sitoutumista.

Tampereen yliopisto painottaa toimintaansa vahvoille, tieteellisesti menestyville ja yliopiston sivistys- ja koulutustehtävien kannalta tärkeille alueille. Nimetessään painoalueita yliopisto ilmaisee erityisen tukensa niille, mutta ei ehkäise muiden alojen ja hankkeiden menestymistä. Päinvastoin kaikkea hyvätasoista akateemista työtä tuetaan ja sille etsitään rahoitusta. Tampereen yliopisto ei kuitenkaan pysty olemaan valtakunnallinen eikä kansainvälinen vaikuttaja kuin muutamalla alalla.

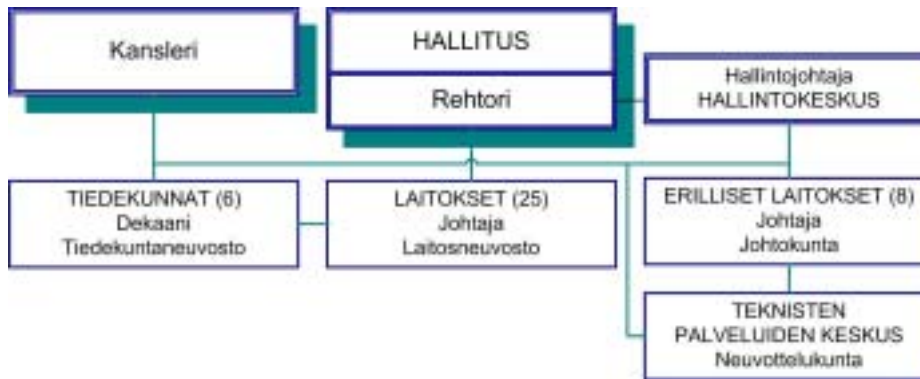
Yliopiston painoalueet ovat

- *Yhteiskunnan, ihmisen terveyden ja hyvinvoinnin tutkimus sekä näihin perustuva opetus.*
- *Menestyvät ja nopeasti kehittyvät alat, joilla yliopistossa on erityisosaamista.*

3. Rakenteellinen ja toiminnallinen kehittäminen sekä laadunhallinta

3.1 Tampereen yliopiston organisaatio

Vuoden 2004 lopussa yliopistossa on ollut kuusi tiedekuntaa ja kahdeksan erillistä laitosta, joista kolmessa harjoitetaan tieteellistä tutkimusta ja annetaan siihen perustuvaa opetusta. Koulutusaloja on yhdeksän, jotka ovat (perus- ja jatkotutkinto-opiskelijamäärän mukaisessa suuruusjärjestyksessä): yhteiskuntatieteellinen, humanistinen, luonnontieteellinen, lääketieteellinen, kauppatieteellinen, kasvatustieteellinen, terveystieteiden ja psykologian ala sekä teatteriala.

Kansleri (1.8.2004 alkanut toimikausi)
Jorma Sipilä

Hallitus (1.8.2004 alkanut toimikausi)

Jäsen

Varantola Krista, rehtori

Piitulainen Marja-Leena, professori

Juhola Martti, professori

Takala Tuomas, professori

Haveri Arto, professori

Kirkinen Pertti, professori

Suhonen Pertti, professori

Lammi Kaisa, projektipäällikkö

Markkola Mikko, tietojärjestelmäpäällikkö

Hakkarainen Kati, apulaisopettaja

Lempiäinen Kirsti, yliassistentti

Varjokorpi Kirsi-Marja, suunnittelija

Varajäsen

Ropo Arja, vararehtori

Lehto Juhani, vararehtori

Haapala Pertti, professori

Leisiö Timo, professori

Hella Lauri, professori

Ropo Eero, professori

Kuusela Hannu, professori

Mustonen Jukka, professori

Moilanen Eeva, professori

Korvajärvi Päivi, professori

Parvela Elisa, hallintopäällikkö

Takalo Tenho, yhteyspäällikkö

Kainulainen Heikki, selvitysmies

Mattila Markku, yliassistentti

Parviainen Minna, amanuenssi

Opiskelijajäsenet 1.8.2004-31.7.2005

Granat Laura

Tirronen Anniina

Rautanen Pasi

Piippo Aksu

Wennberg Ilkka

Vessari Hannu

Ansala Jussi

Hannus Kimmo

Helin Marko

Marjamaa Patrik

Hallintojohtaja

Timo Lahti

3.2 Rakenteellinen kehittäminen

Yliopisto organisoii vuonna 2004 uudelleen toimintojaan vahvistaakseen rooliaan tutkimusyliopistona. Kauppa- ja hallintotieteiden tiedekunnan laitosjakoa uudistettiin siten, että sen kuudesta laitoksesta muodostettiin neljä suurempaa tutkimusaloittaista kokonaisuutta. Rakenteellisella kehittämisellä tavoitellaan oppiaineiden aikaisempaa parempaa synergiaetua ja taloudellista hallittavuutta. Päätös perustuu yliopistossa vuonna 2000 laaditun tiedeyliopistomallin periaatteisiin. Tiedekunnan sisälle muodostettiin myös kauppakorkeakoulu kauppatieteellisen alan oppiaineista. Koulutusohjelmajoinen kauppakorkeakoulu aloitti toimintansa 1.8.2004. Perustamisen taustalla olivat vahvasti Tampereen kaupunki ja Tampereen kauppakamari.

Yliopiston alueellista tehtävää toteuttava organisatorinen uudistus oli yhteiskuntatieteelliseen tiedekuntaan perustettu Porin yksikkö, jossa aloitettiin syyslukukauden 2004 alussa yhteiskuntatieteiden maisterin tutkintoon johtava koulutus. Tutkinnon pääaineina ovat sosiaalipolitiikka, sosiaalityö ja sosiologia. Toimintaa kehitetään yhteistoiminnassa Porin yliopistokeskuksessa toimivien muiden yliopistojen yksiköiden kanssa. Yliopisto on aikaisemmin järjestänyt Porissa avointa yliopisto-opetusta ja ammatillista täydennyskoulutusta. Koulutuksen aloittamisesta sovittiin yliopiston ja opetusministeriön välillä keväällä 2003 käydyissä tulosneuvotteluissa.

3.3 Toiminnan arviointi

3.3.1 Laatuyskiköt

Yliopistokoulutuksen laatuyskiköjä vuosina 2004–2006 ovat historiatieteen laitos ja Psykonet-yliopistoverkosto, jota koordinoi Turun yliopisto.

Tampereen yliopiston näyttelijäntöön laitos on valittu taiteellisen toiminnan huippuyskiköksi vuosiksi 2004–2006.

Suomen Akatemian nimeämänä huippuyskikönä vuosina 2002 – 2007 toimii Mitokondrioiden biogeneesin ja mitokondriotautien tutkimusyksikkö (FinMIT).

3.3.2 Yliopisto Korkeakoulujen arviointineuvoston ja Suomen Akatemian arvioinneissa

Tampereen yliopisto oli vuonna 2004 mukana seuraavissa Korkeakoulujen arviointineuvoston ja Suomen Akatemian arvioinneissa.

- Korkeakoulujen arviointineuvosto: Yliopistojen sosiaalityön ja ammattikorkeakoulujen sosiaalialan koulutusten arviointi yhteistyössä työelämän kanssa
- Suomen Akatemia: Research in Business Disciplines in Finland.

Osa yliopiston laitoksista on ollut mukana laitosten omasta aloitteesta tehdyissä tai muiden tahojen järjestämässä arvioinneissa ja benchmarking-vertailuissa.

Opetusta antavilla laitoksilla opetuksen arviointia toteutetaan usein osana opetuksen laadun seuranta. Arvioinnissa kertynyttä tietoa hyödynnetään opetusta kehitettäessä. Laitokset ovat omaksuneet erilaisia käytäntöjä opetuksesta kerättyjen palautteiden hyödyntämisessä: ensisijaisesti ne ovat aineksia yksittäiselle opettajalle hänen kehittäessään omaa opetustaan, mutta palautteita voidaan käsitellä myös ryhmissä kuten kehittämispäivissä. Erillislaitosten arviointitoiminnassa on yleensä kyse opetusta ja tutkimusta tukevien palvelujen kehittämisestä ja resurssien tarkoituksenmukaisesta kohdentamisesta. Esimerkiksi kirjastossa kokoelmien käytön järjestelmällinen seuranta tuottaa tietoa, jonka avulla kirjasto pyrkii kohdentamaan aineistojen hankintaresurssit tarkoituksenmukaisesti.

3.3.3 Tutkimuksen arviointi

Lukuvuonna 2003–2004 yliopistossa toteutettiin tutkimuksen arviointi. Tampereen yliopiston tutkimus arvioitiin kansainvälisesti korkeatasoiseksi. Valtaosa yliopiston laitosten tutkimuksesta sijoittuu vähintään hyvälle kansainväliselle tasolle. Monialaisena yliopistona Tampere on onnistunut saavuttamaan menestystä laajalla rintamalla. Korkeimman kansainvälisen tason tutkimusta ja hyviä avauksia tälle tasolle on yliopiston kaikilla aloilla. Arvioinnissa parhaiten menestyivät lääketieteellisen teknologian instituutti, filosofia, historiatieteen laitos, informaatiotutkimuksen laitos, terveystieteen laitos, tiedotusopin laitos ja yhdyskuntatieteiden laitos. Suurin osa näiden yksiköiden tutkimuksesta arvioitiin kansainvälisesti erittäin hyväksi tai erinomaiseksi.

Arviointi toteutettiin ulkopuolisena, kansainvälisenä arviointina, jossa kaikkien yliopiston laitosten tutkimus arvioitiin ensimmäistä kertaa samanaikaisesti. Arvioinnin teki kuusi yliopiston ulkopuolista, kansainvälistä arviointipaneelia. Paneeleihin kuului asiantuntijoita kymmenen Euroopan maan yliopistoista. Arvioinnissa keskityttiin julkaistujen tutkimusten tieteelliseen laatuun ja arviointisijoita pyydettiin vertaamaan tutkimusta kyseisen alan kansainväliseen tasoon.

Arvioinnin tärkeimpänä tavoitteena oli muodostaa selkeä käsitys Tampereen yliopiston tutkimuksen tasosta tarkastelemalla sitä suhteessa kansainväliseen, erityisesti eurooppalaiseen tutkimuksen tasoon.

Arviointi auttaa yliopistoa tunnistamaan vahvuusalueitaan, ja sen tuloksia hyödynnetään kehitettäessä yliopistoa vahvana, korkeatasoista tieteellistä tutkimusta tekevänä yliopistona. Suosituksia saatiin laitosten tutkimusstrategioiden selkiyttämiseen, uusien tutkimusryhmien syntymisen tukemiseen ja korkeatasoisen kansainvälisen yhteistyön ja julkaisutoiminnan lisäämiseen. Tutkijoiden koulutuksessa ja urakehityksessä nähtiin kehitettävää.

3.3.4 Monialaisten yliopistojen laadunhallintaa kehittävä arviointi

Vuosina 2002-2003 toteutetun neljän suomalaisen monitieteisen yliopiston hallinnon arvioinnin pohjalta päätettiin jatkaa erityisesti laadunhallinnan kehittämistä. Lisäksi sovittiin, että yliopiston kokonaisstrategian uudistetaan vuoden 2005 aikana.

Hallinnon arviointi oli osoittanut, että kehittämistarvetta oli laadunhallinnassa, strategisen johtamisen ja tulosjohtamisen välisen kytkennän vahvistamisessa, strategian laadintaprosessissa, tulosohjausprosessin avoimemmaksi tekemisessä, tulosyksiköiden johtamisvalmiuksien ja -edellytysten parantamisessa ja tukipalvelujen roolin vahvistamisessa. Hankkeessa oli mukana Tampereen, Jyväskylän, Oulun ja Turun yliopistot. Näistä kolme ensinmainittua sopivat yhteisen hankkeen jatkamisesta tavoitteenaan laadunvarmistusjärjestelmien rakentaminen.

3.3.5 Opiskeluprosesseja kehittävä arviointi ja laadunhallinta

Tampereen yliopisto katsoo, että tarkoituksenmukaisesti, tehokkaasti ja taloudellisesti toteutettu opiskelijavalinta, opintojen ohjaus ja työelämän huomioon ottava opiskeluprosessin laadunhallinta luovat perusedellytykset opintojen sujuvalle etenemiselle. Vuoden 2004 toteutetuilla opiskeluprosessien arvioinneilla ja niihin perustuvilla toimilla valmistauduttiin osaltaan laadunvarmistusjärjestelmän määrittelyyn ja rakentamiseen. Loppuvuonna 2004 sovittiin muun muassa yliopiston laaturyhmän asettamisesta.

Opetushenkilöstön osaaminen on avainasemassa oppimisen laatua parannettaessa. Sitä varten Tampereen yliopistossa käytiin läpi tiedekuntien ohjeet ja käytännöt opetusansioiden huomioon ottamisesta opettajien rekrytoinnissa. Opetusneuvosto esitti tiedekunnille asiasta listan suosituksia, jotka painottivat opetusansioiden merkitystä ja kiinnittivät huomiota menettelyihin, joilla tiedekunnat ottavat ne entistä paremmin huomioon. Tiedekunnat täsmensivät ohjeitaan suositusten perusteella.

Yliopistopedagogisen koulutuksen vaikuttavuutta arvioitiin tarkastelemalla 15 opintoviikon opintokokonaisuuden suorittaneiden opettajien näkemyksiä opetustaidosta ja sen merkityksestä ja arvostuksesta Tampereen yliopistossa. Tehtyä tutkimusta ja sen pohjalta muodostettuja näkemyksiä käsiteltiin yliopiston opetusneuvostossa. Keskustelua ja tietoja hyödynnetään seuraavan opintokokonaisuuden suunnittelussa.

Vuonna 2003 käynnistetty laaja opintojen kuormittavuuskartoitus saatiin loppuun alkuvuodesta 2004, ja selvityksestä julkaistiin raportti. Selvityksen yleisiä sekä laitoskohtaisia tuloksia käytettiin hyväksi tutkintorakennemuutostyössä, kun uusia opetussuunnitelmia ryhdyttiin toden teolla rakentamaan. Selvitys antoi tukea sekä opintojen oikein mitoittamiselle että opetusmuotojen ja opetuksen arvioinnin suunnittelulle. Raportissa opintojen kuormittavuuden kartoittamista tarkasteltiin myös osana opiskelijapalautejärjestelmää. Oppimista edistävää palautejärjestelmää ryhdyttiin pohtimaan teoreettisesti syksyllä 2004 (hanke siirtyy pilotointiin ja käytännön toteutukseen vuosina 2005 ja 2006).

Muistiossa Tutkielmien verkkojulkaiseminen ja arkistointi esitettiin, että syksystä 2005 lähtien pro gradu -tutkielma jätetään paperikopioiden asemesta PDF-tiedostona, josta yliopisto tekee kolme kansitettua kappaletta. Yksi niistä palautuu arvioinnin jälkeen tutkielman tekijälle. Muistio selvittää tutkielmien jättämistä, käsittelyä ja arkistointia yliopistossa. Suosituksia päätettiin ryhtyä toteuttamaan. Vuonna 2004 käynnistyi niin ikään hanke tutkielmien ohjauksen ja arvioinnin ohjeistamiseksi.

Virtuaaliyliopistotoimintaa uudistettiin yksittäisistä piloteista tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön järjestelmän kehittämiseen. Kehittämishankkeiden keskeisenä kriteerinä on se, miten laajasti ne palvelevat yliopiston toimijoita ja miten niiden tulokset saadaan arkikäyttöön. Kehittämishankkeissa painotetaan yksiköiden yhteistyötä.

Virtuaali- ja verkko-opetuksen prosesseja arvioitiin ja kehitettiin yliopiston epävirallisessa, aktiivisesti kokoontuvassa TVT-OKE-ryhmässä, jossa ovat edustettuina etenkin tieto- ja viestintätekniikan tukipalveluja tarjoavat tahot (tietokonekeskus, opetuksen kehittämissyksikkö, opusteknologiakeskus, virtuaaliyliopisto, tietojenkäsittelytieteiden laitos, kirjasto, kielikeskus ja avoin yliopisto). Ryhmä toi kehittämissesityksiä opetusneuvostoon ja yliopiston johtoryhmään. Loppuvuonna kartoitettiin muun muassa videoteknologian käyttö ja sen tarpeet ja käynnistettiin selvityksen esittämät toimet.

Lisäksi yliopistossa toimi Euroopan komission osin rahoittama monikansallinen eQuality-hanke. Sen puitteissa tehtiin kansainvälisestikin merkittävää avoimen oppimisen ja etäoppimisen (ODL) laatutyötä.

OPISKELIJAVALINTOJEN LAATULISTAT

Syksyllä 2003 hyväksyttyä opiskelijavalintojen kehittämisstrategiaa tarkennettiin keväällä 2004 tiedekuntien erityisten toimenpiteiden kuvauksilla. Strategiatyön yhteydessä laadittua opiskelijavalintojen laatulistaa sovellettiin valintojen suunnittelussa ja toteutuksessa. Kesän 2004 opiskelijavalinnoista koottiin yhtä laaja tilastoaineisto kuin edelliseltäkin vuodelta. Lisäksi joidenkin hakukohteiden osalta (esim. taideaineet, matemaattiset aineet) arvioitiin opiskelijavalinnan onnistuneisuutta tarkemmin erillisselvityksin. Uusien ylioppilaiden aseman parantamiseen tähdänneet maltilliset lisäpistekokeilut tuottivat toisaalla tulosta (kauppatieteet), mutta toisaalla vaikutus jäi vähäiseksi (lääketiede). Merkittävämpien muutosten suunnittelu siirtyi vuodelle 2005 kyseeseen tulevan henkilökunnan ollessa täysin työllistetty tutkintorakennemuutuksen valmistelussa.

Opiskelijavalintojen laadun kehittämiseksi tarvitaan myös valtakunnallista yhteistyötä. Tampereen yliopiston edustaja oli mukana opetusministeriön työryhmässä suunnielemassa valtakunnallista yhteishakujärjestelmää. Yliopisto päätti osallistua vuonna 2005 käynnistyvään kauppatieteiden

yhteisvalintaan ja on halukas valintayhteistyöhön myös yhteiskuntatieteiden alalla, jonka osalta tehtiinkin alustavia tunnusteluja eri yliopistojen ao. yksiköiden kesken.

LUKUVUOSI TEHOKKAASEEN KÄYTTÖÖN

Tampereen yliopiston hallitus päätti huolellisen selvityksen jälkeen loppuvuodesta 2003, että yliopistossa otetaan käyttöön neljän opetusperiodin lukuvuosi syyslukukaudesta 2005 lähtien. Periodijärjestelmällä uskottiin saavutettavan monia merkittäviä etuja, jotka liittyvät etenkin tehostuvaan vuotuisen opetusajan ja opetustilojen käyttöön, opiskelijaliikkuvuuteen ja opettajien paraneviin tutkimusedellytyksiin. Eräissä yksiköissä neljän periodin järjestelmää alettiin kokeilla jo syyslukukaudella 2004, ja 1.8.2005 voimaan tulevien opetussuunnitelmien mukainen opetus suunnitellaan suoraan periodijärjestelmään.

Järjestelmän kokeilussa ja opetuksen suunnittelussa esiin nousseiden kysymysten pohjalta opetusneuvosto piti tarpeellisena valmistella tiedekunnille ja laitoksille yksityiskohtaisia suosituksia muun muassa periodien pituuksista, väliviikoista, opetusohjelma- ja opetussuunnitelmasykleistä, opetustilojen varaamisesta sekä opettajien tutkimusperiodista. Joistakin käytännön järjestelyihin liittyvistä pulmista huolimatta järjestelmään siirtymistä kannatettiin yhä niin opettajien kuin opiskelijoidenkin keskuudessa.

UUTEEN TUTKINTORAKENTEeseen

Yliopistossa valmistauduttiin Bolognan prosessin mukaiseen ja 1.8.2005 toteutuvaan uuteen tutkintorakenteeseen. Asiaa käsiteltiin ja tehtiin periaatepäätöksiä muun muassa yliopiston hallituksessa, opetusneuvostossa, tutkintorakennemuutoksen koordinaatioryhmissä, työryhmissä, tiedekunnissa ja laitoksissa. Opinto- ja kansainvälisten asiain osasto, opetuksen kehittämissyksikkö ja opetusneuvosto toimivat tiiviissä yhteistyössä muutoksen aiheuttamien toimenpiteiden ennakoimisessa ja valmistelussa.

Elokuussa 2004 annetun uuden tutkintoasetuksen mukaisia linjauksia täsmennettiin koko yliopiston tasolla kaikki koulutusalat kattavalla tutkintosäännöllä, jonka yliopiston hallitus hyväksyi joulukuussa. Kauppa- ja hallintotieteiden tiedekunnassa muokattiin lukuvuoden 2004–2005 opetussuunnitelmat jo pitkälti uuden järjestelmän mukaisiksi.

Yliopistossa toimi tutkintorakennemuutoksen koordinaatiotyöryhmä, jossa olivat mukana valtakunnallisten tieteenalakohtaisten ryhmien edustajat. Ryhmä välitti tietoa yliopiston ja kansallisten alakohtaisten koordinaatioryhmien välillä, seurasi uudistuksen etenemistä yliopistossa ja antoi suosituksia ja ohjeita laitoksille ja tiedekunnille.

Uutta tutkintorakennetta ja sen mukaisia opintoja edistettiin vuonna 2004 konkreettisesti muun muassa laitosten ja tiedekuntien työryhmillä, yliopiston yhteisillä seminaareilla, laitospöytäkirjoilla, räätälöidyillä konsultoinneilla sekä opintojen kuormittavuusselvityksillä ja ydinainesanalyysillä.

Tutkintorakenteen uudistuksen etenemistä ja sen keskeisiä yliopiston sisäisiä asiakirjoja on voinut seurata opetuksen kehittämissyksikön ja opinto- ja kansainvälisten asiain osaston verkkosivuilta. Verkkosivuille alettiin myös koota tietopakettia opiskelijoille.

OPETUKSEN JA OPPIMISEN TUKI JA TUNNUSTUKSET

Opetuksen kehittämissyksikkö jakoi kehittämismäärärahaa neljälle opetuksen kehittämishankkeelle ja muutamille tiedekuntien yhteisille tilaisuuksille. Matka-avustuksia pedagogisiin konferensseihin osallistumiseksi myönnettiin kuudelle opettajalle. Erillishankkeille myönnettyt määrärahat olivat pieniä, koska rahaa tarvittiin erityisesti tutkintorakennemuutoksen edistämiseen.

Yliopistossa palkittiin hyvästä opetuksesta kaksi opettajaa ja yksi laitos. Kumpaankin palkintoon kuului rahapalkinto. Hyvän opettajan palkinnon saivat Pia Houni ja Paula Saarenpää, ja Ällästikkupalkinto myönnettiin historiatieteen laitokselle.

OPINTOJEN OHJAUS

Opinto-ohjaus oli aikaisempia vuosia keskeisempi opiskelun ja opetuksen tukitoimi vuonna 2004. Laitosten ja tiedekuntien opinto-ohjauksen ja neuvonnan lisäksi neuvontaa annettiin keskitetysti opinto- ja kansainvälisten asiain osastossa. Osasto vastasi opintotuen ohella opiskelijatietojärjestelmän avulla tarjottavista palveluista (ilmoittautumiset, opintorekisteriotteet ja erilaiset todistukset) sekä palveli ja neuvoi yleisissä opiskeluun liittyvissä kysymyksissä (opastus ja neuvontapisteet sekä -palvelut). Palvelua oli tarjolla puhelimitse, henkilökohtaisina tapaamisina, sähköpostitse ja www:n kautta.

Yliopisto ennakoi, että opinto-ohjauksen tarpeet lisääntyvät ja osin muuttuvat Bolognan prosessin mukaisten muutosten toteutuessa. Ohjauksen lisääntyvään tarpeeseen varauduttiin siten, että ohjauksessa mukana olevat toimijat lisäsivät keskinäistä yhteistyötään ja ohjauksen asiantuntemusta kartutettiin.

Yliopiston uudistetun tutkintosäännön mukaan opiskelija laatii opintojensa suunnittelun tueksi henkilökohtaisen opintosuunnitelman (HOPS), jota voidaan käyttää opinto-ohjauksen välineenä. Opintosuunnitelmasta pitää ilmetä tutkinnon suorittamiseksi aiotut opinnot vähintäänkin annettavan tutkintotodistuksen mukaisella tarkkuudella ja opintojen suunniteltu aikataulu. Tiedekunta antaa tarkemmat ohjeet opintosuunnitelman laadinnasta ja sisällöstä. HOPSien käyttöönotosta käytiin laajaa keskustelua, ja käyttöönottoa tuettiin koulutuksella ja ohjausmateriaalilla. Koulutusta ja ohjeistusta ryhtyi antamaan erityisesti opetuksen kehittämissyksikkö.

Tiedekunnissa toimivat opiskelijaopinto-ohjaajat ohjasivat opiskelijoita käytännön ongelmissa, valintatilanteissa ja järjestivät työelämäpäiviä ja muita tilaisuuksia. Joihinkin tiedekuntiin palkattiin lisäksi suunnittelijoita viemään eteenpäin tutkintorakenteen uudistustyötä ja antamaan asiaan liittyvää tiedotusta ja ohjausta.

Keväällä järjestettiin tiedekunnittaiset yhteistilaisuudet tuutorivastaaville ja laitosten uusista opiskelijoista vastaaville opettajille. Syksyllä opiskelijatuutorit yhdessä tiedekuntien ja laitosten kanssa osallistuivat opintojen alkuvaiheen ohjaukseen ja joissakin laitoksissa orientoivien opintojen järjestämiseen.

Opiskelijoiden hyvinvoinnin ja ohjauksen kysymyksiin paneutui yliopiston Kehrä-ryhmä. Siinä yhteistyötä tekivät yliopiston sisäiset toimijat, ylioppilaskunta, seurakunnat ja YTHS. Ryhmän toimintaa päätettiin jatkaa vuonna 2005, vaikka Kehrä-hankerahoitus päättyi vuoden 2004 loppuun.

TILASTOT ARVIOINTIEN MAHDOLLISTAJANA

Opiskelijamääriä, tutkintoja ja opintojen etenemistä koskeva tilastollinen informaatio tuotetaan sähköisessä muodossa kaikkien käyttöön. Tilastot ovat selattavissa osoitteessa <http://www.uta.fi/tilastot/>. Luotettava ja kattava tilastollinen informaatio on keskeisenä perustana opiskelun tuloksellisuuden ja tehokkuuden arvioinnille.

Valtakunnallisia vertailuja varten tarvitaan yliopistoissa nykyistä yhdenmukaisempia opiskelija-tilastoja ja opintojen kulkua kuvaavia indikaattoreita. Rehtorien neuvosto asetti tätä varten keväällä 2004 työryhmän, jossa myös Tampereen yliopiston edustaja on mukana.

KIRJASTO OPISKELUPROSESSIEN TUKENA

Kirjatenteillä ja kurssikirjojen saatavuudella on suuri merkitys opiskelijoiden opintojen etenemiselle. Vuonna 2004 kirjasto hankki uutta kurssikirjallisuutta noin 661 eri nimekettä yhteensä yli 3384 kappaletta. Kurssikirjojen liikkuvuutta on pyritty parantamaan eri tavoin. Asiakkaat ovat omaksuneet muun muassa mahdollisuuden varata ja uusia lainojaan web-käyttöliittymän kautta.

Kirjastosta annettiin vuonna 2004 yhteensä 1 711 578 lainaa. Näistä 1 278 073 oli verkon kautta tehtyjä lainojen uusintoja. Varauksia lainassa oleviin kirjoihin jätettiin yhteensä 107 701, joista 87 617 verkon kautta.

Painetun kurssikirjallisuuden lisäksi kirjasto hankki elektronista oppimateriaalia sekä digitoimalla että ostamalla elektronisia oppiaineistoja. Artikkeleita ja kirjoja digitoitiin seitsemän eri laitoksen verkko-opetustarpeisiin ja viestintätieteiden yliopistoverkostolle. Elektronisia kurssikirjoja ostettiin sekä NetLibraryn kautta että erillisinä ostoina.

Kirjaston fyysiset tilat kohentuivat myös vuonna 2004, kun terveystieteiden (ent. lääketieteellinen) osastokirjasto Tertio sai keväällä uudet tilat Finn-Medi 5 -uudisrakennuksesta. Toimivat ja ajanmukaiset tilat pitävät sisällään mm. 24 tuntia vuorokaudessa auki olevat oppimiskeskuksen ja lukusalin. Myös kirjaston muissa toimipisteissä sijaitsevilla oppimiskeskuksissa on asiakkaille tarjolla opetusluokkia, ryhmätyötiloja ja työasemia sekä niihin hankittuja opiskelua mahdollistavia ja tukevia ohjelmistoja.

Kirjasto osallistui tiedonhankintataitojen opetuksen järjestämiseen ja oli mukana suunnittelemassa tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön laajentamista ja kehittämistä yliopistossa. Kirjastossa annettiin tiedonhankintataitojen opetusta yhteensä 907 tuntia.

3.4 Toiminnanohjaus

Yliopiston toiminnanohjaus toteutuu arviointitoiminnan lisäksi syksyisin toteutettavissa sisäisissä tulosneuvotteluissa. Neuvottelut käydään yliopiston johdon ja tiedekuntien dekaanien ja laitosten johtajien sekä erillislaitosten johtajien välillä. Neuvotteluihin osallistuu myös ylioppilaskunnan edustaja. Myös hallintokeskus neuvottelee johdon kanssa toiminnastaan.

Tulosneuvottelujen avulla seurataan yliopiston yksiköiden toiminnan tilaa ja niissä keskustellaan yliopiston kehittämisestä. Neuvotteluissa esitetyt näkemykset tukevat seuraavan vuoden budjettisuunnittelua ja yliopiston strategisten tavoitteiden asettamista. Tavoitteiden ja niiden toteutumisen, voima ja keskeisten kehittämistehtävien käsittelyn lisäksi tulosneuvotteluissa olivat esillä yliopiston strategiseen kehittämiseen liittyvät kysymykset: yliopiston uuden strategiasuunnitelman laadinta, laadunvarmistamisjärjestelmän kehittäminen ja tutkimuksen arvioinnin jatkotoimet.

Yliopiston johdon ja yksiköiden johtajien välinen seminaari, Johdon Forum, järjestettiin vuonna 2004 kerran. Aiheena oli tutkimuksen arviointi.

Yliopisto päätti siirtää joka toinen vuosi toteutettavan tuloksyksiköiden tuloksellisuuden arvioinnin keväälle 2005, jotta marraskuussa 2004 valmistuneen tutkimuksen arvioinnin tulokset ehdittiin analysoida riittävästi ennen tuloksellisuusarviointia.

4. Henkilöstövoimavarojen hallinta ja kehittäminen

4.1 Henkilöstön määrä ja rakenne

Yliopiston virkojen ja pysyvien työsopimussuhteiden määrä (1232) kasvoi 37 vakanssilla vuoteen 2003 verrattuna. Viroista 28 oli osa-aikaisia vakansseja. Tampereen yliopistossa oli vuoden 2004 lopussa 77 ulkopuolisilla varoilla rahoitettua virkaa tai työsopimussuhteista vakanssia, joista 12 lahjoitusprofessuureja. Dosentteja oli 620.

Taulukko 1 Tampereen yliopiston virat ja pysyvät työsopimussuhteiset tehtävät vuosina 2002-2004

	2002	2003	2004
YHTEENSÄ	1170	1195	1232
OPETUSHENKILÖKUNTA YHTEENSÄ	560	558	563
Professorit	198	198	199
Yliassistentit	62	66	71
Lehtorit, apulais-, yliopettajat	224	233	236
Assistentit	60	57	54
Päätoimiset tuntiopettajat	16	4	3
MUU HENKILÖKUNTA YHTEENSÄ	610	637	669
Tutkijat	19	24	24
Opetusta ja tutk. avustava henk.	119	121	122
Kirjastohenkilökunta	67	68	68
Atk-henkilökunta	53	54	57
Hallinto- ja toimistohenkilökunta	283	290	310
Huoltohenkilökunta	69	80	88

Lähde: TaY:n henkilö- ja virkarekisteri

Tampereen yliopistossa tehtiin vuonna 2004 yhteensä 2152 henkilötyövuotta, joista budjettivaroin 66 % (1421 htv). Budjettivaroin rahoitetuista henkilötyövuosista tehtiin opetustehtävissä 602 htv, johon sisältyy 82 htv sivutoimista tuntiopetusta. Muissa kuin opetustehtävissä henkilötyövuosien määrä oli 819. Ulkopuolisin varoin tehtiin yhteensä 731 henkilötyövuotta. Henkilötyövuosien määrä kasvoi 1 % (23 htv) vuoteen 2003 verrattuna (v. 2003 yhteensä 2129 htv). Henkilötyövuosijakaumat henkilöryhmittäin ja rahoituslähteittäin on esitetty taulukossa 2.

Tampereen yliopistossa vuonna 2004 eläkkeelle siirtyi vakinaisesta henkilöstöstä 29 henkilöä, heidän keski-ikänsä oli 62,6 vuotta (2003 63,1 v.). Eläkkeelle siirtyneistä 6 (21 %) siirtyi joko työkyvyttömyyseläkkeelle tai yksilölliselle varhaiseläkkeelle. Osa-aikaeläkkeelle jäi vuoden 2004 aikana 8 henkilöä ja vuoden lopussa osa-aikaeläkkeellä oli yhteensä 43 henkilöä.

Valtion henkilöstön keski-ikä oli 42,7 vuotta vuonna 2003, Tampereen yliopistossa vuonna 2004 42,9 vuotta. Vakainainen henkilöstö on keskimäärin 7 vuotta vanhempaa, keski-ikä on 49,9 vuotta ja vakinaisella opetushenkilökunnalla 51,0 vuotta. Nykyisestä vakinaisesta henkilöstöstä 63 vuoden iän saavuttaa viiden vuoden sisällä n. 200 henkilöä ja vuoteen 2015 mennessä 425 henkilöä (42 %).

Yliopistossa laadittiin valtiovarainministeriön kirjeen 14.10.2003 pohjalta toimenpidesuunnitelma määräaikaisten palvelussuhteiden vähentämiseksi ja niiden käyttämiseksi vain kiistatta perustellusta syystä. Määräaikaisena hoidettujen pysyviksi muodostuneiden tehtävien tilalle on vuosina 2002 - 2004 perustettu määrärahojen puitteissa 71 virkaa tai otettu työntekijä pysyvään työsopimussuhteeseen, vuodesta 1997 alkaen on näiden tehtävien tilalle perustettu yhteensä 126 virkaa tai pysyvää työsopimussuhdetta.

Henkilöstöä kuvaavat tiedot raportoidaan vuosittain tarkemmin Tampereen yliopiston henkilöstökatsauksessa, joka tehtiin ensimmäisen kerran vuodelta 2000.

Taulukko 2 Henkilöstöä kuvaavia lukuja vuosina 2002-2004

HENKILÖTYÖVUODET *)							
<i>Rahoituslähteittäin</i>	2002	2003	2004	<i>Henkilöryhmittäin</i>	2002	2003	2004
<i>Yhteensä</i>	2054	2129	2152	<i>Yhteensä</i>	2054	2129	2152
• Budjettivaroin	1348	1397	1421	• Opetushenkilökunta	550	556	558
• Suomen Akatemia	137	152	150	• Sivutoiminen tuntiopetus	114	139	140
• Työll. määrärahoihin	18	8	7	• Tutkijat ja tutkijakoul.	419	459	458
• Maksullinen palvelutoim.	285	273	271	• Opet. ja tutk. avustava henk.	288	304	303
• Muilla ulkopuol. varoilla	266	299	303	• Kirjastohenkilökunta	75	78	80
				• Atk-henkilökunta	84	77	80
Palkkausmenot	2002	2003	2004	• Hallinto- ja toimistohenk.	416	413	424
• palkkausmenot (1000 e)	77.195	80.407	84.295	• Huoltohenkilökunta	90	95	103
• palkkausmenot euroa/htv	37.583	37.767	39.171	• Työll. määrärahoihin palk.	18	8	7
*) ml. sivutoiminen tuntiopetus							
POISSAOLOT, VIRKAVAPAUDET	2002	2003	2004	VAIHTUVUUS, VAKIN. HENKIL.	2002	2003	2004
• Sair.pv pituus pv/tapaus	6,4	6,2	7,1	• Uusia henkilöitä	57	72	83
• Sairauspoissaolot, pv/htv	6,4	6,5	7,0	• Eläkkeelle siirtyneet	25	13	29
• Osa-aikaeläkkeellä 31.12.	50	49	40	• Muuten poistuneet	23	27	34
HENKILÖSTÖN KESKI-IKÄ 31.12.	2002	2003	2004	KOULUTUSASTE, VAKAINEN HENKILÖK. 31.12.	2002	2003	2004
<i>Yhteensä</i>	42,6	42,7	42,9	<i>Opetushenkilökunta</i>			
<i>Vakinainen henkilökunta</i>	50,0	49,1	49,9	• Ei tutkintotietoa	1%	1%	2%
• Opetushenkilökunta	50,3	50,2	51,0	• Keskiaste, al.kk.tutkinto	2%	2%	1%
• Hallinto- ja toimistohenk.	49,2	49,5	48,2	• Yl. korkeakoulututkinto	22%	22%	21%
• Huoltohenkilökunta	48,3	47,5	50,0	• Tutkijakoulutus	75%	75%	76%
• Muu henkilökunta	46,5	47,2	48,5	<i>Muu henkilökunta</i>			
<i>Määräaikainen henkilökunta</i>	37,7	37,4	37,5	• Ei tutkintotietoa	19%	18%	17%
				• Keskiaste, al.kk.tutkinto	44%	45%	46%
				• Yl. korkeakoulututkinto	30%	30%	30%
				• Tutkijakoulutus	7%	7%	7%
NAISTEN OSUUS HENKILÖSTÖSTÄ HENKILÖRYHMITTÄIN 31.12.	2002	2003	2004	Määräaikainen henkilök.	2002	2003	2004
<i>Vakinainen henkilökunta</i>	61%	62%	63%	<i>Yhteensä</i>	63%	65%	54%
<i>Yhteensä</i>	61%	62%	63%	• Opetushenkilökunta	45%	45%	36%
• Opetushenkilökunta	43%	42%	44%	• Hallinto- ja toimistohenk.	77%	79%	39%
• Hallinto- ja toimistohenk.	84%	87%	88%	• Huoltohenkilökunta	41%	43%	19%
• Huoltohenkilökunta	48%	52%	53%	• Muu henkilökunta	68%	69%	76%
• Muu henkilökunta	68%	72%	72%				
PALVELUSSUHTEET 31.12.	2002	2003	2004	Määräaik. palvelussuhteiden %-osuus vakinaisista	2002	2003	2004
<i>Yhteensä</i>	2301	2305	2419	<i>henkilöryhmittäin</i>	2002	2003	2004
• Vakin. palv.suht.lkm	995	1047	1106	<i>Yhteensä *)</i>	130%	120%	119%
• Määräaik.palv.suht.lkm	1306	1258	1313	• Opetushenkilökunta	68%	59%	56%
				• Hallinto- ja toimistohenkil.	69%	63%	64%
Määräaikaisuuden syy *)	2002	2003	2004	• Huoltohenkilökunta	43%	36%	23%
• Sijaisuus	13%	14%	14%	• Muu henkilökunta	336%	315%	316%
• Avoimen viran/teht. hoito	10%	9%	7%				
• Työn luonne	77%	78%	79%				
*) työll. määrärahoihin palkatut eivät sisälly lukuihin							

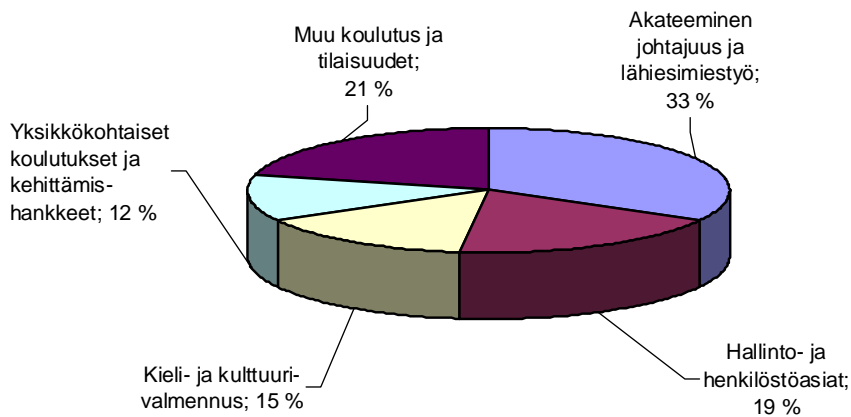
Lähde: TaY:n henkilö- ja virkarekisteri

4.2 Henkilöstön kehittäminen

4.2.1 Koulutus, kehittäminen ja työhyvinvointi

Tampereen yliopisto tarjoaa henkilöstölleen koulutus-, kehittämis- ja työhyvinvointipalveluja, jotka tukevat ammatillisen osaamisen kehittymistä ja työssä selviytymistä. Vuonna 2004 järjestettiin koulutusta ja kehittämishankkeita muun muassa seuraavilta teema-alueilta: akateeminen johtajuus ja lähiesimiestyö, henkilöstöhallinto ja perehdyttäminen, kieli- ja kulttuurivalmennus sekä viestintä ja vaikuttaminen.

Henkilöstönkehittämisyksikön järjestämään koulutukseen osallistui 880 henkilöä (brutto) ja henkilöstökoulutusta annettiin yhteensä 266 tuntia.

Kuvio 1 Henkilöstönkehittämisyksikön järjestelmä koulutus painopistealueittain (ei sisällä muuta kehittämistoimintaa)

Ammattiryhmille ja työyhteisöille järjestettiin työnohjaus- ja työhyvinvointiryhmiä. Yliopiston laitoksille ja yksiköille tarjottiin konsultaatioapua yksilö-, työyhteisö- ja ongelmatilanteissa. Työhyvinvointipalveluja kehitettiin ja laajennettiin.

Yliopiston henkilökuntaa osallistui hallintotieteen laitoksen (1.8.2004 alkaen johtamistieteiden laitos) järjestämään korkeakouluhallinnon ja johtamisen opintokokonaisuuteen. Opintokokonaisuus toteutettiin ensimmäisen kerran lukuvuonna 2002-2003 ja se on suunnattu mm. yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen hallinnon suunnittelu- ja kehittämistehtävissä toimiville. Aineopintojen tasoinen 20 opintoviikon laajuinen opintokokonaisuus toimii täydennyskoulutuksena myös muiden yliopistojen hallintovirkamiehille.

TIETO- JA VIESTINTÄTEKNIikka, OHJAUS JA OPPIMINEN JA TUTKINTORAKENNEUUDISTUS HENKILÖSTÖKOULUTUKSESSA

Tieto- ja viestintäteknikan opetus käyttö koulutus, ohjauksen ja oppimisen edellytysten parantaminen ja tutkintorakenteen uudistaminen olivat edellisen vuoden tapaan keskeisiä henkilöstökoulutuksen aiheita.

Yliopiston henkilökunnalle tarjottiin tieto- ja viestintäteknikan opetus käyttöä tukevaa koulutusta kuten perustietotekniikkakoulutusta, opetus alustojen käyttöä ja verkkopedagogista koulutusta. Koulutusta järjestivät hypermedialaboratorion yhteydessä toimiva opusteknologiakeskus ja opetuksen kehittämissyksikkö, joka puolestaan on yksi hallintokeskuksen vastuualueista. Opettajat saattoivat osallistua myös joihinkin Tampereen muiden korkeakoulu yksiköiden järjestämiin

koulutuksiin, sillä korkeakoulujen sisäisiä yksiköitä on järjestäytynyt Tampereen e-oppimisen klusteri –nimiseksi yhteenliittymäksi, jonka toiminta ilmenee muun muassa yhteisen koulutus-tarjonnan suunnittelemisena ja koulutusten järjestämisenä.

Opetusteknologiakeskuksen järjestelmä koulutus oli perustietotekniikkakoulutusta (121 osallistunutta), tilaajan tarpeen mukaan toteutettua koulutusta (71 osallistunutta) ja luentoina toteutettua koulutusta kuten verkko-opettamisen luentosarja (220 osallistunutta). Koulutuksiin osallistuneita oli yhteensä 412, joista naisia 329 (80%) ja miehiä 83 (20%). Koulutukset järjestettiin 3-4 tunnin jaksoina 1-3 päivänä. Koulutusta täydensi tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön tukiyksiköiden omaksuma tapa neuvoa ja ohjata verkko-opetushankkeita toteuttavia opettajia hankkeen ideoinnista sen toteutumisen aikaiseen arviointiin saakka. Opetusteknologiakeskuksen tukitiimi oli tämän periaatteen mukaisesti 14:ssä verkko-opetuksen hankkeessa opettajan käytettävissä eli antamassa neuvoja ja opastusta. Toimintatapa oli opettajien ajankäytön kannalta joustava, mutta tukea järjestävien yksiköiden kannalta vaikeasti ennakoitavissa ja aikaa vievä. Opetusteknologiakeskuksen järjestämien koulutusten määrä oli vuoden 2003 tasolla, mutta aihepiirejä kohdennettiin tukemaan erityisesti tieto- ja viestintätekniikan opetuskäyttöä.

Opetuksen kehittämissyksikön järjestämiin koulutuksiin osallistui 168 henkilöä (nettoluku). Osallistumisia oli vuonna 2004 yhteensä 274 (bruttoluku), joista naisten 224 (82%) ja miesten 50 (18%). Koulutuksen aiheita olivat tutkintorakennemuutos, koulutuksen laadunhallinta, tieto- ja viestintätekniikan opetuskäyttö, ohjauksen kehittäminen, HOPS ja yliopistopedagogia. Opettajia koulutettiin myös opetusportfolion laatimisessa. Pitkäkestoisin koulutus oli edelliseltä vuodelta jatkunut yliopistopedagogiikan 15 opintoviikon opintokokonaisuus. Koulutusten toteuttamismuodot vaihtelivat seminaareista räätälöityihin koulutuksiin ja konsultointeihin. Opettajat ja opetushallinnon henkilökunta osallistuivat myös valtakunnallisiin koulutuksiin, kuten Peda-forumin seminaariin ja opintohallinnon päiviin. Tutkintorakennemuutukseen sisältynyt opetussuunnitelmatyö korosti opettajien pedagogista osaamista, mutta uudistuksen vaatima työmäärä todennäköisesti rajoitti opettajien mahdollisuuksia osallistua koulutuksiin.

5. Tilat

Yliopistolla oli toimintakertomusvuoden lopussa toimitiloja kaikkiaan 135268 huoneistoneliometriä. Senaatti-kiinteistöiltä vuokrattuja tiloja oli 115216 huoneistoneliometriä, joista harjoittelukoulujen tiloja oli 16 231 huoneistoneliometriä ja muilta vuokrattuja tiloja 20052 huoneistoneliometriä.

Päätalon E-osan peruskorjaus- ja muutostyöt valmistuivat heinäkuussa. B ja C-osan julkisivujen uudistushanke saatiin päätökseen elokuussa. A-osan länsipään peruskorjaus- ja muutostyön suunnittelu käynnistettiin.

Pinni A:n ja Atalpan toimitilat varustettiin sisäntuloilman jäähdytyksellä.

Keskustakampuksen 5. rakennusvaiheen rakennustyöt aloitettiin lokakuussa. Rakennushanke valmistuu kesäkuussa 2006.

Finn-Medi Epsilonin kiinteistössä otettiin käyttöön solu- ja kudostutkimuskeskus Regean toimitilat maaliskuussa ja terveystieteiden osastokirjaston toimitilat toukokuussa.

Yliopiston Porin yksikkö sai kesäkuussa käyttöönsä uudet toimitilat Porin yliopistokeskuksessa.

Täydennyskoulutuskeskuksen Seinäjoen toimipaikka ja Tampereen yliopiston koordinoima Seinäjoen yliopistokeskus siirtyivät Seinäjoen Teknologiakeskukselta vuokrattuihin tiloihin tammikuussa.

6. Toiminnallinen tuloksellisuus, taloudellisuus, tuottavuus ja vaikuttavuus

6.1 Peruskoulutus

6.1.1 Opiskelijat ja opiskelijavalinnat

Tampereen yliopisto saa maan valikoiduimmat opiskelijat. Yliopiston hakijamäärä suhteessa aloituspaikkoihin on ollut viime vuosina korkein monialaisista yliopistoista.

Tilastokeskuksen tietojen mukaan maamme yliopistoihin pyrki vuonna 2004 yhteensä 102 760 hakijaa, joista 12 % (12 392) Tampereen yliopistoon. Ainoastaan Helsingin yliopistoon oli Tampereen yliopistoa enemmän hakijoita. Tampereen yliopistoon hakemuksensa lähettäneistä 18 % sai hyväksymiskirjeen (hakemusten määrä suhteutettuna aloituspaikkoihin). Koko maan yliopistolaitoksessa vastaava luku on 29 %. Valtakunnallisen hakijarekisteri HAREK:in tilastoista voidaan todeta, että vuosina 1999–2003 suhdeluku hakeneet/hyväksytyt on ollut Tampereen yliopistossa 5,5–6,1, kun se muissa monialaisissa yliopistoissa on yleensä ollut 3–4.

Suosituimmat hakukohteet olivat tiedotusoppi (756 ensisijaista hakemusta), teatterityön koulutusohjelma (729), lääketieteen koulutusohjelma (686), luokanopettajan koulutus (608), psykologia (592) ja englantilainen filologia (570).

Yliopiston opiskelijavalintojen kehittämisstrategian (hyväksytty hallituksessa 19.12.2003) mukaan suuri hakijamäärä ei takaa opetuksen ja oppimisen laatua. Lisäksi tarvitaan laadukas opiskelijavalinta, joka poimii hakijoista soveltuvimmat ja motivoituneimmat ja luo siten perusedellytykset myös opiskeluprosessin sujuvalle etenemiselle.

Tulosopimuksessa tavoitteeksi on asetettu opiskeluvaihtojen kehittäminen siten, että sopimuskauden 2004–2006 loppuun mennessä vähintään 50 % uusista opiskelijoista on samana vuonna toisen asteen koulutuksen päättäneitä.

Vuonna 2004 valintakokeisiin osallistuneista 26 % oli uusia ylioppilaita, hyväksytyistä 25 %. Uusia ylioppilaita hyväksyttiin siten sama osuus kuin heidän osuutensa oli pyrkijöistä. Valintakokeeseen osallistuneista 47 % oli kahden viimeisen vuoden ylioppilaita, hyväksytyjen joukossa heitä oli sama osuus. Kirjoittautuneissa (päävalinnat) saman vuoden ylioppilaita oli 20 %, edellisen vuoden ylioppilaita 21 %.

Yliopiston tiedekunnan tai laitoksen näkökulmasta tärkeintä on saada valikoitua ko. alalle sopivat ja motivoituneet opiskelijat, jotka tulevat menestymään opinnoissaan ja suorittavat tutkintonsa kohtuullisessa ajassa. Joillakin aloilla (esim. kasvatustieteet, hallintotieteet) katsotaan, että hankittua työ- ja elämäkokemusta ja myöhäisempää opintojen aloitusikää ei voi pitää ongelmana, kun opiskelijat valmistuvat lähes tavoiteajassa. Yliopisto pyrkii kehittämisstrategiansa mukaisesti tulosopimuksessa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen, mutta tulee samalla systemaattisesti seuraamaan uudistusten vaikutuksia opintomenestyksen ja valmistumistehokkuuden kannalta.

Taulukko 3 Perustutkintojen uudet opiskelijat koulutusaloittain 2002 - 2004

	2002		2003		2004	
	al. kk. tutkinto	yl. kk. tutkinto	al. kk. tutkinto	yl. kk. tutkinto	al. kk. tutkinto	yl. kk. tutkinto
Humanistinen	.	332	.	363	.	338
Teatteri ¹	.	14	.	.	.	13
Kasvatustieteellinen	48	138	49	151	49	104
Yhteiskuntatieteellinen	.	340	1	356	20	379
Psykologian	1	21	.	20	.	16
Terveystieteiden	.	46	.	68	.	43
Kauppateieteellinen	.	161	.	162	.	156
Luonnontieteellinen	.	262	.	268	.	257
Lääketieteellinen	.	101	.	105	.	100
Yhteensä	49	1415	50	1493	69	1406

¹ sisäänotto vain joka toinen vuosi

Lähde: TaY:n opiskelijatietojärjestelmä/KOTA-tietokanta. Lukumäärät eivät sisällä avoimen yliopiston opintojen perusteella tai maisteriohjelmiin hyväksytyjä.

Taulukko 4 Ylemmän korkeakoulututkinnon uudet opiskelijat eri tulkintojen mukaan 2004

	Uusia eri tulkintoilla				
	1) Tutk	2) Ala	3) Uusia	4) Tay	5) Kota
Humanistinen koulutusala	366	359	343	330	338
Kasvatustieteellinen koul. ala	183	150	135	131	104
Kauppateieteellinen koulutusala	181	180	156	152	156
Luonnontieteellinen koulut. ala	295	290	278	269	257
Lääketieteellinen koulutusala	107	107	100	99	100
Psykologian koulutusala	27	27	16	16	16
Teatterialan koulutusala	13	13	13	13	13
Terveystieteiden koulutusala	52	50	49	49	43
Yhteiskuntatieteellinen k. ala	524	478	413	403	379
Yhteensä	1748	1654	1503	1462	1406

1) Tutk = uusia tutkinto-oikeuksia

2) Ala = saaneet 1. tutkinto-oikeuden ko. koulutusosalalla,

3) Uusia = saaneet 1. tutkintoon johtavan opinto-oikeuden (Tilastokeskuksen tulkinta)

4) TaY = uusia opiskelijoita Tampereen yliopistossa

5) Kota = uudet ilman maisteriohjelmiä ja avoimen opintoviikkojen perusteella valittuja.

Taulukko 5 Tampereen yliopiston opiskelijamäärät 2002 - 2004

OPISKELIJAT	2002	2003	2004
Ylempi kk. tutkinto	11 728	12 069	12255
Alempi kk. tutkinto	435	371	346
Jatko-opiskelijat	1 796	1 914	1779
Ammatill. jatkotutkinto	854	819	676
<i>Varsinaiset opiskelijat yhteensä</i>	<i>14 813</i>	<i>15 173</i>	<i>15056</i>
Ammatill. jatko-opinnot	58	47	54
Ei tutk. johtava koulutus	1 756	1 975	1732
Avoin yliopisto	6 696	6 749	6918
Opiskelijoita yhteensä	23 323	23 944	23760

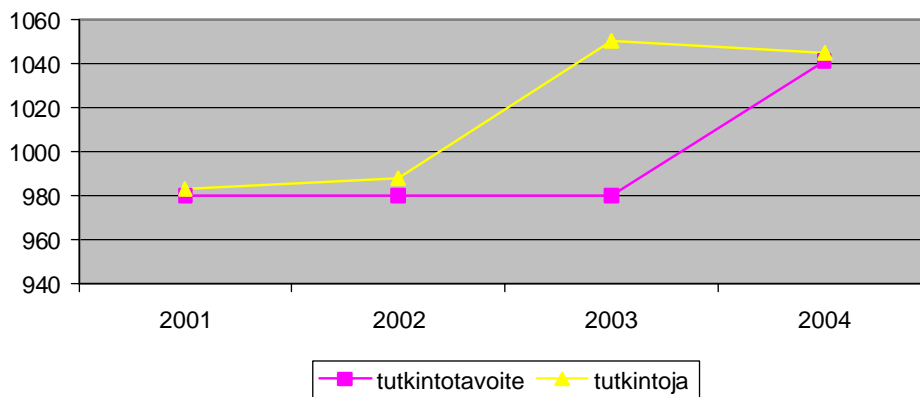
Lähde: TaY:n opiskelijatietojärjestelmä. Opetusministeriön tilastointiajankohdan muutoksen vuoksi vuoden 2004 tiedot perustuvat 20.9. tilanteeseen. Vuosien 2002 ja 2003 tiedot ovat 31.12. tilanteen mukaisia

6.1.2 Ylemmät ja alemmat perustutkinnot

Tampereen yliopisto saavutti ylemmille korkeakoulututkinnoille asetetun tavoitteen (1041). Aloittaiset tutkintotavoitteet on esitetty taulukossa 7.

Taulukko 6 Ylemmät korkeakoulututkinnot sekä tutkintotavoitteet vuosina 2001 - 2004

Tulossopimuskausi	vuosi	tutkintotavoite	tutkinnot	toteutuma -%
2001-03	2001	980	983	100 %
	2002	980	988	101 %
	2003	980	1050	107 %
2004-06	2004	1041	1045	100 %

Koulutusaloittain tarkasteltuna vuoden 2004 tavoite saavutettiin tai ylitettiin lähes kaikilla aloilla. Humanistinen (-13), luonnontieteellinen (-34) ja lääketieteellinen (-21) koulutusala jäivät tavoitteestaan. Vertailun vuoksi taulukossa on esitetty myös edellisen sopimuskauden tavoitteet ja toteutumat.

Taulukko 7 Ylemmät korkeakoulututkinnot koulutusaloittain 2002 - 2004 ja tutkintotavoitteet

	Tutkinnot			Tavoitteet kaudella		Toteutuma-% 2004
	2002	2003	2004	2001-2003	2004-06	
Humanistinen	190	219	202	215	215	94 %
Teatteri 1	1	-	12	5	6	200 %
Kasvatustieteellinen	127	156	157	120	120	131 %
Yhteiskuntatieteellinen	332	340	339	330	332	102 %
Psykologian	42	24	29	25	25	116 %
Terveystieteiden	55	59	49	45	43	114 %
Kauppatieteellinen	128	120	147	125	135	109 %
Luonnontieteellinen	63	71	53	70	87	61 %
Lääketieteellinen	50	61	57	45	78	73 %
Yhteensä	988	1050	1045	980	1041	100 %

¹ sisäänotto vain joka toinen vuosi

Lähde: TaY:n opiskelijatietojärjestelmä/KOTA-tietokanta

Aineenopettajan pätevyys tai opettajankelpoisuus oli humanistiselta alalla valmistuneista 71:llä ja luonnontieteelliseltä alalta valmistuneista viidellä. Erilliset opettajan pedagogiset opinnot suoritti 34

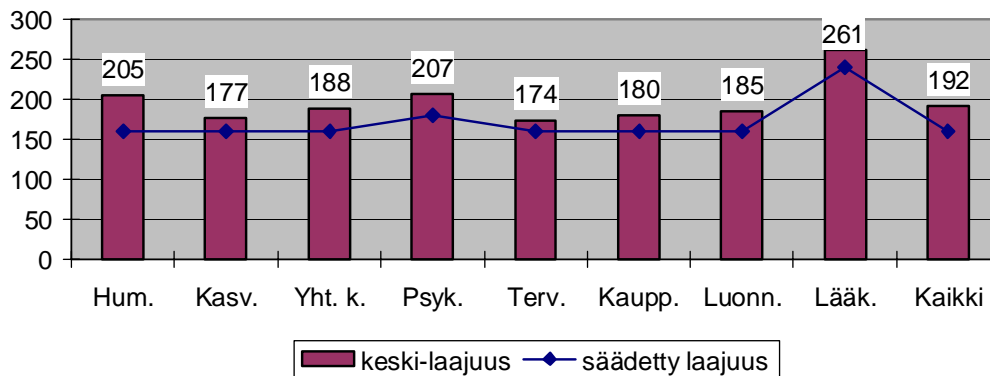
opiskelijaa. Opettajan pätevyys (aineen-, luokan- tai terveydenhuollon opettaja) sisältyi 208 ylempään korkeakoulututkintoon.

Taulukko 8 Alemmat korkeakoulututkinnot ja ammatilliset jatko-opinnot koulutusaloittain 2002 – 2004

	Al. kk. tutkinnot			Ammatilliset jatko-opinnot		
	2002	2003	2004	2002	2003	2004
Humanistinen	26	40	49	.	.	.
Teatteri ¹
Kasvatustieteellinen	56	46	61	69	35	34
Yhteiskuntatieteellinen	80	63	81	14	7	11
Psykologian	.	1	4	.	.	.
Terveystieteiden	4	2	3	.	.	.
Kauppatieteellinen	12	33	19	.	.	.
Luonnontieteellinen	12	9	23	.	.	.
Läketieteellinen	.	.	.	56	71	76
Yhteensä	190	194	240	139	113	121

¹ sisäänotto vain joka toinen vuosi

Lähde: TaY:n opiskelijatietojärjestelmä

Kuvio 2 Vuonna 2004 suoritettujen ylempien korkeakoulututkintojen keskimääräinen laajuus koulutusaloittain, opintoviikkoa

Ylempien korkeakoulututkintojen säädetty laajuus on 160 ov, lukuun ottamatta lääketieteen lisenssiaatin tutkintoa (240 ov) ja psykologian maisterin tutkintoa (180 ov).

Kaikilla koulutusaloilla ylempi korkeakoulututkinto suoritetaan keskimäärin vaadittua laajempänä.

Taulukko 9 Vuonna 2004 suoritettujen ylempien korkeakoulututkintojen laajuus koulutusaloittain

	Hum	Teatt	Kasv	Yht	Psyk	Terv	Kaupp	Luonn	Lääk	Kaikki
Laajuus keskim. ov.	205	163	177	188	207	174	180	185	261	192
181-200 ov	28 %	.	22 %	23 %	52 %	33 %	29 %	25 %	.	24 %
Yli 200 ov.	47 %	.	11 %	27 %	38 %	2 %	13 %	23 %	100 %	29 %

Lähde: TaY:n opiskelijatietojärjestelmä

Suoritettujen tutkintojen laajuus näkyy myös tutkintojen suoritusajoissa, keskimäärin ylempään korkeakoulututkintoon suorittaminen kestää 6 lukuvuotta.

Taulukko 10 Ylempien tutkintojen keskimääräinen (mediaani) suoritus aika vuosina 2002 - 2004 koulutusaloittain

	Tampereen yliopisto			Kaikki yliopistot
	2002	2003	2004	2003
Humanistinen	7,5	7,0	7,0	7,0
Teatteri ¹	5,0	.	4,0	4,0
Kasvatustieteellinen	5,0	5,0	4,5	5,0
Yhteiskuntatieteellinen	6,5	6,5	6,0	6,0
Psykologian	7,0	6,3	7,5	6,0
Terveystieteiden	4,0	4,5	4,5	4,5
Kauppatieteellinen	6,0	6,0	6,0	5,5
Luonnontieteellinen	6,5	6,5	5,5	6,0
Lääketieteellinen	7,0	6,0	6,0	6,5
Yhteensä	6,0	6,0	6,0	6,0

¹ sisäänotto vain joka toinen vuosi

Lähde: TaY:n opiskelijatietojärjestelmä ja Kota

Taulukossa 11 on esitetty 31.7.2004 mennessä tutkintonsa suorittaneiden osuus vuosina 1996 - 1999 ylempien korkeakoulututkinnon aloittaneista. Puolet ylempien korkeakoulututkinnon aloittaneista suorittaa ko. tutkinnon 8 lukuvuoden aikana. Erot koulutusalojen välillä ovat suuria, luonnontieteellisellä koulutusaloilla aloittamansa tutkinnon on suorittanut alle 30 % kahdeksassa vuodessa. Vuonna 1999 aloittaneista vuoteen 2004 mennessä valmistuneita on suhteellisesti eniten kasvatustieteellisellä alalla ja terveystieteissä.

Jos lasketaan vuosien 2002 - 2004 tutkintojen määrän keskiarvon suhde vuosien 1997 -1999 uusien opiskelijoiden keskiarvoon, saadaan Tampereen yliopiston ns. laskennalliseksi läpäisyprosentiksi 84 % ja kaikkien yliopistojen läpäisyprosentiksi 68 %.

Taulukko 11 Vuosina 1996 - 1999 opintonsa aloittaneet ja saman tutkinnon 31.7.2004 mennessä suorittaneet, valmistumisprosentti

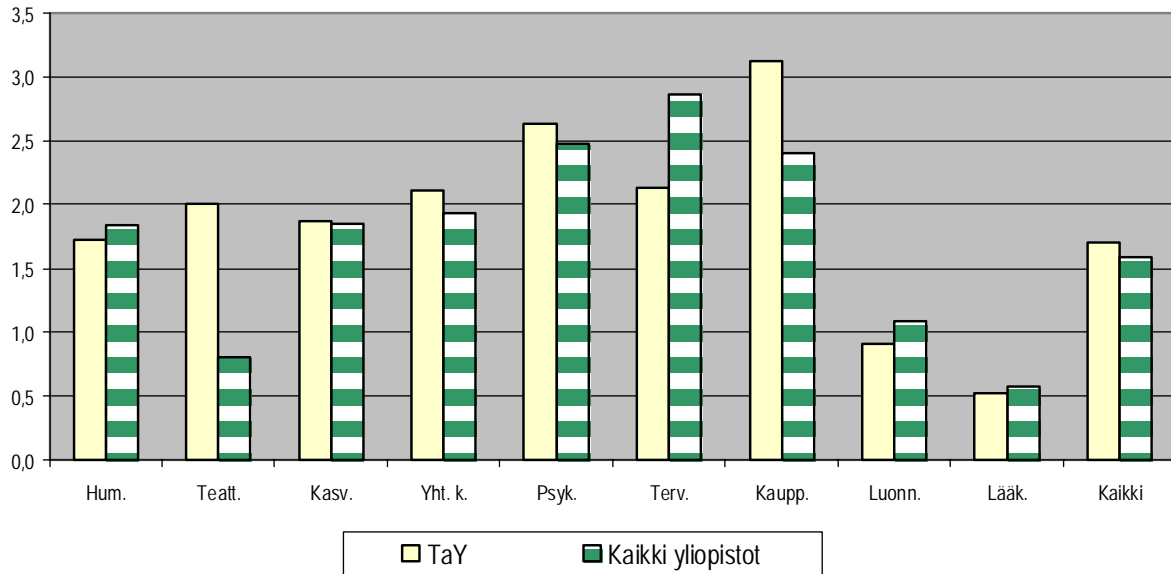
	Tutkinnon aloitusvuosi, yl.kk.tutk.				Valmistumisprosentti			
	1996	1997	1998	1999	1996 aloittaneet	1997 aloittaneet	1998 aloittaneet	1999 aloittaneet
Humanistinen	358	352	351	325	38,0	33,0	16,0	9,2
Teatteri ⁽¹⁾		13				69,2		
Kasvatustieteellinen	141	161	175	156	67,4	62,7	64,6	55,1
Yhteiskuntatieteellinen	512	460	500	526	52,7	47,8	42,8	30,6
Psykologian	30	27	30	29	73,3	77,8	60,0	41,4
Terveystieteiden	44	63	48	102	72,7	73,0	68,8	44,1
Kauppatieteellinen	171	181	168	162	67,3	64,6	51,2	29,6
Luonnontieteellinen	174	164	164	179	27,6	28,7	19,5	12,9
Lääketieteellinen	46	48	59	81	87,0	93,8	72,9	2,5
Yhteensä	1476	1469	1495	1560	51,4	49,2	39,8	26,1

⁽¹⁾ sisäänotto vain joka toinen vuosi

Lähde: TaY:n opiskelijatietojärjestelmä. Aloittaneiden luvuissa ovat mukana myös opiskelijat, jotka ovat vaihtaneet tutkintoaan (saaneet uuden opiskeluoikeuden) ja valmistuneet siitä, mutta eivät ole luopuneet aikaisemmasta opinto-oikeudestaan.

Tampereen yliopistossa on suoritettujen ylempien korkeakoulututkintojen määrä opetushenkilötyövuotta kohden (1,7 tutkintoa/htv) samaa tasoa kuin kaikissa yliopistoissa keskimäärin (1,6 tutkintoa/htv). Tarkastelussa ei ole huomioitu opetushenkilökunnan työajan jakautumista eri tulosalueille.

Tutkinnot/opetushenkilötyvuodet

Kuvio 3 Ylemmät korkeakoulututkinnot 2004/opetushenkilöstö 2004

Taulukko 12 Perustutkintokoulutuksen kustannukset 2002- 2004

Perustutkintokoulutuksen tulosalue				Tulosalueen osuus kokonaiskustannuksista	
Vuosi	Kustannukset yhteensä (eur)	Budjettirahoitus (eur)	Budj. rah. %-osuus	TaY	kaikki yliopistot
2004	37 610 000	36 041 000	96 %	30 %	*
2003	37 722 000	36 826 000	98 %	32 %	32 %
2002	35 625 000	34 293 000	96 %	32 %	31 %

Lähde: KOTA-tietokanta
* Tieto ei vielä saatavilla.

Perustutkintokoulutus järjestetään lähes kokonaan budjettirahoituksella. Tampereen yliopistossa perustutkintokoulutuksen tulosalueen osuus kokonaiskustannuksista on ollut aiempina vuosina samaa tasoa kuin kaikissa yliopistoissa keskimäärin.

Taulukko 13 Perustutkintokoulutuksen tulosalueen kustannukset vuonna 2004/tutkinnot (3 v. ka) koulutusaloittain (eur)

Koulutusala	Kustannukset v. 2004 (eur)	Budj. rah. osuus, %	Yl. kk. tutk. lkm, ka. 2002 - 2004	Kustann./ tutkinto (eur)	Kaikki yliopistot, kustann. 2003/ tutkintojen ka. 2001 - 2003
Humanistinen	7 824 000	99 %	204	38 400	37 800
Teatteri	654 000	100 %	4	163 500	159 800
Kasvatustieteellinen	5 281 000	99 %	147	35 900	42 300
Yhteiskuntatieteellinen	10 093 000	92 %	337	29 900	31 200
Psykologian	546 000	100 %	32	17 000	23 900
Terveystieteiden	893 000	98 %	54	16 500	19 000
Kauppatieteellinen	3 254 000	96 %	132	24 700	30 900
Luonnontieteellinen	3 106 000	97 %	62	50 100	62 200
Lääketieteellinen	5 512 000	96 %	56	98 400	122 000
Em. koulutusalat yhteensä	37 163 000	96 %	1 028	36 200	44 300

Lähde: KOTA-tietokanta

Huom. Alemmat korkeakoulututkinnot ovat mukana kustannuksissa, mutta eivät tutkintojen lukumäärissä.

6.1.3 Kansainvälinen yhteistyö

Bolognan prosessi, siihen liittyvä eurooppalaisen korkeakoulutusalueen (EHEA) luominen ja erityisesti Euroopan Unionin Sokrates/Erasmus -ohjelma ovat asettaneet suomalaiselle korkeakoulutukselle monia haasteita. EHEA:n luomiseksi on tutkintojärjestelmän uudistamisen ohella nostettu esille mm. liikkuvuus (opettaja- ja opiskelijavaihto), opintojen yhdenmukainen mitoitus opiskelijan työmääränä, yhtenäinen opintopistejärjestelmä, opetuksen ja oppimisen laadukkuus ja attraktiivisten ohjelmien luominen. Nämä tavoitteet näkyvät myös kansainvälisten asioiden toiminnassa.

OPETTAJAVAIHTO. Erasmus-ohjelman opettajavaihdossa Tampereen yliopisto on viimeisen kolmen vuoden aikana jäänyt noin 30 vuosittain toteutetun vaihdon tasolle. Kymmenen laitosta ei ole vuosina 2002–2004 osallistunut lainkaan opettajavaihtoihin. Kieli- ja käännöstieteiden laitos sekä kielikeskus ovat olleet aktiivisimpia, monilla laitoksilla aktiivisuus kuitenkin vaihtelee vuosittain.

OPISKELIJAVAIHTO. Vaihtoon lähtevien opiskelijoiden tavoiteluku (450) on varsin korkea. Tutkintotavoitteisiin suhteutettuna opiskelijavaihtojen tavoitteena on, että 43 prosenttia valmistuvista olisi osallistunut opiskelijavaihtoon. Vastaava luku on Oulun, Turun ja Jyväskylän yliopistoissa huomattavasti pienempi. Lähteneiden lukumäärä on vuonna 2004 selvästi noussut pienen notkahduksen jälkeen. Vaihtoon tulleiden määrän kasvu kertoo Tampereen yliopiston hyvästä maineesta yhteistyöyliopistojen keskuudessa.

Sekä lähtevien että tulevien opiskelijoiden määrä (vähintään kolme kuukautta kestäneiden vaihtojen osalta) oli vuonna 2004 kaikkien aikojen suurin, ja Tampereelta lähtevien opiskelijoiden määrä ylitti jälleen tulevien määrän. Tampereen yliopiston vaihtosuhte eli vaihto-opiskelijoiden määrä suhteessa uusien opiskelijoiden määrään on sekä lähtevien että tulevien vaihto-opiskelijoiden osalta korkein suurista monialaisista yliopistoista. Olennaisena erona lähtevien ja tulevien vaihto-opiskelijoiden välillä on sukupuolijakauma, sillä lähtevistä opiskelijoista miehiä on vain 22 % ja naisia 78 %, kun taas Tampereen yliopistoon tulevissa naisista on 58 % ja miehiä 42 %.

Suosituimpia kohdemaita Tampereen yliopistosta vaihtoon lähteneiden keskuudessa olivat: Saksa (14,2 % kaikista lähteneistä opiskelijoista), Ranska (8,9 %), Espanja (8,4 %), Iso-Britannia (7,6 %)

sekä Alankomaat, Itävalta ja Ruotsi (kukin 6,6 %). Vaihtoon tulijoita oli eniten seuraavista maista: Saksa (22,1 %), Puola (12,0 %), Ranska (10,9 %), Italia (9,6 %) ja Venäjä (5,5 %).

Tulossopimuksen 2004-2006 mukainen tavoite on, että vuoteen 2006 mennessä 450 perustutkinto-opiskelijaa opiskelee ulkomailla siten, että heidän tutkintoihinsa sisältyy ulkomaisissa korkeakouluyksiköissä suoritettuja opintojaksoja.

Taulukko 14 Kansainvälisen opiskelijavaihdon kehitys Tampereen yliopistossa vuosina 2002 - 2004

	2002	2003	2004
Opiskelijavaihtoon tulleita	358	354	384
Opiskelijavaihtoon lähteneitä	326	338	394
Vaihdossa olleet yhteensä	684	694	778

Vuoden 2004 aikana 70 Tampereen yliopiston opiskelijaa osallistui alle kolme kuukautta kestäväan opiskelijavaihtoon tai harjoitteluun ulkomailla. Vaihdot suuntautuivat kahteenkymmeneen maahan; suosituimmat kohdemaat olivat Itävalta, Iso-Britannia, Kiina, Namibia ja Venäjä. Vaihdon kesto oli keskimäärin 4,5 viikkoa.

OPISKELIJAVAIHDON RAKENNE. EU maiden ja kandidaattimaiden yliopistot ovat ehdottomasti tärkeimpiä vaihto-kumppaneita, sillä 58 % vaihtoon lähteneistä ja 65 % Tampereen yliopistoon vaihtoon saapuneista hyödyntää Erasmus-ohjelmaa. Seuraavaksi tärkeimpiä vaihtoinstrumentteja olivat opiskelijan omat järjestelyt sekä yliopiston omat vaihto-ohjelmat. Tampereen yliopistoon saapuvista vaihto-opiskelijoista toiseksi suurin ryhmä oli Tampereen teknillisen yliopiston vaihto-opiskelijat. Vaihto-opiskelijat ovat ns. CIMOn stipendiaatteja lukuun ottamatta lähes poikkeuksetta perustutkinto-opiskelijoita.

Tampereen yliopistolla oli vuonna 2004 kaikkiaan 170 Sokrates/Erasmus -ohjelman yhteistyölaitosta eurooppalaisissa yliopistoissa. Sopimukset tarjosivat mahdollisuuden kaikkiaan noin 470 opiskelijan ja noin 160 opettajan vaihtoon, joskaan kaikkia vaihtomahdollisuuksia ei käytetty hyväksi. Lisäksi yliopistolla on n. 20 toimivaa bilateraalista opiskelijavaihto-ohjelmaa, jotka mahdollistavat vaihdon mm. Yhdysvaltoihin, Venäjälle, Ukrainaan, Kiinaan, Etelä-Koreaan, Japaniin, Australiaan Baltian maihin sekä Saksaan ja Itävaltaan. Useimmat bilateraaliset sopimukset mahdollistavat 1-5 opiskelijan vaihtamisen vuositasolla. Vuonna 2004 yliopisto oli mukana 18:ssa pohjoismaisessa NORDPLUS-verkostossa ja ISEP-bilateraaliohjelman kautta voitiin vaihtaa kaksi opiskelijaa Yhdysvaltoihin ja ISEP-multilateraaliohjelman kautta sama määrä myös Latalaisen Amerikan ja Japanin yliopistojen kanssa. Uusi vaihtosopimus solmittiin Tokiossa toimivan Daito Bunka -yliopiston kanssa. CIMOn tukema West Finland FIRST -verkosto on mahdollistanut yhteistyön Venäjän lähialueen yliopistojen kanssa.

Tampereen yliopisto hyväksyttiin yhdessä Pirkanmaan ammattikorkeakoulun kanssa mukaan uuteen CIMOn hallinnoimaan North-South -ohjelmaan, joka rahoittaa yhteistyötä erityisesti Saharan eteläpuolisen Afrikan maiden sekä mm. Egyptin ja Perun korkeakoulujen kanssa.

NEUVONTA JA OHJAUS. Kansainvälisen opettaja- ja opiskelijaliikkuvuuden toteuttamisessa tarvitaan sekä painettua että verkossa tarjottua asianmukaista informaatiota. Tampereen yliopiston laitosten liikkuvuutta ja omien opiskelijoiden vaihto-opiskelua koskeva informaatio on keskitetty sivustoon <http://www.uta.fi/opiskelu/kv-asiat/>. Vaihto- tai tutkinto-opiskelua Tampereella suunnittelevien tai täällä jo opiskelevien ulkomaalaisten opiskelijoiden ohjauksella ja neuvonnalla on oma sivustonsa osoitteessa <http://www.uta.fi/studies/>. Sama informaatio on tarjolla kaikkiaan 13 suomen- ja englanninkielisessä oppaassa, joita kehitetään ja päivitetään vuosittain.

Leonardo-ohjelman rahoittama SUMOHE-pilottihanke vietiin loppuun 2004. Hankkeessa kaikkiaan kuusi yliopistoa ja ammattikorkeakoulua kehitti neuvontasivuston, jolla käsitellään opiskelua ja harjoittelua neljässä eri EU-maassa.

ENGLANNINKIELINEN OPETUS- JA OHJELMATARJONTA. Viime kädessä hyvän liikkuvuusyhteistyön takeena on asiantunteva ja motivoitunut henkilökunta niin keskushallinnossa kuin laitoksillakin sekä ylioppilaskunnan tuki. Opiskelijavaihdon hyvään tulokseen, vaihto-opiskelijamäärien kasvuun, on vaikuttanut myös Tampereen yliopistoon saapuvien opiskelijoiden osalta laitosten englanninkielisen opetustarjonnan myönteinen kehitys ja Tampereella opiskelusta saadut positiiviset kokemukset, joista kotiyliopistoihinsa palaavat opiskelijat ovat kertoneet omaa vaihtokauttaan suunnitteleville.

Tampereen yliopistossa oli vuonna 2004 käynnissä yhteensä kuusi vieraskielistä tutkintoon johtavaa ohjelmaa: yksi kandidaatin-, neljä maisterin- sekä yksi tohtorintutkintoon johtavaa ohjelmaa. Lisäksi johtamistieteiden laitos on ensimmäisenä suomalaisena laitoksena mukana Erasmus Mundus -maisteriohjelmassa yhdessä Oslon ja Aveiron yliopistojen kanssa. Vuonna 2004 kaikkiaan viisi laitosta ei tarjonnut lainkaan opetusta vieraalla kielellä. Tämä kävi ilmi laskettaessa, kuinka paljon opintoviikkoja opiskelijat suorittivat osallistumalla laitoksen englannin- ja suomenkielisille kursseille. Vieraalla kielellä tuotettujen opintoviikkojen osuus vuonna 2004 oli suurin terveystieteiden laitoksella, jolla 22 % opintoviikoista kertyi englanninkielisistä kursseista. Seuraavaksi eniten opintoviikkoja suoritettiin vieraskielisessä opetuksessa johtamistieteiden laitoksella (12,5 %) ja politiikan tutkimuksen laitolla (11 %) sekä hypermedialaboratoriossa ja tietojenkäsittelytieteiden laitoksella (kumpikin 9 %) sekä lääketieteellisen teknologian instituutissa (8,3 %). Yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan keskitetysti antamassa opetuksessa 29 % opintoviikoista kertyi englanninkielisistä kursseista. Kieli- ja käännöstieteiden laitos ja kielikeskus eivät ole laskelmassa mukana.

Tampereen kiinnostavuutta vaihtokohteena pyritään lisäämään neljän paikallisen korkeakoulun Studying in Tampere -yhteishankkeella, jossa selvitetään Tampereen korkeakoulujen yhteistä opetustarjontaa ja sen avaamista Tampereelle tuleville vaihto-opiskelijoille.

6.1.4 Valmistuneiden sijoittuminen

Taulukko 15 Tampereen yliopistossa vuosina 1999–2003 ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden työtilanne vuoden kuluttua valmistumisesta

	1999	2000	2001	2002	2003
Vakit. työssä tai yrittäjä	41 %	50 %	45 %	43 %	42 %
Määrä- tai osa.aik. työssä	45 %	38 %	43 %	45 %	44 %
Työtön työnhakija	5 %	2 %	3 %	4 %	5 %
Muuten työelämän ulkop.	9 %	10 %	9 %	8 %	9 %
	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Kyselyyn vastanneita	645	636	686	712	743
Tutkinnon suorittaneita	941	904	983	985	1049
Vastausprosentti	68 %	71 %	70 %	73 %	71 %

Lähde: TaY:n rekrytointipalvelujen tilastot

Uusista opiskelijoista noin puolet on kotoisin Pirkanmaalta, ja saman verran on valmistumisensa jälkeen sijoittunut Pirkanmaalle.

Taulukko 16 Ylemmän korkeakoulututkinnon vuosina 2001 - 2003 suorittaneiden kotipaikka vuonna 2004

Yl. korkeakoulu-tutkinto vuonna	Pirkanmaa	Muu Länsi-Suomen lääni	Uusimaa/ Itä-Uusimaa	Muu Suomi	Ulkomaat	Ei tietoa	Tutkintoja
2003	52,0 %	11,3 %	23,4 %	11,9 %	1,4 %	0,3 %	1050
2002	47,5 %	12,2 %	24,7 %	13,4 %	1,4 %	0,6 %	988
2001	46,4 %	10,2 %	28,1 %	12,4 %	2,0 %	0,7 %	983

TYÖLLISTYMISTÄ EDISTÄVÄT TOIMENPITEET

Pitkäjänteisesti opiskelijoiden ja valmistuneiden työllistymisen varmistamiseen voidaan vaikuttaa opetussuunnitelmien kautta ottamalla niiden laadinnassa huomioon työelämäorientaatioon vaikuttavat tekijät. Opiskelijoiden, opintojaan päättävien ja valmistuneiden työllistymistä on tuettu monipuolisin palveluin. Palvelutoimintaa koordinoi yliopistossa Ura- ja rekrytointipalvelut, joka toimii toteutuksessa yhteistyössä laitosten, yliopiston lukuisten sidosryhmien ja kumppanuusverkostojen kanssa.

Opiskelijoille suunnatuista palveluista ovat tärkeimpiä työharjoittelun organisointi, opiskeluvälinoissa ohjaaminen sekä työelämäetiedon tarjoaminen. Työnhakijapalveluiden keinovalikoimassa on keskeistä työnhaun valmennus, uraohjaus sekä suorat työelämä- ja työnantajakontaktit. Opintojaan viimeisteleville pyritään tarjoamaan perusopintoja täydentäviä, työelämän kannalta tärkeitä taitoalueita mm. intensiivikoulutuksen avulla.

Ura- ja rekrytointipalvelujen verkkosivut palvelevat laajasti eri kohderyhmiä. Suosituin yksittäinen palvelu on Workit.netti, sähköinen työpaikkailmoitustaulu. Koko verkkosivustolla oli vuonna 2004 kävijöitä keskimäärin 20 000 kuukaudessa. Workit.netti palvelussa oli vuoden aikana esillä 1206 valmistuville ja vastavalmistuneille sopivaa työpaikkaa. Koulutus- ja valmennustilaisuuksia toteutettiin yhteensä 28, ja niissä oli kaikkiaan 455 osallistujaa. Yritys- ja työnantajatapahtumia tuotettiin viime vuoden aikana 13, joihin osallistui 1245 henkilöä. Harjoittelupaikat.netti sähköisellä ilmoitustaululla julkaistiin kuluneena vuonna kaikkiaan 450 työharjoittelupaikkaa.

Asiakaspalvelukyselyn tulosten perusteella ura- ja rekrytointipalvelujen tarjoamat palvelut ja muut toiminnot ovat tärkeitä varsinkin opintojensa loppuvaiheessa oleville opiskelijoille. Työnhakijat ovat kokeneet hyötyneensä eniten akateemisille kohdistettujen työpaikkafoorumien seuraamisesta.

Vuonna 2004 työharjoitteluun varattiin 1 129 700 euron määräraha, josta 1 078 000 euroa jaettiin laitoksille työharjoitteluun liittyvien käytännön asioiden hoitamiseen sekä kehittämiseen. Lisäksi määrärahasta varattiin 51 700 euroa työharjoittelun koordinointiin ja organisointiin. Tähän summaan sisältyy myös erillisprojekteihin ja vuoden aikana mahdollisesti ilmeneviin äkillisiin tarpeisiin varattu 27 500 euroa (25 tukikuukautta). Työharjoittelumäärärahalla tuotettiin yhteensä 1401 harjoittelukuukautta jotka mahdollistivat 457 opiskelijan työharjoittelujakson toteuttamisen. Harjoittelukuukausien ja harjoittelua suorittavien opiskelijoiden määrä on jatkanut kasvuaan suhteessa myönnettyihin harjoittelukuukausiin työnantajien osallistuessa harjoittelun kustannuksiin aiempaa enemmän.

6.1.5 Tampereen yliopiston virtuaaliyliopisto ja tieto- ja viestintäteknikan strategian mukaiset toimenpiteet

VIRTUAALIYLIOPISTO

Tampereen yliopiston virtuaaliyliopistohanke on keskeinen väline kehitettäessä tieto- ja viestintäteknikan opetuskäytön toimintamalleja, tukimuotoja ja integroitaessa niitä yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Yliopiston virtuaaliyliopistohankkeen painopiste siirtyi vuoden 2004 alusta yksittäisistä piloteista tieto- ja viestintäteknikan opetuskäytön *järjestelmän* kehittämiseen yliopistossa tehtyjen strategisten linjausten mukaisesti.

Järjestelmän kehittäminen ilmeni keskeisten tukipalveluyksiköiden välisestä työnjaosta sopimisena, uudenlaisina hankerahoituksen hakemisen käytäntöinä ja hanke-ehdotusten järjestelmällisinä arviointikäytänteinä. Hanke-ehdotusten arviointiin osallistuivat kaikki tieto- ja viestintäteknikan tukiyksiköt (opinto- ja kansainvälisten asiain osasto, opetuksen kehittämissyksikkö, opetus- ja teknologiakeskus, kirjasto, tietokonekeskus). Käytännössä arvioinnin keskeisenä tukena oli näiden yksiköiden muodostama työryhmä (TVT-OKE), jonka kautta kutakin ehdotusta arvioimaan saatiin sen toimialaan kuuluvat asiantuntijat. Ehdotukset arvioitiin opetusneuvostossa käsiteltyjen

periaatteiden ja muutaman avainkysymyksen avulla. Tarkastelussa pyrittiin tunnistamaan hankkeista myös niiden yhteisiä tavoitteita suurempien hankekokonaisuuksien muodostamiseksi ja kansallisten ja kansainvälisten yhteistyömahdollisuuksien löytämiseksi. Vuonna 2004 arvioitiin myös kaikki yhdeksän edellisenä vuonna alkanutta yliopiston sisäistä virtuaalihanketta. Näistä hankkeista jatkokehittettäväksi valittiin neljä, uusina hankkeina käynnistettiin viisi.

Edellisten vuosien tapaan rahoitusta kohdennettiin tukipalveluihin, verkko-opetusta aloittelevien laitosten kehittämishankkeisiin ja muihin hankkeisiin, joita laitokset saattoivat esittää vuoden 2004 aikana. Virtuaaliyliopistohankkeen starttiryhmätoiminnassa oli vuonna 2004 seitsemän laitosta, joille tarjottiin ohjausta ja 5000 euron rahallinen tuki kehittämispilotin toteuttamiseen. Loppuvuodesta laitosten kiinnostus virtuaalihankkeiden käynnistämiseen hiipui, kun tutkintorakennemuutoksen valmisteluun alkoi kulua aikaa.

Järjestelmällisen hanke-ehdotusten arvioinnin etuja olivat, että tukiyksiköt saattoivat vastata joihinkin ehdotuksissa esiin tulleisiin tarpeisiin heti ja ne saivat tietoa palveluista, joita laitokset todennäköisesti hankkeessaan tarvitsisivat. Hankkeiden toteuttaminen käynnistyiikin tästä syystä laitoksilla nopeasti.

Vuonna 2004 yliopiston koordinoimia valtakunnallisia, tieto- ja viestintäteknikan opetuskäyttöä edistäviä valtakunnallisia hankkeita oli yhteensä neljä: Viestinnän valtakunnallisen yliopistoverkoston verkko-opetus, IT-Peda eli valtakunnallinen opetusteknologiakeskusten ja henkilöasiiantuntijoiden verkosto, Virtuaalikielikeskus, kielikeskuksen ja kielten verkko-opetuksen kehittämisen verkosto sekä terveystieteiden tieteenalaverkosto TerveysNet.

TIETO- JA VIESTINTÄTEKNIKAN STRATEGIAN MUKAISET TOIMENPITEET

Tieto- ja viestintäteknikan opetuskäytön tukiyksiköiden muodostama työryhmä kiersi laitoksilla kartoittaakseen, minkälaisia opetustapoja oli käytössä ja suunnitellakseen tukipalvelunsa, kuten koulutukset, laitosten tarpeiden mukaisiksi. Käynnistettiin opettajien kollegaverkoston muodostamiseen tähtäävä hanke. Vakiinnutettiin opetusteknologiakeskuksen roolia rahoittamalla sen toimintaa hankerahoituksen lisäksi myös perusvoimavaroilla. Opetusteknologiakeskus osallistui sisäisiin kehittämishankkeisiin sekä toteuttajana että asiantuntijana. Sen toiminta koostui edellisen vuoden tapaan oppimisympäristöohjelmistojen hallinnoinnista, verkko-oppimisen tukemisesta eri tavoin, esimerkiksi tieto- ja viestintäteknikan henkilöstökoulutusta järjestämällä, www- ja sisällöntuotannosta.

Ryhdyttiin valmistelemaan sisäistä verkkopalvelua, johon sisällytetään kaikki opettajaa tukevat tieto- ja viestintäteknikan tukipalvelut. Toteutettiin yliopiston tietohallinnon johtoryhmän pyynnöstä tilannekartoitus videoteknologian käytöstä ja kehittämistarpeista ja sovittiin vaadittavista toimenpiteistä ja yhteistyöstä Tampereen teknillisen yliopiston, Helsingin ja Lapin yliopistojen ja IT-Peda-verkoston kanssa.

Opetusalustojen valikoimaa laajennettiin vakiinnuttamalla Moodle-alusta käyttöön WebCT:n rinnalle, jonka käyttäjämäärät laskivatkin paremman vaihtoehdon takia. Opetusalustan valintaa tärkeämmäksi kehittämiskohteeksi nousi erityyppisten opetusta tukevien verkkopalvelujen integroiminen hallittavaksi ja yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Vuonna 2004 valmistui keskusteluympäristö Dyn3W. Järjestelmä asetettiin kaikkien yliopistolaisten saataville ja sen on integroitu yliopiston käyttäjähallintaan. Järjestelmästä julkaistiin myös open source –versio GPL-lisenssin alla. Dyn3W:n kehittäminen alkoi vuonna 1996.

Kirjasto laajensi E-kirjastonsa valikoimaa merkittävästi ja osallistui kirjastojen kansalliseen yhteistyöhön Nelli-portaalin kehittämiseksi. Yliopistoyhteisön jäsenet saavuttivat kirjaston hankkimat elektroniset aineistot myös muilta kuin yliopiston tiloissa olevilta työasemilta sen jälkeen, kun käyttöön otettiin Paletti-palvelin, jonka kautta kirjautuvat työasemat tunnustetaan yliopiston työasemiksi.

Yliopisto osallistui aktiivisesti sähköisten opetustietojen yhteiskäytön edellyttämään kansallisen sanaston määrittämisohjelmään. Määrittämisohjelmää pilotoitiin informaatiotieteellisessä tiedekunnassa. Vuoden 2004 alussa otettiin käyttöön opiskelijatietojärjestelmän verkkopalvelu NettiOpsu. NettiOpsua käytti vuoden 2004 lopussa 98 % läsnä olevaksi ilmoittautuneista uusista opiskelijoista. Päivittäinen käyttäjämäärä on vakiintunut n. 2000 käyttäjän tasolle. Kurssi-ilmoittautumisjärjestelmä toteutettiin osaksi NettiOpsua. Avoimen yliopiston opiskelijoiden palvelut integroitiin yliopiston järjestelmiin heille toteutetun vastaavan verkkopalvelu NettiRekan avulla.

Opinnäytetöiden sähköisestä julkaisemisesta laadittiin suositus Yhteistyössä CSC:n kanssa toteutettiin palvelu, jonka avulla unohtuneen salasanan voi vaihtaa verkon kautta käyttämällä pankkitunnuksia.

Taulukko 17 Virtuaaliyliopistohankkeen rahoituksen kohdentuminen 2004, opetusministeriönrahoitus 336 000 euroa

Tukitehtävät, vuosi 2004	Periaatepäätös vuosille 2004-2006	
Hallintokeskus	Virtuaaliyliopistohankkeen koordinointi ja yhdyshenkilötehtävät	45 000
Hypermedialaboratorio, opusteknologiakeskus	Opettajien tuki ja koulutus, oppimisympäristöjen ylläpito ja käyttötuki	50 000
Kirjasto		10 000
Tietokonekeskus		5 000
Verkko-opetuksen starttitoiminta	Yksiköt, rahoitus 5 000 euroa/laitos	
	<ul style="list-style-type: none"> • Matematiikan, tilastotieteen ja filosofian laitos • Kieli- ja käännöstieteiden laitos • Kielikeskus • Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön laitos • Terveystieteen laitos • Liiketaloudellinen tutkimus- ja koulutuskeskus • Tampereen yliopiston Porin yksikkö 	35 000
Verkko-opetuksen kehittäminen	Hankkeet	
Tietojenkäsittelytieteiden laitos	Dyn3W verkkokeskustelujärjestelmän kehittäminen koko yliopiston käyttöön	7 550
Lääketieteen laitos	LAAKI, Lääketieteen ongelmalähtöistä oppimismenetelmää tukevan oppimateriaalin kehittäminen	22 300
Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto	Menetelmäopetuksen tietovaranto, laadullisten menetelmien osuus	23 500
Tietokonekeskus ja kirjasto	Kirjaston e-aineiston etäkäyttö Paletti-palvelimen kautta	7 800
Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön laitos	Laadullisen tutkimuksen verkko-opetuskokonaisuus	9 064
Opettajankoulutuslaitos, Tampereen toimipaikka	VOPNet, Verkko-opetuksen pedagogiikka ja kollegaverkosto opettajan osaamisen kehittämisessä	13 650
Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta	Yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan opetuksen kehityshanke	24 000
Tietokonekeskus	Siirrettävän monikäyttöisen laitteiston suunnittelu ja hankinta videoteknologian opetuskäyttöön	27 000
Hallintokeskus	VICTOR, Videoaineistojen kommentointi- ja analysointijärjestelmän yliopistojen yhteinen kehitysprojekti, toteuttaja TTY/DMI/Hypermedialaboratorio	10 000
Kohdennettu rahoitus yhteensä		307 864
	Vuodelle 2005 starttitoiminnasta siirtyy	15 000
	Vuodelle 2005 kehittämistoiminnasta siirtyy	13 136
Yhteensä		336 000

6.2 Aikuiskoulutus

Yliopiston hallituksen 10.12.2005 hyväksymässä Tampereen yliopiston tutkintosäännössä avoin yliopisto-opetus ja täydennyskoulutus määriteltiin aikaisempaa selkeämmin.

Ensisijaisesti muille kuin tutkinto-opiskelijoille suunnattu erillisten opintojen tarjonta nähdään kokonaisuutena, jossa opinto-oikeus voidaan myöntää avoimen yliopiston opintotarjontaan ja tutkinto-opiskelijoille järjestettävään opetukseen.

Ammatillisen täydennyskoulutuksen osalta korostetaan yliopistokoulutuksen suorittaneiden lisäkoulutusta, mutta yliopiston yhteiskunnallisen palvelutehtävän kannalta pidetään tärkeänä myös muille ryhmille ja erilaisille yhteisöille niiden toimeksiannosta järjestettävää koulutusta.

Taulukko 18 Aikuiskoulutuksen tulosalueen kustannukset 2002 – 2004 (eur)

Aikuiskoulutuksen tulosalue				Tulosalueen osuus kokonaiskustannuksista	
vuosi	kustannukset yhteensä	budjetti-rahoitus	budjetti-rahoituksen osuus	TaY	kaikki yliopistot
2004	10 302 000	2 878 000	28 %	8 %	*
2003	9 535 000	2 961 000	31 %	8 %	7 %
2002	12 350 000	3 215 000	26 %	11 %	7 %

Lähde: KOTA-tietokanta

* Tieto ei vielä saatavilla.

6.2.1 Avoin yliopisto-opetus

Avoimen yliopiston kehittämisessä painopiste oli edelleen verkko-opintojen laajentamisessa muun muassa yksilöopintojen suuntaan sekä erityisesti opiskelijoiden sähköisten palvelujen aikaan saamisessa. Avoimen yliopiston opiskelijoille kehitettiin yliopiston tietohallinnon, tiekonekeskuksen ja täydennyskoulutuskeskuksen yhteistyönä oma opiskelijatunnus, joka mahdollistaa lähes samat sähköiset palvelut kuin tutkinto-opiskelijoille. Opetusministeriön rahoituksella tehdyssä avoimen yliopiston tunnettuustutkimuksessa korostui sähköisten palvelujen merkitys.

Opetuksessa yleistyi verkkojen mahdollisuuksia hyödyntävä etä- ja monimuoto-opetus, jossa yhdistyvät lähi- ja etäopetuksen muodot (mixed mode). Avointa yliopisto-opetusta varten hankittiin oma palvelin, johon asennettiin TYTMoodle –alustaohjelmisto. Näin aikaan saatu oppimisympäristö ja muut tietohallinnon ratkaisut mahdollistavat joustavan opiskelija-, opiskelu- ja opintotietojen sähköisen hallinnan.

Verkko-opintojen tarjonta laajeni ja niiden kysyntä kasvoi edelleen. Lukuvuonna 2003 - 2004 verkko-opintoja on tarjolla 16 oppiaineessa lähes 200 opintoviikkoa.

Vuosi	2002	2003	2004
Verkko-opiskelijat	733	953	1118

Verkko-opintojen toteuttamisessa avoimen yliopiston ja ainelaitoksien yhteistyö on tiivistynyt. Yhteistyö verkko-opetuksen toteuttamisessa on lisännyt myös ainelaitosten osaamista.

Opiskelijoiden nettomäärä, josta verkko-opiskelijoiden osuus on 16 %, nousi hieman edellisvuodesta:

	2002	2003	2004
Opiskelijat (netto)	6 696	6 749	6 918

Avoimen yliopiston opetukseen osallistui 653 Tampereen yliopiston varsinaista opiskelijaa, jotka suorittivat keskimäärin 7 opintoviikkoa.

Tulossopimuskaudelle 2004-2006 opetusministeriön kanssa sovittu laskennallisten opiskelijapaikkojen tulostavoitetta 1 700 ei saavutettu.

	2002	2003	2004
Laskennalliset opiskelijapaikat	1 607	1 387	1 438

Opiskelijapaikkojen lasku selittyi lasku selittyi muun muassa opetuksen tarjonnan rakenteeseen liittyvillä tekijöillä: opintokokonaisuuksien sijasta on tarjottu laajuudeltaan pienempiä opintojaksoja, vuonna 2003 käynnistyneiden opintojen opetus painottui myöhempisiin vuosiin ja opetusta käynnistettiin aiempaa pienemmillä ryhmillä. Lisäksi yhteistyöopistoissa opinnot eivät vähenevän kysynnän vuoksi käynnistyneet, eikä ohjelmaan ole saatu kaikkia haluttuja aineita. Muutoksien jälkeen opiskelijapaikat lisääntyivät jonkin verran.

Vuosia 2004-2006 koskevan tulossopimuksen mukainen tavoite on, että avoimen yliopiston väylän kautta tutkinto-opiskeluun siirtyy vuosittain 110 opiskelijaa. Tavoite saavutettiin. Lisäksi kesän 2004 päävalinnoissa tiedekuntiin haki yli 500 ja tuli hyväksytyksi 73 opiskelijaa, joilla oli suorituksia avoimessa yliopistossa vähintään 25 opintoviikkoa.

	2002	2003	2004
Opiskelijat	86	66	113

Avoimen yliopiston opintoja oli tarjolla 28 paikkakunnalla. Tarjottujen opintoviikkojen perusteella opetusta järjestettiin eniten Tampereella, Seinäjoella, Hämeenlinnassa ja Porissa.

6.2.2 Täydennyskoulutus

Yliopiston täydennyskoulutusta tarkasteltiin aikaisempaa enemmän yhtenä kokonaisuutena, kun määriteltiin yliopiston täydennyskoulutuksen tavoitteita ja valmisteltiin hanke-esityksiä opetusministeriön tuotekehitysrahan hakemiseksi. Täydennyskoulutuskeskus (TYT) koordinoi prosessia.

TYTin yleinen täydennyskoulutuksen volyymi väheni edellisen vuoden tapaan aloittaneiden opiskelijoiden kokonaismäärällä mitattuna. Rahoituslähteittäin vähenivät yhtäläillä yrityksille suunnattu tilauskoulutus kuin opetusministeriön rahoittama koulutus. Työvoimapolitiisessa koulutuksessa tapahtunut kasvu oli lievää, kun sen sijaan muu koulutus lisääntyi selvästi.

Aloittaneet opiskelijat rahoituslähteittäin					
Vuosi	Opetusministeriö	Työministeriö	Tilauuskoulutus	Muu	Yhteensä
2002	400	146	995	2 520	4061
2003	429	159	1 196	1 753	3537
2004	295	162	768	2 054	3279

Opiskelijamäärän väheneminen merkitsi myös tuntuvaa liikevaihdon laskua. Tämä johti myös koko täydennyskoulutustoiminnan kannattavuuden selvään heikkenemiseen.

Täydennyskoulutukseen osallistuneita oli yhteensä 6422 (brutto) ja koulutuksia ja kursseja 195.

Equal-hanke 4T. Tampereella aiemmin käynnistynyt maamme suurin Equal-hanke 4T - tulevaisuus, tieto, teknologia ja terveys - , jonka pääpartnereita ovat Tampereen Teknologiakeskus Oy ja Finn-Medi Tutkimus Oy, tiivistä yhteistyötään Espanjan, Italian ja Saksan kanssa. Fokus suunnattiin painotetusti tulevaisuusteemaan ja ennakoitintyökalujen ja ennakoitintiedon hyödyntämiseen.

Early Warning –hanke. Early Warning –hanketta osarahoittaa Euroopan pakolaisrahasto. Hankkeen tavoitteena on kehittää paikallisia strategioita ja rakenteita nuorten pakolaisten syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Hanke toteutetaan kolmessa kaupungissa: Tampereella, Essenissä ja Roomassa. Projektin vastuullisena organisaationa toimii opetusministeriö. TYT koordinoi yhteistyössä

opetusministeriön kanssa koko hanketta. Muita kansallisia partnereita ovat työministeriö ja Tampereen kaupunki. Lisäksi hankkeen toteuttamiseen osallistuvat RAA-NRW (Network of Northern Westfalia) Essenistä sekä Peace Games Roomasta.

Active@Work - Individualised Working Facilities, Innovative Strategies and Alternative Working Arrangements to Promote Active Ageing –hanke. Työikäisen väestön ikääntyminen on yksi eurooppalaiseen työelämään merkittävästi vaikuttavista tekijöistä tulevina vuosikymmeninä. Euroopan Unionin ja Euroopan Sosiaalirahaston asetuksen 6 artiklan tukema, kaksivuotinen (1.11.2004-31.10.2006) Active@Work-projekti vastaa väestön ikääntymisen haasteeseen tarkastelemalla vaihtoehtoisten työjärjestelyjen toteutusprosessin eri vaiheita ja kehittämällä konsepteja ja malleja ikääntyvien työntekijöiden joustavien työjärjestelyjen toteuttamiseen. Active@Work-projektin sisällä toimii kolme kansallista osaprojektia, joiden selvitykset, konseptikehitys ja pilotointi toteutetaan yritysympäristössä. Osaprojektien tulokset yhdistetään kansainvälisessä dialogi-foorumissa, joka arvioi osaprojektien kehittämistoimien vaikuttavuutta ja rakentaa yhteisen joustavien työjärjestelyjen toteutusmallin. Promootorina hankkeessa toimii Tampereen yliopisto ja TYT yhteistyökumppaneinaan 12 muuta organisaatiota Suomesta, Saksasta ja Italiasta.

Vuoden aikana käynnistyi myös työvoimapolitiittisena koulutuksena akateemisen tutkinnon loppuunsaattamisohjelma opintonsa keskeyttäneille. Opetusministeriön tuotekehitysrahalla aloitettiin TYTin koordinoimana kahdeksan yliopiston yhteinen sosiaali- ja terveystieteiden koulutushankkeiden suunnitteluprosessi.

Pirkanmaalla kehitettiin edelleen yrityselämän tarpeista lähtevää sähköisen liiketoiminnan ja asiakkuuden hallintaa sekä jatkettiin hyvinvointialan palveluyrittäjyyden kehittämishanketta. Hankkeen tavoitteena on kehittää uutta palveluyrittäjyyttä Pirkanmaalla, verkottaa alalla toimivia tahoja sekä kehittää ja tuotteistaa uusia hyvinvointialan palveluinnovaatioita

TYT oli mukana yliopistokeskuksen suunnittelussa ja osallistuu yliopistokeskuksen koordinaatiotehtävään, joka on Tampereen yliopistolla vuosina 2004 - 2006.

Valmistauduttiin ottamaan käyttöön KPhone- kommunikointiohjelmisto Seinäjoen yliopistokeskuksessa vuodenvaihteen 2004-2005 jälkeen. KPhone on TYT-Seinäjoen Wirlab-verkkotutkimuskeskuksessa kehitetty kommunikointiohjelmisto, joka toimii Linux-ympäristössä. KPhonella voi soittaa tavallisia puheluja Internet-verkon kautta. KPhone on herättänyt laajalti huomiota kansainvälisissä asiantuntijapiireissä ja alan julkaisuissa.

6.3 Tutkimus

6.3.1 Jatkokoulutus

Strategiansa mukaan yliopisto ohjaa halukkaita opiskelijoita jo perustutkintojen varhaisessa vaiheessa suuntautumaan tutkijakoulutukseen. Tutkijakouluihin ja muulla tavoin organisoituihin jatko-opintoihin rekrytoidaan lahjakkaimmat opiskelijat. Yliopisto tukee myös tutkijakouluihin kuulumattomien jatko-opiskelijoiden mahdollisuuksia osallistua niiden toimintaan. Opiskelijoille annetaan mahdollisuus osallistua tutkimushankkeisiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Yliopisto koordinoi vuonna 2004 kymmentä tutkijakoulua ja oli näiden lisäksi yhteistyötahona 35 tutkijakoulussa.

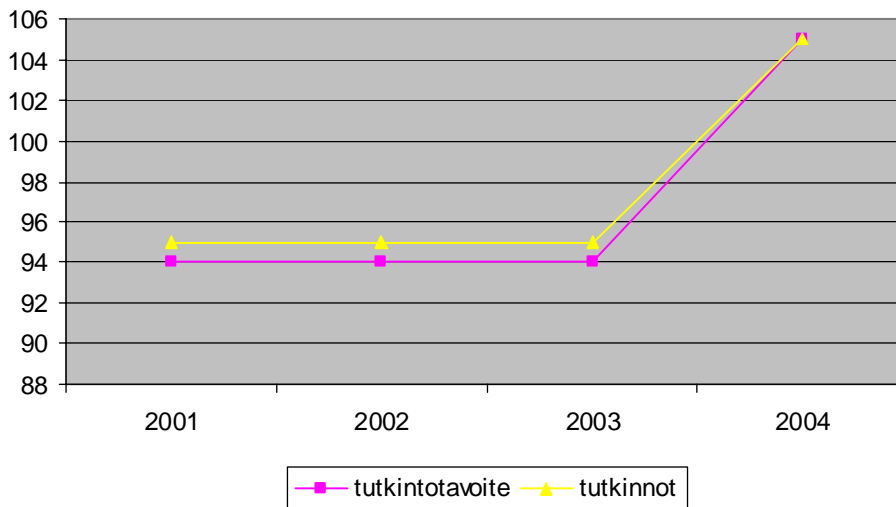
Yliopisto on tukenut tieteellistä jatkokoulutusta apurahoin ja stipendein vuonna 2004 noin 600 000 eurolla, mikä vastaa noin 40 henkilötyövuotta. Tutkijakouluihin palkattiin tutkijaopiskelijoita vuonna 2004 siten, että he tekivät yhteensä 95 henkilötyövuotta (vuonna 2003 97 htv).

Tulossopimuksessa tohtorintutkintojen tavoitteeksi on asetettu keskimäärin 105 tutkintoa vuodessa. Tavoite saavutettiin vuonna 2004. Tutkintotavoite saavutettiin tai ylitettiin kaikkiaan kuudella koulutuslalla, asetetusta tavoitteesta jäätin kolmella alalla.

Taulukko 19 Tohtorin tutkintojen määrä ja tutkintotavoitteet vuosina 1998-2004

Tulossopimus- kausi	vuosi	tutkintotavoite	tutkinnot	toteutuma -%
2001-03	2001	94	95	101 %
	2002	94	95	101 %
	2003	94	95	101 %
2004-06	2004	105	105	100 %

Lähde: KOTA-tietokanta

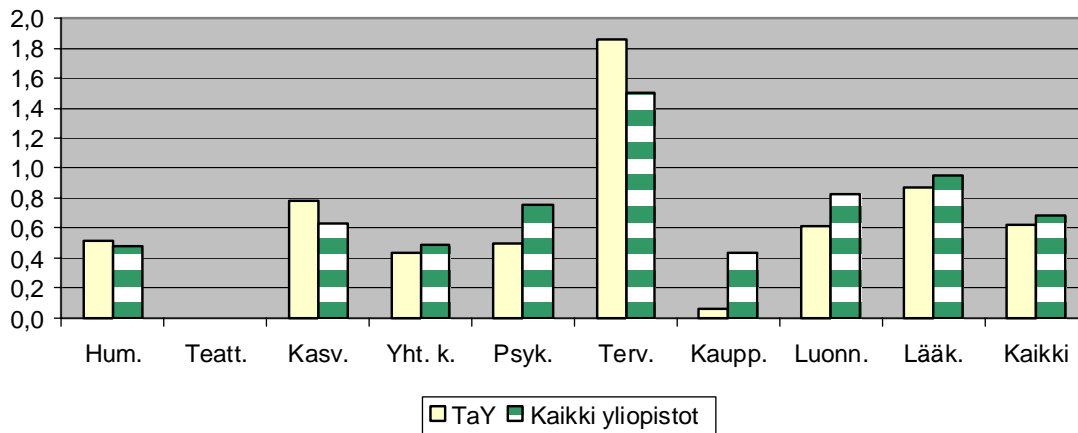
Taulukko 20 Tohtorin tutkinnot koulutusaloittain 2002 - 2004 ja tutkintotavoitteet

	Tutkinnot			Tavoitteet	
	2002	2003	2004	2001- 2003	2004- 2006
Humanistinen	5	9	13	9	11
Teatteri	1
Kasvatustieteellinen	11	11	11	10	10
Yhteiskuntatieteellin en	30	24	21	25	25
Psykologian	1	2	2	2	2
Terveystieteiden	8	9	13	7	10
Kauppätieteellinen	1	2	1	4	5
Luonnontieteellinen	9	7	11	7	11
Lääketieteellinen	30	31	33	30	30
Yhteensä	95	95	105	94	105

Lähde: KOTA-tietokanta

Vuonna 2004 suoritettiin myös 138 ammatillista jatkotutkintoa (erikoislääkärin tutkinto), vuonna 2003 erikoislääkärin tutkintoja suoritettiin 136.

Tohtorin tutkinnot/professori (henkilötyövuodet, budj. rahoitus)

Kuvio 4 Tohtorin tutkinnot vuonna 2004 /professori (henkilötyövuodet, budjettirahoitus)

Tulossopimuksen yhtenä tavoitteena on väitelijöiden keski-ikä laskeminen 32 vuoteen sopimuskauden loppuun mennessä. Tohtorin tutkinnon vuonna 2004 suorittaneiden mediaani-ikä Tampereen yliopistossa oli 41,4 vuotta. Jatkokoulutuksessa olevien ikärakenteen perusteella tavoitteen saavuttaminen ei näytä mahdolliselta.

Taulukko 21 Tohtorin tutkinnon vuosina 2002 - 2004 suorittaneiden keski-ikä (mediaani)

	Tohtori 2002		Tohtori 2003		Tohtori 2004	
	lkm	keski-ikä	lkm	keski-ikä	lkm	keski-ikä
miehet	47	39	39	38,4	52	40,5
naiset	48	40	56	41,1	53	41,5
kaikki	95	39,3	95	40,2	105	41,4

Lähde: TaY:n opiskelijatietojärjestelmä

Yliopisto seuraa jatkotutkinnon suorittaneiden työllistymistä kyselyllä, jonka saavat noin vuosi sitten tutkintonsa suorittaneet. Kysely toteutettiin myös keväällä 2004. Vuonna 2002 tohtorin tutkinnon suorittaneista (N=141) vastasi työllistymiskyselyyn 88 (= 62 %). Vastanneista oli vakituisessa työssä 49 %, määräaikaisessa työssä 42 %. Työttömänä työnhakijana oli 2 % ja muuten työelämän ulkopuolella 7% vastanneista.

Taulukko 22 Jatkotutkinnon suorittaneiden työelämään sijoittuminen

Työtilanne	Tutkinnon suoritusvuosi		
	2000	2001	2002
Vakit. työssä tai yrittäjä	70 %	61 %	49 %
Määrä- tai osa-aik. työssä	27 %	35 %	42 %
Työtön työnhakija	1 %	1 %	2 %
Muuten työelämän ulkop.	2 %	2 %	7 %
Tutkinnon suorittaneita	148	148	141
Kyselyyn vastanneita	96	93	88
<i>Vastausprosentti</i>	65 %	63 %	62 %

Lähde: TaY:n rekrytointipalvelujen tilastot

6.3.2 Jatkotutkintokoulutuksen kustannukset

Tampereen yliopistossa jatkotutkintokoulutuksen tulosalueen osuus kokonaiskustannuksista on ollut n. 10 prosenttisyyskokoä pienempi kuin yliopistoissa keskimäärin.

Taulukko 23 Jatkotutkintokoulutuksen kustannukset 2002- 2004

Jatkotutkintokoulutuksen tulosalue			Tulosalueen osuus kokonaiskustannuksista		
Vuosi	Kustannukset yhteensä (eur)	Budjettirahoitus (eur)	Budj. rah. osuus	TaY	kaikki yliopistot
2004	15 214 000	14 066 000	92 %	12 %	*
2003	14 241 000	13 564 000	95 %	12 %	22 %
2002	13 029 000	11 994 000	92 %	12 %	21 %

Lähde: KOTA-tietokanta
Tieto ei vielä saatavilla.

Taulukko 24 Jatkotutkintokoulutuksen kustannukset/tohtorin tutkinnot (3 v. ka.) koulutusaloittain vuonna 2004 (eur)

Koulutusala	Kustannukset v. 2004 (eur)	Budj. rahoituksen osuus, %	Tohtorin tutk. lkm, ka. 2002-2004	Kustann./ tutkinto (eur)	Kaikki yliopistot, kustann. 2003/ tutk. ka. 2001 - 2003
Humanistinen	1 953 000	94 %	9	217 000	256 900
Teatteri	191 000	99 %	.	.	427 000
Kasvatustieteellinen	1 524 000	78 %	11	138 500	212 800
Yhteiskuntatieteellinen	4 401 000	95 %	25	176 000	238 800
Psykologian	251 000	100 %	2	125 500	329 800
Terveystieteiden	662 000	83 %	10	66 200	126 800
Kauppatieteellinen	908 000	96 %	1	908 000	255 800
Luonnontieteellinen	2 241 000	96 %	9	249 000	363 100
Lääketieteellinen	3 055 000	93 %	31	98 500	207 600
Em. koulutusalat yhteensä	15 186 000	93 %	98	155 000	265 000

Lähde: KOTA-tietokanta

6.3.3 Tutkimus- ja tutkimuksen tukipalvelut

Tampereen yliopiston strateginen päätehtävä on tutkimuksen vahvistaminen. Yliopisto tukee tutkimustyön uudelleen organisoimista laitos-, tiedekunta- ja yliopisto-organisaatorajat ylittäviin monitieteisiin tutkimusryhmiin ja tutkimuskeskuksiin. Tampereen yliopiston tutkimuksen tasoa tarkastellaan suhteessa kansainväliseen, erityisesti eurooppalaiseen tutkimuksen tasoon. Yliopistoa kehitetään vahvana, korkeatasoista tieteellistä tutkimusta tekevänä yliopistona.

Korkeatasoinen tutkimus on ensisijainen keino kohentaa yliopiston kansainvälistä näkyvyyttä, mikä puolestaan edistää lahjakkaiden opettajien, tutkijoiden ja opiskelijoiden rekrytointia. Se luo myös edellytyksiä sekä tieteelliseen arviointiin perustuvalla että yhteisöjen ja organisaatioiden tarjoamalle rahoitukselle.

Yliopisto rohkaisee tutkimusryhmiä ja tutkijoita julkaisemaan tutkimustuloksiaan korkeatasoisissa kansainvälisissä julkaisuissa. Kansallisissakin tutkimuksissa yliopisto pitää tärkeänä kansainväliset kriteerit täyttävää laatua.

TUTKIMUSNEUVOSTO on hallituksen asiantuntijaelin, joka tukee tutkimuksen organisoitumista, pitää yllä hyviä tutkimuskäytäntöjä ja tieteen etiikkaa. Tampereen yliopiston hallitus päätti perustaa

tutkimusneuvoston 1.10.2004 lukien pysyvästi ja rehtori asetti uuden tutkimusneuvoston 31.7.2007 päättyväksi kolmivuotiskaudeksi. Samassa yhteydessä Suomen Akatemian toimikuntiinsa nimeävät jäsenet Tampereen yliopistosta kutsuttiin tutkimusneuvoston pysyviksi asiantuntijoiksi. Tutkimusneuvosto kokoontui toimintavuotena 2004 yhdeksän kertaa tutkimuksesta vastaavan vararehtorin johdolla. Tutkimusneuvosto käsiteli toimeksiantonsa mukaisesti mm. yksiköiden tutkimuskeskushakemuksia ja yliopiston ulkopuolista rahoitusta, ja jatkoi tutkimuksen arvioinnin neuvonantajaryhmänä. Tärkeäksi teemaksi ja kehittämiskohteeksi nousi tutkijakoulutus ja tutkijakoulujen tilanne. Tutkimusneuvosto järjesti tutkijakoulujen johtajille ja vastuuhenkilöille kaksi keskustelutilaisuutta, joista jälkimmäisessä oli mukana opetusneuvos Marja Pulkkinen opetusministeriöstä. Suomen Akatemian kolmannen huippuyksikköhaun käynnistyessä keväällä 2004 tutkimusneuvosto järjesti avoimen tiedotustilaisuuden, jossa kehittämispäällikkö Ritva Dammert kertoi hakuprosessista ja valintakriteereistä. Tutkimuksen arvioinnin valmistuttua tutkimusneuvosto käynnisti keskustelun yliopiston tutkimusstrategiasta ja tutkimuspoliittisista linjauksista.

TUTKIMUSPALVELUJEN näkökulmasta vuosi 2004 oli ennätysvuosi, sillä maksullisen palvelutoiminnan, koulutus- ja rahoitussopimusten lukumäärä yhteensä kasvoi 25 % aikaisemmista vuosista. Myös rakennerahastoista rahoitettavia hankkeita käynnistyi selvästi enemmän kuin aiempina vuosina. Tampereen teknillisen yliopiston kanssa yhteistyössä jatkettiin innovaatioasiamiehen palveluiden kehittämistä. Yrityskehityspalveluja kehitettiin tiiviisti Professia Oy:n yliopiston henkilökunnalle ja opiskelijoille tarjoamien tutkimustulosten IdeaVerstas-arviointiprosessin ja Promootori-hautomopalvelun aktiivisena osapuolena.

TUTKIMUKSEN HUIPPUYKSIKKÖ. Tampereen yliopiston lääketieteellisen teknologian instituutissa sijaitseva *Mitokondrioiden biogeneesin ja mitokondriotautien tutkimusyksikkö (FinMIT)* on nimetty tutkimuksen huippuyksiköksi vuosille 2002 - 2007.

DESCARTES-PALKINTO. Professori Howard Jacobsin johtama FinMit:in tutkimusryhmä onnistui keväällä 2004 löytämään ensimmäiset kiistattomat todisteet siitä, että solujen mitokondrioissa sijaitsevan DNA:n eheyden ja elimistön vanhenemisen välillä on selvä yhteys. Professori Jacobs ja hänen ryhmänsä palkittiin joulukuussa arvostetulla EU:n Descartes-palkinnolla. Descartes-palkinnolla jaetaan tunnustusta tutkimusryhmille, jotka ovat saavuttaneet merkittäviä tuloksia nimenomaan eurooppalaisen yhteistyön kautta. Professori Howard Jacobsin johtama ryhmä on tehnyt yhteistyötä ruotsalaisten, englantilaisten, italialaisten ja ranskalaisten kollegojen kanssa.

AKATEMIAPROFESSORIT. Yleisen historian professori Marjatta Hietala toimii akatemiaprofessorina kaudella 1.8.2002-31.7.2007. Hän selvittää tutkijoiden, tieteen ja verkostojen merkitystä kaupunkien kasvuun aina 1800-luvulta nykyhetkeen. Hietala yhdistää työssään kaupunkihistorian ja innovaatioiden leviämisen historian. Sosiaaliantropologian professori Ulla Vuorela on kansainvälistä tunnustusta saanut naistutkija ja Minna Canth -akatemiaprofessori viisivuotiskaudella 1.8.1999-31.7.2004. Naistutkimuksen lisäksi hän on tehnyt työtä myös antropologian ja kehitysmaatutkimuksen parissa. Professori Kalervo Järvelin toimii akatemiaprofessorina 1.8.2004-31.7.2009. Järvelin tutkii tiedon tallennusta ja hakua, tiedonhaun käyttöliittymiä ja dokumenttitietokantoja.

YLIOPISTON KIRJASTO hankki tutkimuksen tarvitsemia tietoaineistoja entistä enemmän elektronisessa muodossa, jolloin esim. tieteelliset aikakauslehdet ovat tutkijoiden saatavilla ja luettavissa suoraan heidän omilta työasemiltaan. Kirjaston tarjoamien verkon kautta saavutettavien elektronisten aineistojen määrä on kasvanut 2000-luvun alussa jatkuvasti. Suurin osa elektronisista aineistoista on tieteellisiä aikakauslehtiä, mutta kirjasto on hankkinut myös elektronisia kirjoja, hakuteoksia ja merkittäviä tietokantoja. Vuoden 2004 alusta hankittiin uusia e-aineistoja monipuolistamaan ja täydentämään aiemmin hankittuja aineistoja. Vuoden 2004 lopussa kirjasto pystyi tarjoamaan asiakkailleen yhteensä 9 041 elektronisen lehden ja noin 600 elektronisen kirjan kokoelman. Elektronisten aineistojen käyttö on selvästi lisääntynyt Tampereen yliopistossa, kun kirjaston asiakkaat ovat löytäneet elektroniset aineistot ja oivaltaneet niiden edut.

Kirjasto osallistui hyvän tutkimusympäristön varustamiseen myös tarjoamalla konkreettisia työvälineitä tutkimuksen tekoon. Kirjasto tarjoaa asiakkaiden käyttöön RefWorks- viitteidenhallintaohjelman, jonka avulla tutkija voi muotoilla lähdeluettelon ja tekstin sisäiset viitteet automaattisesti monen eri säännösten mukaan.

Tampereen yliopistossa on ollut käytössä vuodesta 1999 alkaen tieteellisen toiminnan rekisteri (Sordino CRIS University), joka on avoimessa verkossa osoitteessa <https://sordino.uta.fi/cris/>. Järjestelmään tallennetaan tiedot opettajien ja tutkijoiden julkaisuista, asiantuntijatehtävistä ja tutkimusprojekteista.

Taulukko 25 Tieteelliset julkaisut yhteensä vuosina 2002 – 2004

Koulutusala	Tampereen yliopisto				Kaikki yliopistot		
	julkaistu 2002 - 2004				julkaistu 2001-2003		
	Suomessa	ulkomailla	yhteensä	ulkom. (%)	julkaisuja/ prof. htv (budj.) 2004	ulkom. (%)	julkaisuja/ prof. htv (budj.) 2003
Humanistinen	300	265	565	46,9 %	22,6	39,0 %	23,8
Teatteriala	1	5	6	83,3 %	6,0	26,8 %	3,4
Kasvatustieteellinen	240	126	366	34,4 %	26,1	40,4 %	18,5
Yhteiskuntatieteellinen	886	547	1433	38,2 %	29,9	39,4 %	22,9
Psykologian	38	68	106	64,2 %	26,5	74,0 %	32,3
Terveystieteiden	160	357	517	69,1 %	73,9	64,4 %	39,8
Kauppatieteellinen	81	60	141	42,6 %	9,4	61,9 %	19,6
Luonnontieteellinen	83	413	496	83,3 %	27,6	88,5 %	28,2
Lääketieteellinen	545	1633	2178	75,0 %	57,3	77,8 %	53,9
Em. koulutusalat yhteensä	2334	3474	5808	59,8 %	34,2	67,0 %	29,5

Lähde: KOTA-tietokanta. Tieteellisiin julkaisuihin lasketaan monografiat, referoidut artikkelit, kokoomateoksissa tai painetuissa kongressijulkaisuissa ilmestyneet artikkelit sekä yliopiston oman sarjan julkaisut.

Tutkimushenkilökunnan määrä on kasvanut aiempina vuosina tasaisesti n. 30 henkilötyövuotta vuodessa. Vuonna 2004 tehtiin tutkimustehtävissä yhteensä 364 henkilötyövuotta.

Taulukko 26 Henkilötyövuodet tutkimustehtävissä 2002 – 2004

	2002	2003	2004
Budjettivaroin	46	49	54
Suomen Akatemia	121	139	128
Muu rahoitus	170	176	182
Yhteensä	337	364	364

Suomen Akatemian rahoittamien tutkijahenkilötyövuosien määrä Tampereen yliopistossa kasvoi 6 % vuodesta 2002 vuoteen 2004, koko yliopistolaitoksessa lisäys oli 7 %. Vuonna 2004 Akatemian rahoituksella tutkijoita työskenteli eniten yhteiskuntatieteellisellä (47 htv), luonnontieteellisellä (30 htv) ja humanistisella (17 htv) koulutusalailla.

Taulukko 27 Henkilötyövuodet tutkimustehtävissä koulutusaloittain 2004

Tutkimushenkilökunta, htv 2004			
Koulutusala	yhteensä	Suomen Akatemian rahoituksella	
Humanistinen	25	17	68 %
Teatteriala	1	.	0 %
Kasvatustieteellinen	18	7	39 %
Yhteiskuntatieteellinen	142	47	33 %
Psykologian	1	1	100 %
Terveystieteiden	19	8	44 %
Kauppatieteellinen	22	4	18 %
Luonnontieteellinen	72	30	42 %
Lääketieteellinen	62	14	23 %
Erittelemätön	2	.	0 %
Koulutusalat yhteensä	364	128	35 %

Taulukko 28 Tutkimuksen tulosalueen kustannukset 2002 – 2004

Tutkimuksen tulosalue				Tulosalueen osuus kokonaiskustannuksista	
	Kustannukset yhteensä (eur)	Budjettirahoitus (eur)	Budj. rahoituksen %-osuus	TaY	kaikki yliopistot
Vuosi					
2004	49 800 000	23 651 000	47 %	40 %	*
2003	46 038 000	19 445 000	42 %	39 %	28 %
2002	45 074 000	20 602 000	46 %	40 %	30 %

Lähde: KOTA-tietokanta

* Tieto ei vielä saatavilla.

6.3.4 Tutkimustoiminnan kansainvälisyys

Yliopiston tieteenalojen tutkijat ja tutkimusryhmät osallistuvat useisiin kansainvälisiin tutkimushankkeisiin. Yliopiston opettajien ja tutkijoiden kansainvälinen julkaisu-toiminta on laajaa ja tutkimuksen ulkomaisen rahoituksen määrä, erityisesti EU:n puiteohjelmärahoitus on kasvussa.

Ulkomaisten vierailijoiden vierailujen määrä ja kesto kasvoi vuoteen 2003 verrattuna. Yliopiston omien ja tutkijoiden vierailujen määrä pysyi vuoden 2003 tasolla, mutta vierailut olivat kestoltaan edellistä vuotta pitempiä.

Taulukko 29 Opettaja- ja tutkijavierailut 2002 - 2004, vierailun kesto vähintään kaksi viikkoa

	Oma henkilökunta				Ulkomaiset vierailijat	
	vierailu-kertoja	vierailujen kesto, kk	kesto kk/opett. ja tutk. htv (budj.)		vierailu-kertoja	vierailujen kesto, kk
			TaY	kaikki yliopistot		
2004	92	196	0,34	0,36	69	231
2003	91	127	0,22	0,36	42	101
2002	120	145	0,26	0,41	75	213

Lähde: KOTA-tietokanta

EU-RAHOITTEISET TUTKIMUSHANKKEET

Yliopiston tutkijat ja tutkimusryhmät ovat osallistuneet aktiivisesti ja menestyksekkäästi kaikkiin EU:n tutkimuksen ja kehittämisen puiteohjelmahakuihin 90-luvun puolivälistä alkaen. EU-rahoitteisiin hankkeisiin osallistuminen on tehnyt yliopiston tutkijoita ja tutkimusta tunnetuksi ja lisännyt kansainvälisiä kontakteja ja on luonteva osa toimintaa useassa yksikössä.

Yliopiston tutkijat olivat mukana 30:ssä viidennestä puiteohjelmasta (1998 - 2002) rahoitetussa tutkimusprojektissa, yhdeksän niistä oli Tampereen yliopiston koordinoimaa. Suurin osa projekteista oli vielä 2004 käynnissä. Nyt meneillään oleva kuudes puiteohjelma kattaa vuodet 2002 - 2006. Tampereen yliopisto on partnerina kahdeksassa vuonna 2004 alkaneessa hankkeessa ja koordinoi kahta laajaa Information Society Technologies (IST) -prioriteetista rahoitettua projektia. Sopimusneuvotteluihin eteni lisäksi kuusi hanketta, joiden odotetaan käynnistyvän alkuvuodesta 2005. Projektien koko ja budjetit ovat kasvaneet alkuajoista siinä määrin, että yliopiston saama EU-rahoitus kasvaa vaikka projektien lukumäärä jäisi aikaisempaa pienemmäksi. Uusia hanke-esityksiä on kuitenkin jätetty edelleen runsaasti vuoden 2004 aikana avoinna olleisiin hakuihin, joten yliopiston menestyksen EU-rahoituskilvassa voi odottaa jatkuvan tasaisena.

6.3.5 Taiteellinen toiminta

Tampereen yliopiston näyttelijäntytön laitos (Näty) ja Teatterikorkeakoulu antavat Suomessa ylintä teatterialan opetusta. Humanistisen tiedekunnan teatterityön koulutusohjelmasta valmistutaan näyttelijän ammattiin. Teatteritaiteen maisterin tutkinto perustuu käytännön teatterityöhön. Opetuksen painopisteitä ovat puhetekniikka, tanssi eri muodoissaan, akrobatia, laulu ja elokuvatyo.

Taiteellinen työ tehdään usein yhdessä toisten taidekorkeakoulujen tai teattereiden, televisioyhtiöiden ja muiden mediatuottajien kanssa.

Tampereen yliopiston näyttelijäntytön laitoksessa voi suorittaa myös teatterialan jatkotutkintoja. Tutkintojen lähtökohtana on taiteilijan tekemä tutkimus, jossa keskeistä on taiteellinen työ ja siitä nousevat tutkimusaiheet. Teatterialan koulutusta tukevat jatko-opinnot perustuvat niin ikään näyttelijäntytön käytäntöihin. Näty on mukana myös valtakunnallisen esittävän taiteen tohtori-koulutusohjelmassa (VEST). Se antaa tohtorintutkintoon johtavaa koulutusta esittävän säveltaiteen ja näyttämötaiteen aloilla.

Opetusministeriö on nimennyt Näty taiteellisen toiminnan huippuyksiköksi vuosille 2004 - 2006. Valintaa tehtäessä on kiitetty laitoksen taiteellisen tason, innovatiivisten oivalluksien ja toiminnan kansainvälisyyden lisäksi taiteilijaopettajien sitoutumista itse opetustyöhön. Taiteellisen toiminnan huippuyksikkö on nyt ensimmäistä kertaa teatterialalta.

Vuoden 2004 opiskelijavalinnassa otettiin 14 uutta opiskelijaa. Valituksi tuli 1,9 % hakijoista. Kaikki keväällä 2004 teatteritaiteen maisterin tutkinnon suorittaneet työllistyivät eri puolille maan teattereita (Tampere, Kuopio, Seinäjoki, Rauma, Turku ja Helsinki). Valmistumisaste oli 100%.

Taulukko 30 Taiteellinen toiminta tulosalueen kustannukset 2002 - 2004, eur

Taiteellisen toiminnan tulosalue				Tulosalueen osuus kokonaiskustannuksista	
	Kustannukset yhteensä (eur)	Budjettirahoitus (eur)	Budj. rahoituksen %-osuus	TaY	kaikki yliopistot
2004	244 000	244 000	100 %	0,2 %	*
2003	270 000	266 000	99 %	0,2 %	0,3 %
2002	319 000	313 000	98 %	0,3 %	0,3 %

Lähde: KOTA-tietokanta

* Tieto ei vielä saatavilla.

6.4 Yhteiskunnalliset tehtävät

Yliopisto toteuttaa yhteiskunnallisia palvelutehtäviään tutkimuksensa ja opetuksensa kautta. Yliopiston alueellinen, kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö vahvisti myös vuonna 2004 yliopiston näkyvyyttä ja rooli yhteiskunnallisten palvelujen tuottajana loi myönteisestä kuvaa julkisuudessa. Yhteiskunnalliset palvelut toteutuivat koulutus- ja tutkimuspalveluina, kirjasto- ja tietopalveluina ja tiedottamispalveluina. Yliopiston työntekijät toimivat useilla aloilla asiantuntija- ja luottamustehtävissä ja loivat kuvaa yliopistosta ja sen osaamisesta muun muassa julkisissa tiedotusvälineissä. Yliopiston merkitys palvelujen tarjoajana näkyi ulkopuolisen rahoituksen ja maksullisen palvelutoiminnan kasvuna.

Yliopisto tiedotti tarjoamastaan koulutuksesta www:ssä ja painetussa valintaoppaassa. Tieto on kaikkien yliopisto-opinnoista kiinnostuneiden kansalaisten saatavilla. Myös hakulomakkeet ja hakemiseen liittyvää neuvontaa saa sähköisesti, mikä helpottaa opintojen suunnittelemista ja yliopistoon hakemista.

Tammikuussa 2004 järjestetty Tieteen iltapäivä ja yö –tapahtuma kokosi yliopistolle noin 1300 osallistujaa. Tilaisuus tarjosi suurelle yleisölle välittömän yhteyden yliopiston tutkijoihin ja saada tietoa yliopistossa meneillään olevasta tutkimuksesta. Tilaisuudessa esiintyi 40 yliopiston tutkijaa seitsemässä eri seminaarissa. Aikaisempien vuosien tapaan yliopisto nosti esiin tutkimusalojaan ja toimintansa ajankohtaisia teemoja lehdessään Aikalainen. Ulkoisessa tiedottamisessa käytettiin myös erilaisia verkkoteknologioita.

Kansainvälisiksi uutisiksi vuoden 2004 aikana ylsivät tutkimustulokset alkoholigeeneistä ja vanhenemisesta, mitokondrio-DNA:n vaikutuksesta vanhenemiseen ja rintaimplanttileikkausten terveysvaikutuksista. Professori Howard Jacobsin saama EU:n Descartes-palkinto oli kansainvälinen uutinen, joka sai ulkomailla jopa enemmän julkisuutta kuin Suomessa. Valtakunnalliseksi uutisaiheeksi Tampereen yliopisto nousi muun muassa kevään rehtorinvaalin yhteydessä ja syksyllä keskusteltaessa yliopistopaikkojen alueellisesta jakautumisesta. Valtakunnallisesti merkittäviä uutisia tehtiin myös tietokonepelien tutkimuksesta ja solu- ja kudosteknologiakeskus Regean perustamisesta Tampereen yliopiston yhteyteen. Loppuvuodesta julkaistu tutkimuksen arviointi herätti laajaa alueellista ja paikallista huomiota. Julkiseksi keskustelunaiheeksi Tampereen yliopistosta nousivat myös toimittajakoulutuksen lähihistoria sekä eläinkoelaboratorion laajennus-suunnitelma.

Tampereen yliopiston johto ja tutkijat osallistuivat aktiivisesti julkiseen koulutuspoliittiseen keskusteluun. Vuonna 2004 keskustelua käytiin erityisesti yliopistojen paremmuutta mittaavista kansainvälisistä ja kansallisista ranking-listoista. Loppuvuodesta huomiota herättivät monet yliopistoraportit, joissa ehdotettiin myös siirtymistä osittain maksulliseen yliopisto-opetukseen.

Tampereen yliopiston kirjasto palvelee ensisijaisesti yliopistossa tapahtuvaa opetusta, oppimista ja tutkimusta. Kirjaston palvelut ja kokoelmat ovat kuitenkin myös muiden kuin yliopistoyhteisön jäsenten käytettävissä. Kirjasto on osallistunut yliopistokirjastojen verkoston toimintaan ja pyrkinyt sitä kautta vaikuttamaan valtakunnallisten kirjastoaineistojen ja –palveluiden saatavuuteen. Kirjastolla on paikallista yhteistyötä erityisesti Tampereen yliopistollisen keskussairaalan kirjaston kanssa.

Kirjaston osana toimiva Tampere Univeristy Press (TUP) täytti 10 vuotta ja niin ikään kirjaston osana toimiva tiedekirjakauppa Taju 20 vuotta. TUPilla on vakiintunut asema yhtenä yliopiston tutkimustulosten julkaisukanavana. Vuonna 2004 TUP kustansi 103 kirjaa, joista 82 oli väitöskirjoja. TUP huolehti myös väitöskirjojen sähköisestä julkaisemisesta. Verkossa julkaistiinkin jo 88 % (94/107) kaikista Tampereen yliopiston väitöskirjoista. Tiedekirjakauppa Tajun myi vuonna 2004 yhteensä noin 22 000 kirjaa. Taju ylläpitää ja kehittää myös verkkokirjakauppa Granumia, jonka kautta markkinoidaan ja välitetään tietoa suomalaisesta tutkimuksesta myös ulkomaille.

Yliopiston opettajat ja tutkijat toimivat laajasti oman alansa asiantuntijoina yhteiskunnan eri alueilla. Yliopisto kerää vuosittain joitain tietoa myös tästä yhteiskunnallisesta toiminnasta.

Taulukko 31 Asiantuntijatehtävät 2002 – 2004

	2002	2003	2004
Pidettyjen esitelmien lkm	1957	1719	2183
Posterien lkm	366	289	470
Tieteell. lehtien toimittajana toimiminen	206	176	196
Kokoomateosten toimittajana toimiminen	86	80	83
Jäsenyydet tieteell. seurojen johtelimissä/Tieteelliset johtamistehtävät ¹	336	244	735
Toimiminen vastaväittäjänä	69	53	205
Lausunnot virantäytössä	121	105	108
Väitöskirjojen esitarkastuslausunnot	158	116	165

Lähde: TaY:n omat tilastot

¹ Vuosien 2002 ja 2003 lukumäärät ovat jäsenyyksiä tieteellisten seurojen johtelimissä, vuoden 2004 luku tieteellisten johtamistehtävien lukumäärä.

6.4.1 Valtakunnalliset tehtävät

Yliopistossa toimii kaksi opetusministeriön erillisrahoituksella valtakunnallista tehtävää toteuttavaa laitosta. *Yhteiskuntatieteiden tutkimuslaitos* harjoittaa monipuolista yhteiskuntaan kohdistuvaa tutkimusta. *Yhteiskuntatieteellinen tietoarkiston* valtakunnallisena tehtävä on kerätä ja säilyttää alansa elektronisesti tallennettuja tutkimusaineistoja, järjestää niiden tietopalveluja ja tukea niiden uudiskäyttöä.

6.4.2 Yhteistyö

Yhteistyö muiden koulutusinstituutioiden, tutkimuskeskusten ja teknologiakeskusten (kuten Finn-Medin ja Hermian), julkisten organisaatioiden, palveluyritysten sekä teollisuuden kanssa tuottaa merkittäviä synergiaetuja. Tampereen yliopiston yhteistyö Tampereen teknillisen yliopiston kanssa on jo vakiintunut lääketieteen, muiden luonnontieteiden, kauppatieteen sekä kielten alueilla ja lisääntynyt yhteiskuntatieteellisillä ja humanistisilla aloilla. Yliopisto luo entistä kiinteämpää yhteistyötä erityisesti biokemiassa ja -teknologiassa sekä kauppatieteissä. Tampereen yliopiston kauppakorkeakoulu aloitti toimintansa syksyllä 2004. Käynnistyttyään se tiivistää erityisesti yliopiston ja elinkeinoelämän välistä yhteistyötä. Muun muassa EU:n tutkimusohjelmia hyödyntäen rakennetaan vahvaa yhteyttä yhteiskuntatieteiden ja teknologian välille.

Tampereen kaupunki on yliopiston tärkeimpiä yhteistyökumppaneita. Kumppanuus vahvistuu, kun tutkimuksen ja siihen perustuvan ymmärryksen rooli tulee yhteiskunnassa entistä tärkeämmäksi. Yliopisto tarvitsee ulkoista rahoitusta ja kaupunki uusia innovaatioita – ei vain elinkeinopolitiikassa, vaan myös hyvinvointi- ja kulttuuripolitiikassa. Yhteistyö Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kanssa on tärkeää lääketieteelliselle tiedekunnan opetukselle ja tutkimukselle.

Tampereen ja lähialueiden ammattikorkeakoulujen kanssa etsitään synergiaa informaatiopalvelujen ja kansainvälisen yhteistyön ohessa myös uusilla alueilla, kuten informaatioteknologiassa. Yliopisto

ja Tampereen teknillinen yliopisto sekä paikalliset ammattikorkeakoulut ovat laatineet yhteisen strategian, johon liittyen on käynnistynyt merkittävä alueellinen hyvinvointiteknologia-hanke ja suunnitteilla on korkeakoulujen alueellinen yhteistyöhanke Studying in Tampere. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen yhteisen strategian uudistaminen aloitettiin syksyllä 2004.

Yhteistyötä ulkomaisten yliopistojen kanssa laajennetaan kiinnittäen päähuomio yhteistyölaatuun, vaikka tavoitteena esimerkiksi opiskelijavaihdossa on sen määrän lisääminen.

Yliopisto on varsin hyvin kiinnittynyt ympäristössään toimiviin kuntiin ja yrityksiin täydennyskoulutuspalvelujen kautta. Yhteistyö lähialueen toimijoiden kanssa palvelee myös opetusta ja harjoittelua. Tulossopimuksen mukaan yliopiston tavoitteena on lisätä vaikuttavuuttaan Hämeessä ja Etelä-Pohjanmaalla. Tampereen kaupunki on yliopiston tärkeimpiä yhteistyökumppaneita. Mittavimpia yhteistyöhankkeita ovat eTampere -ohjelma ja BioneXt Tampere -kehittämisen- ja investointiohjelma. Hämeenlinnan ja Seinäjoen ohella yliopiston toiminta on laajentunut Poriin. Sinne on syntymässä hyvinvointipalvelujen tutkimuksen keskus, johon yhteiskuntatieteellinen tiedekunta osallistuu. Yliopistolla on Seinäjoen yliopistokeskuksen koordinoituvastuu.

7. Kannattavuus

7.1 Julkisoikeudelliset suoritteet

Yliopiston maksullisia julkisoikeudellisia suoritteita ovat opetusministeriön päätösten mukaan

- eräät avoimen korkeakoulun suoritteet (opm 25.1.1993)
- kirjaston kaukopalvelun suoritteet (opm 25.1.1993),
- kasvatustieteellisistä tutkinnoista ja opettajankoulutuksesta annetun asetuksen (576/1995) 22 §:n 4 momentin nojalla annettu vastaavuustodistus ja vastaavuustodistusta koskevaan hakemukseen annettu hylkäävä päätös (opm asetus 1252/21.12.2004)
- terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun asetuksen (564/1993) 14 §:ssä tarkoitettuunkuulustelun järjestäminen (opm asetus 211/2003) 1.4.2003 lukien.

Kirjaston kaukopalveluista peritään lähetyskustannusten ja suoritteen tuottamisen johdosta muille suoritettujen maksujen mukainen maksu. Avoimen korkeakoulun suoritteista maksut peritään monimuoto-opetusjärjestelyistä, oppimateriaaleista ja opetuksen liitännäispalveluista omakustannusarvon mukaisena. Opetusministeriön em. päätösten mukaisesti tuloilla ei ole tarkoitus kattaa toiminnasta aiheutuvia kokonaiskustannuksia. Vastaavuustodistuksesta ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden kuulustelujen järjestämisestä peritään asetuksen mukainen kiinteä maksu.

Julkisoikeudellisista suoritteista kertyi tuottoja yhteensä 631 000 euroa, mistä 511 000 euroa kertyi avoimen korkeakoulun suoritteista, 39 000 euroa kirjaston kaukopalvelun suoritteista, 81 000 terveydenhuollon ammattihenkilöstön kuulustelujen järjestämisestä Eta-alueen ulkopuolelta tuleville lääkäreille ja 1013 euroa kasvatustieteellisiin tutkintoihin liittyvistä vastaavuustodistuksista. Julkisoikeudellisten tuottojen määrä kasvoi 1,1 % vuoteen 2003. Tuotoilla katettiin noin 24 % kokonaiskustannuksista.

Yliopiston tulossopimuksen mukaan yliopiston toimintamenoihin sisältyi avoimen yliopiston palkkoihin ja palkkioihin tarkoitettu 1 100 000 euron suuruinen määräraha. Suoriteryhmittäin tarkasteltuna erillismäärärahat ja tuotot kattoivat 70 % avoimen korkeakoulun kustannuksista ja tuotot 16 % kirjaston kaukopalvelun kustannuksista, noin 81 % ETA-alueen ulkopuolisten lääkäreiden kuulustelujen kustannuksista ja noin 91 % vastaavuustodistusten kustannuksista.

Taulukko 32 Julkisoikeudellisia maksullisia suoritteita koskeva kustannusvastaavuuslaskelma

	Tilinpäätös	Tilinpäätös	Tilinpäätös
	2002	2003	2004
	1000 euroa	1000 euroa	1000 euroa
TUOTOT			
Julkisoikeudelliset suoritteet	532	609	632
Muut tuotot		16	
Tuotot yhteensä	532	625	632
KUSTANNUKSET			
ERILLISKUSTANNUKSET			
Aineet tarvikkeet ja tavarat	58	48	51
Henkilökustannukset	1 456	1 474	1 546
Vuokrat	240	277	245
Palvelujen ostot	242	334	407
Muut erilliskustannukset	48	57	52
Erilliskustannukset yhteensä	2 044	2 191	2 300
KÄYTTÖJÄÄMÄ	-1 209	-1 512	-1 668
OSUUS YHTEISKUSTANNUKSISTA			
Osuus laitosten kustannuksista	136	140	129
Osuus tukitoimintojen kustannuksista	94	85	145
Poistot laitteista ja kalustosta	70	66	74
Korot laitteista ja kalustosta	5	4	5
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	305	305	353
KOKONAISKUSTANNUKSET YHTEENSÄ	2 349	2 496	2 653
YLIJÄÄMÄ (+) ALIJÄÄMÄ (-)	-1 817	-1 871	-2 021
Kustannusvastaavuus %	23 %	24 %	24 %
Avoimelle korkeakoululle tulosopimuksessa osoitetut erillismäärärahat	998	1 020	1 100
Ylijäämä(+)/alijäämä(-) erillismäärärahojen jälkeen	-819	-851	-921
Kustannusvastaavuus määrärahojen käytön jälkeen %	65 %	66 %	65 %

7.2 Muut maksulliset suoritteet

Valtion maksuperustelain mukaisista muista suoritteista kertyi tuottoja yhteensä 18,1 miljoonaa euroa, mikä oli 2,1 % vähemmän kuin vuonna 2003. Tutkimuspalvelujen mynnistä kertyneet tuotot kasvoivat 0,7 % ja ainelaitosten täydennyskoulutustoiminnan tuotot 27,4 %. Muissa suoriteryhmissä myyntituotot pienentyivät. Muut tuotot, jotka ovat pääosin toimitilojen ja asuntojen vuokratuottoja, kasvoivat 26,4 %. Tutkimustoiminnan osuus maksullisen toiminnan tuotoista kasvoi edelleen hiukan, vuonna 2004 se oli 56,5 %, kun vastaava osuus vuonna edellisenä vuonna oli 54,8 %.

Taulukossa 33 on esitetty tuotot suoritelajeittain vuosina 2002 – 2004.

Taulukossa kohta muiden suoritteiden myynti koostuu mm. kirjaston suoritteista, atk-palveluista, kiinteistöhoitopalveluista sekä julkaisujen ja painotuotteiden myynnistä.

Taulukko 33 Muun maksullisen toiminnan tuotot suoritteittain vuosina 2002 – 2004

	2002 1000 euroa	2003 1000 euroa	2004 1000 euroa	Muutos % 2003-2004	Osuus tuo- toista % 2004
Tutkimustoiminta	8 544	10 121	10 195	0,7 %	56,5 %
Täydennyskoulutuskeskus ¹	3 737	3 604	2 907	-19,3 %	16,1 %
Laitosten täydennyskoulutustoiminta	1 055	1 034	1 317	27,4 %	7,3 %
Lääketieteellinen maksullinen palvelutoiminta	678	636	610	-4,1 %	3,4 %
Muiden suoritteiden myyntituotot	2 671	2 644	2 509	-5,1 %	13,9 %
Muut tuotot	538	446	563	26,4 %	2,7 %
Tuotot näkyvyys- ja imagohyödyistä ²	30	10	7	-32,6 %	0,0 %
Yhteensä	17 254	18 494	18 108	-2,1 %	100,0 %

Muita suoritteita koskevan kustannusvastaavuuslaskelman osoittama ylijäämä oli 622 000 euroa, mikä oli 3,4 % tuotoista. Vuoden 2004 tulossopimuksen ylijäämätavoite oli 180 000 euroa ja 1 % tuotoista, joten tavoite ylitettiin. Kannattavuus oli kuitenkin heikompi kuin vuonna 2003. Vuoden 2003 tulos oli kuitenkin poikkeuksellisen hyvä, mikä johtui laajan lääketieteellisen päättymisestä ja siihen liittyvän katteen tuloutumisesta vuodelle 2003.

Vuonna 2004 kannattavuus oli tavoitetason mukainen lukuun ottamatta täydennyskoulutuskeskuksen toimintaa. Kannattavuuden heikentyminen aiheutui myyntituottojen pienentymisestä. Täydennyskoulutuksen suoritteiden kysyntä ja kilpailutilanne koulutusmarkkinoilla on ollut viime vuosina ongelma koko yliopistokentässä. Täydennyskoulutuskeskuksessa on vuoden 2004 tuloksen johdosta laadittu talouden tervehdyttämissuunnitelma.

Kustannusvastaavuuslaskelman kohtaan ”osuus laitosten yhteisistä kustannuksista” sisältyy opetus- ja tutkimushenkilöstön maksullisen toiminnan projekteissa tekemän työpanoksen kustannukset ja laitosten toimisto-, hallinto- ja tutkimusta avustavan henkilöstön työpanoksen kustannukset. Maksulliseen toimintaan kohdistuvan virkatyön määrittämiseksi yliopistossa toteutettiin erikseen kevät- ja syyslukukaudella projektikohtainen kysely, jossa yksiköitä pyydettiin ilmoittamaan opettajien ja tutkijoiden virkatyönä tekemä työpanos kussakin projektissa. Laitosten toimisto- ja hallintohenkilöstön sekä tutkimusta avustavan henkilöstön työpanoksen kustannukset on laskettu yksikön maksullisen toiminnan volyymiä vastaavana prosenttiosuutena näiden henkilöstöryhmien perusvoimavaroista rahoitetuista palkkakustannuksista. Kustannusvastaavuuslaskelman erä ”osuus tukitoimintojen kustannuksista” sisältää vastaavasti maksullisen toiminnan volyymiä vastaavan osuuden tukipalveluyksiköiden perusvoimavarojen tuotettujen palvelujen kustannuksista.

¹ Sisältää liiketaloudellisen maksullisen toiminnan tuotot ja hintatuetun maksullisen toiminnan tuotot.

² Tuotot näkyvyys- ja imagohyödyistä eivät sisälly kustannusvastaavuuslaskelmaan.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmat on laadittu noudattaen samoja periaatteita kuin vuonna 2003. Kustannusvastaavuuslaskelmien laadintaperusteet on esitetty tarkemmin liitteessä 2.

Taulukko 34 Kustannusvastaavuuslaskelma maksuperustelain mukaisista muista suoritteista

	Tilinpäätös	Tilinpäätös	Tilinpäätös	Tavoite
	2002	2003	2004	2004
	1000 euroa	1000 euroa	1000 euroa	
TUOTOT				
Myyntituotot	16 686	18 040	17 525	
Muut tuotot	539	445	563	
Tuotot yhteensä	17 225	18 485	18 088	18 000
KUSTANNUKSET				
ERILLISKUSTANNUKSET				
Aineet tarvikkeet ja tavarat	893	757	814	
Henkilökustannukset	9 459	9 307	9 844	
Vuokrat	1 469	1 508	1 355	
Palvelujen ostot	2 714	2 651	2 663	
Muut erilliskustannukset	599	616	560	
Erilliskustannukset yhteensä	15 133	14 839	15 237	
KÄYTTÖJÄÄMÄ	2 091	3 646	2 852	
OSUUS YHTEISKUSTANNUKSISTA				
Osuus laitosten yhteisistä kustannuksista	694	753	804	
Osuus tukitoimintojen kustannuksista	891	862	904	
Poistot laitteista ja kalustosta	410	426	484	
Korot laitteista ja kalustosta	48	40	37	
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	2 044	2 081	2 230	
KOKONAISKUSTANNUKSET YHTEENSÄ	17 177	16 921	17 466	
YLIJÄÄMÄ (+) ALIJÄÄMÄ (-)	48	1 564	622	180
Ylijäämä/tuotot %	0,3 %	8,5 %	3,4 %	1,0 %
Kustannusvastaavuus %	100,3 %	109,2 %	103,6 %	

7.3 Hintatuettu maksullinen toiminta

Vuoden 2004 tulossopimuksen mukaan yliopisto voi käyttää enintään 50 000 euroa maksullisen täydennyskoulutuksen hintojen alentamiseen. Yliopiston budjetissa hintatukeen sovittiin käytettäväksi 50 000 euroa erityisesti bioinformatiikan koulutuksen kehittämiseen.

Taulukossa 35 on esitetty kustannusvastaavuuslaskelma hintatuetuista täydennyskoulutuspalveluista. Vuoden 2004 laskelmalle ei ole esitetty vertailutietoja vuosilta 2002-2003, koska yliopiston budjetissa on edellisen kerran ollut vastaava maksullisen täydennyskoulutuksen hintojen alentamiseen tarkoitettu määräraha vuonna 2000.

Hintatuetun täydennyskoulustoiminnan tuotot olivat 13 050 euroa ja kokonaiskustannukset 46 324 euroa. Tuotoilla katettiin 28 % kustannuksista. Hintatukimäärärahalla katettiin tuottojen ja erillis-kustannusten erotus ja loput tukimäärärahoista siirrettiin vuodelle 2005.

Taulukko 35 Kustannusvastaavuuslaskelma hintatuetuista täydennyskoulutuspalveluista

		Tilinpäätös
		2004
		euroa
TUOTOT		
	Myyntituotot	13 050
	Muut tuotot	
	Tuotot yhteensä	13 050
KUSTANNUKSET		
ERILLISKUSTANNUKSET		
	Aineet tarvikkeet ja tavarat	143
	Henkilökustannukset	22 581
	Vuokrat	1 845
	Palvelujen ostot	14 141
	Muut erilliskustannukset	207
	Erilliskustannukset yhteensä	38 917
	KÄYTTÖJÄÄMÄ	- 25 867
OSUUS YHTEISKUSTANNUKSISTA		
	Osuus laitosten yhteisistä kustannuksista	3 745
	Osuus tukitoimintojen kustannuksista	2 272
	Poistot laitteista ja kalustosta	1 306
	Korot käyttö ja vaihto-omaisuudesta	84
	Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	7 406
	KOKONAISKUSTANNUKSET YHTEENSÄ	46 324
	YLIJÄÄMÄ (+) ALIJÄÄMÄ (-)	- 33 274
	Ylijäämä/tuotot %	-255,0 %
	Kustannusvastaavuus %	28,2 %
	Myönnetty hintatuki	50 000
	Käytetty hintatuki	25 867
	Kustannusvastaavuus käytetyn hintatuen jälkeen	84,0 %

7.4 Yhteisrahoitteinen sopimustutkimustoiminta

Yhteisrahoitteinen sopimustutkimus on sellaista yhteistyössä ulkopuolisen rahoittajan kanssa tapahtuvaa toimintaa, joka ei ole maksuperustelain mukaista suoritteiden myyntiä. Ulkopuolinen rahoittaja osallistuu toiminnan rahoitukseen, koska sen tehtävänä on rahoittaa tutkimusta tai kehittämistoimintaa kyseisellä alalla, tai koska kysymyksessä on yliopiston ja rahoittajan yhteistyössä toteuttama, kummankin tavoitteita palveleva hanke. Rahoittaja ei saa omistus- tai yksinoikeutta hankkeen tuloksena syntyviin tutkimus- tai muihin tuloksiin.

Yliopiston toimintamenomomentille kirjatut yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot olivat vuonna 2004 yhteensä 10,2 miljoonaa euroa, missä lisäystä vuoteen 2003 verrattuna oli ainoastaan 62 000 euroa. Tulossopimuksen mukainen tulotavoite oli 10,5 miljoonaa euroa, joten ero tavoitteeseen verrattuna oli vähäinen. Suurimmat rahoittajat olivat EU, Tekes, muut valtion virastot ja laitokset sekä kunnat ja kuntainliitot. Tekesin rahoitus kasvoi 23 % vuoteen 2003 verrattuna.

Toimintamenomomentilla käsiteltyjen rakennerahastohankkeiden tuotot kasvoivat 104 %. Tämä johtui osittain kirjanpitoavan muutoksesta, jonka seurauksena kaikki uudet rahastohankkeet on vuoden 2004 alusta lukien käsitelty toimintamenomomentilla, kun aikaisemmin sellaiset hankkeet, joiden rahoittajaviranomainen on valtion tilivirasto, on käsitelty ta-tilillä 630 toisille tilivirastoille

edelleen siirrettävät menot. Kuitenkin myös rahastohankkeiden kokonaisvolyymi kasvoi vuoteen 2003 verrattuna 41,8 % ja oli 4,1 miljoonaa euroa, kun se vuonna 2003 oli 2,8 miljoonaa euroa.

Taulukko 36 Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot rahoituslähteittäin vuosina 2002 – 2004

	2002 1000 euroa	2003 1000 euroa	2004 1000 euroa	Muutos % 2002-2004	Osuus tuo- toista % 2004
Tekes	2 365	1 858	2 289	23 %	18 %
Muu valtio	1 176	1 534	1 140	-26 %	15 %
EU-rahoitus (myös välillinen)	1 840	1 962	2 108	7 %	19 %
EU rakennerahastohankkeet	772	790	1 614	104 %	8 %
Pohjoismaiden neuvosto	222	200	78	-61 %	2 %
Kotimaiset rahastot, säätiöt ja muut yhteisöt	711	873	884	1 %	9 %
Kunnat ja kuntainliitot	1 037	1 274	1 277	0 %	13 %
Muu julkinen rahoitus (KELA, KERA ym.)	312	349	308	-12 %	3 %
Kotimaiset yritykset	256	265	64	-76 %	3 %
Ulkomaiset yritykset	101	5	8	70 %	0 %
Ulkomaiset rahastot ja säätiöt	286	222	169	-24 %	2 %
Muu ulkomainen rahoittaja (valtiot, kansainväliset järjestöt)	152	111	19	-83 %	1 %
Muu rahoittaja	87	332	121	-64 %	3 %
Muut tuotot ³		365	117	-68 %	4 %
Yhteensä	9 316	10 134	10 195	0 %	100 %

Taulukossa 37 on esitetty yhteisrahoitteisen toiminnan kustannuksia koskeva laskelma. Hankkeitten osuutena yliopiston yhteisistä kustannuksista on laskettu opetus- ja tutkimushenkilöstön virkatyönä yhteisrahoitteisiin tutkimushankkeisiin tekemä työpanos, toiminnan laajuutta vastaava suhteellinen osuus laitosten hallintokustannuksista, hankkeitten suhteellinen osuus laitosten tilakustannuksista siltä osin, kun ne eivät sisälly hankkeitten erillismenoihin, hankkeitten suhteellinen osuus tuki- ja palveluiden kustannuksista sekä yliopiston käyttöomaisuuden poistoista ja koroista.

Yhteisrahoitteisen toiminnan tutkimushankkeisiin kohdistuvan virkatyönä tehdyn työpanoksen määrittämiseksi yliopistossa on kevät- ja syyslukukaudella toteutettu projektikohtainen kysely, jossa yksiköitä on pyydetty ilmoittamaan opettajien ja tutkijoiden virkatyönä tekemä työpanos kussakin projektissa.

Laskelman mukaan yhteisrahoitteisen toiminnan tuotoilla katettiin noin 86 % hankkeiden kustannuksista. Yliopiston rahoitusosuus hankkeissa koostuu pääosin virkatyönä tehdystä työpanoksesta sekä hankkeille tarjotuista tiloista ja laitteista. Tutkimuksen ulkopuolisen rahoittajan osuus kattaa tavallisimmin hankkeen erillismenot ja osassa hankkeista myös jonkin verran yhteiskustannuksia. Esimerkiksi EU komissio ja Tekes eivät hyväksy hankkeissa virkatyönä tehdyn työpanoksen kustannuksia.

³ Muut tuotot ovat yhteisrahoitteisen toiminnan projekteille kirjattuja kokousten ja konferenssien osallistumismaksuja.

Taulukko 37 Toimintamenomomentille nettoutetun yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot ja kustannukset vuosina 2002 – 2004

	Tilinpäätös 2002 1000 euroa	Tilinpäätös 2003 1000 euroa	Tilinpäätös 2004 1000 euroa	Tavoite 2004 1000 euroa
TUOTOT				
Yhteistoiminnan tuotot	9 317	9 772	10 066	
Muut tuotot	208	363	117	
Tuotot näkyvyys- ja imagohyödyistä	5	3	12	
Tuotot yhteensä	9 530	10 138	10 195	10 500
ERILLISMENOT				
Aineet tarvikkeet ja tavarat	421	425	501	
Henkilökustannukset	5 678	5 809	6 244	
Vuokrat	221	354	385	
Palvelujen ostot	933	1 336	1 036	
Muut erilliskustannukset	900	843	786	
Apurahat	213	154	194	
Erillismenot yhteensä	8 366	8 923	9 145	
KÄYTTÖJÄÄMÄ	1 164	1 215	1 049	
OSUUS YHTEISKUSTANNUKSISTA				
Osuus laitosten yhteisistä kustannuksista	1 456	1 532	1 790	
Osuus tukitoimintojen kustannuksista	520	559	563	
Poistot laitteista ja kalustosta	267	276	316	
Korot laitteista ja kalustosta	28	26	20	
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	2 272	2 393	2 698	
ERILLISMENOT JA OSUUS YHTEISKUSTANNUKSISTA	10 638	11 315	11 835	
YLIJÄÄMÄ (+) ALIJÄÄMÄ (-)	- 1 107	- 1 178	- 1 640	
Kustannusvastaavuus %	90 %	90 %	86 %	

Yliopiston toimintamenomomentille kirjattiin vuonna 2004 1,3 milj. euroa lahjoituksina saatuja varoja. Lahjoituksista 69 % oli osoitettu lahjoitettujen opetusvirkojen kustannuksiin ja loput muuhun opetus- ja tutkimustoiminnan tukemiseen. Lahjoitustuottojen määrä vähentyi noin 1 % vuoteen 2003 verrattuna. Yliopiston oikeus ottaa vastaan lahjoituksia perustuu yliopistolain 29 §:ään.

Taulukko 38 Lahjoitustuotot rahoittajittain vuosina 2002 – 2004

	2002 1000 euroa	2003 1000 euroa	2004 1000 euroa	Muutos % 2003- 2004	Osuus tuo- toista % 2004
Kotimaiset rahastot, säätiöt ja muut yhteisöt	390	413	352	-15 %	27 %
Kunnat ja kuntainliitot	694	738	724	-2 %	56 %
Kotimaiset yritykset	402	322	188	-42 %	15 %
Ulkomaiset yritykset		2	17	733 %	1 %
Muu		2	1	-49 %	0 %
Yhteensä	1 486	1 478	1 282	-1 %	100 %

Rahoitusehdoiltaan ja tavoitteiltaan suurelta osin yhteisrahoitteisen toiminnan kaltaisia, mutta kirjanpitokäytännön osalta erilaisia rahoituseriä yliopiston toiminnassa ovat Suomen Akatemian rahoitus ja muiden tilivirastojen myöntämät määrärahat. Muiden tilivirastojen määrärahoina

käsitellään mm. pääosa EU-rakennerahastohankkeiden rahoituksesta ja muiden tilivirastojen tutkimusmäärärahojen käytöstä. Toimintamenomomentin ulkopuolisen rahoituksen menot on esitetty rahoituslähteittäin taulukossa 39.

Taulukko 39 Toimintamenomomentin ulkopuolisen rahoituksen menot rahoituslähteittäin 2002-2004

Rahoittaja	2002 1 000 euroa	2003 1 000 euroa	2004 1 000 euroa	Muutos 2003- 2004
Opetusministeriön hallinnonala				
Toiselle tilivirastolle siirrettävät menot (ta-tili 630)	458	576	590	2 %
Toisen tiliviraston ta-momentille kirjatut menot	994	1785	1 719	-4 %
Yhteensä	1 452	2361	2 305	-2 %
Suomen Akatemia				
Toiselle tilivirastolle siirrettävät menot (ta-tili 630)	347	392	480	23 %
Toisen tiliviraston ta-momentille kirjatut menot	7 068	7 723	8 822	14 %
Yhteensä	7 415	8 115	9 301	15 %
Tutkijakoulurahoitus				
Toiselle tilivirastolle siirrettävät menot (ta-tili 630)	1 015	1306	1 205	-8 %
EU rakennerahastohankkeet (ml hankkeiden kansallinen rahoitusosuus)				
Toiselle tilivirastolle siirrettävät menot (ta-tili 630)	1 183	2094	2 475	18 %
Työllistämistuki				
Toisen tiliviraston ta-momentille kirjatut menot	578	330	262	-21 %
Muu valtio				
Toiselle tilivirastolle siirrettävät menot (ta-tili 630)	815	406	284	-30 %
Toisen tiliviraston ta-momentille kirjatut menot	68	43	5	-88 %
Yhteensä	883	449	287	-36 %
Kaikki yhteensä	12 525	14 655	15 843	8 %

7.5 Harjoittelukoulujen maksullinen toiminta

Yliopistojen harjoittelukoulujen toimintamenomomentti 29.10.24 on nettobudjetoitu vuoden 2003 alusta lukien. Harjoittelukoulujen maksullisesta toiminnasta on laadittu erillinen kustannusvastaavuuslaskelma.

Kustannusvastaavuuslaskelman myyntituotot koostuvat pääosin Tampereen kaupungin Tampereen normaalikoululle maksamasta peruskoulun ylimääräisiä oppilaspaikkoja koskevasta korvauksesta. Muut tuotot koostuvat henkilökunnan ja opetusharjoittelijoiden ateriamaksuista, vuokratuotoista ja osallistumismaksuista. Oppilaspaikkojen erilliskustannukset perustuvat peruskoulun oppilasta kohti laskettuihin keskimääräisiin välittömiin opetuksen palkka- ja materiaalikustannuksiin. Koulun muut kustannukset on esitetty toiminnan suhteellisena jako-osuutena kohdassa laitoksen yhteiset kustannukset. Osuus tukitoimintojen kustannuksista sisältää suhteellisen osuuden yliopiston hallinnon tuottamien tukipalvelujen kustannuksista. Kustannusvastaavuuslaskelma on alijäämäinen, mikä aiheutuu siitä, että oppilaspaikkakohtainen korvaus kattaa vain osan oppilaspaikalle suhteellisin jako-osuuksin kohdistuvista harjoittelukoulun yhteiskustannuksista.

Taulukko 40 Kustannusvastaavuuslaskelma harjoittelukoulujen maksuperustelain mukaisista muista suoritteista

	Tilinpäätös	Tilinpäätös
	2003	2004
	1000 euroa	1000 euroa
TUOTOT		
Myyntituotot	97	208
Muut tuotot	42	43
Tuotot yhteensä	138	251
KUSTANNUKSET		
ERILLISKUSTANNUKSET		
Aineet tarvikkeet ja tavarat	14	16
Henkilökustannukset	89	179
Vuokrat	12	12
Palvelujen ostot	1	
Erilliskustannukset yhteensä	116	207
KÄYTTÖJÄÄMÄ	22	45
OSUUS YHTEISKUSTANNUKSISTA		
Osuus laitosten yhteisistä kustannuksista	30	65
Osuus tukitoimintojen kustannuksista	4	7
Poistot laitteista ja kalustosta	3	6
Korot laitteista ja kalustosta	1	0
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	38	78
KOKONAISKUSTANNUKSET YHTEENSÄ	153	285
YLIJÄÄMÄ (+) ALIJÄÄMÄ (-)	- 15	- 34
Ylijäämä/tuotot %	-10,7 %	-13,4 %
Kustannusvastaavuus %	90,3 %	88,2 %

8. Tilinpäätöslaskelmat vuodelta 2004

8.1.1 Talousarvion toteutumalaskelma 1.1.2004 – 31.12.2004

Varainhoitovuosi 2004				
	Edell tilinpäätös 31.12.2003	Talousarvio 31.12.2004	Tilinpäätös 31.12.2004	Vertailu talousarvio /tilinpäätös
Tuloarviotilit				
11.04.01. Arvonlisäverotulot	680 508,40	2 139 784,10	2 139 784,10	0,00
12.39.04. Menorästien ja siirrettyjen määrärahojen...	14,56	15 481,46	15 481,46	0,00
12.39.10. Muut sekalaiset tulot	1 681 128,42	41 250,59	41 250,59	0,00
13.03.01. Osinkotulot		<u>60,00</u>	<u>60,00</u>	
Tuloarviotilit yhteensä	2 361 651,38	2 196 576,15	2 196 576,15	0,00
Menoarviotilit				
28.01.19. Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlis. (A)		704,00	704,00	0,00
28.80.24. Vel-perusteinen ja varhaiskuntoutus...	0,00	26 000,00	26 000,00	0,00
29.01.19. Opetusministeriön hallinnonalan arvonlis. (A)	6 195 254,90	6 236 735,99	6 236 735,99	0,00
29.01.22. Kehittämistoiminta (S3V)	109 000,00	91 000,00	91 000,00	0,00
29.01.22.2.1. Kehittämistoiminta/Muut hankkeet				
29.01.22.2.2. Kehittämistoiminta/Opettajien				
29.01.22.2.4. Kehittämistoiminta/Muut hankk				
29.01.22.4.2. Kehittämistoiminta/Opettajien				
29.01.22.4.4. Kehittämistoiminta/Tieteellisten kirjastojen				
29.10.21. Yliopistojen toimintamenot (S3V)	78 533 000,00	79 559 000,00	79 559 000,00	0,00
29.10.21.1. Yleiset toimintamenot				
29.10.21.2. Täydennyskoulutuksen hintojen alentaminen				
29.10.22. Yliopistolaitoksen yhteiset menot (S3V)	1 462 997,00	1 758 148,00	1 758 148,00	0,00
29.10.22.1. Tutkimus- kehittämis- ja julkaisu...				
29.10.22.5. Yliopistojen alueellinen kehittäminen				
29.10.22.6. Yliopistojen aikuiskoulutuksen kehitt.				
29.10.22.7. Yliopistokeskusten kehittäminen				
29.10.24. Harjoittelukoulujen toimintamenot (S2V)	7 205 000,00	7 443 942,00	7 443 942,00	0,00
29.20.25. Ammattikorkeakoulujen kehittäminen (S2V)	285 900,00	116 300,00	116 300,00	0,00

TAMPEREEN YLIOPISTON TOIMINTAKERTOMUS JA TILINPÄÄTÖSLASKEMAT VUODELTA 2004

29.40.25. Yleissivistävän koulutuksen kehitt. (S2V)	319,00	0,00	0,00	0,00
29.60.25. Ammatillisen koulutuksen kehitt. (S2V)	4 000,00	0,00	0,00	0,00
29.69.25. Aikuis-koulutuksen kehittäminen (S2V)	66 330,00	101 212,00	101 212,00	0,00
29.88.50. Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat (S3V)	8 558 465,00	9 343 652,00	9 343 652,00	0,00
29.90.52. Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarat taiteen edist. (A)	2 500,00	0,00	0,00	0,00
29.90.52.30. Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarat lasten kultt.				
29.98.50. Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarat...(A)	60 000,00	20 000,00	19 014,58	985,42
29.98.50.09. Liikunnan koulutus, tutkimus ja 29.98.50.09.1. Avustukset liikuntatieteellisiin...				
29.98.50.10. Liikunnan koulutus, tutkimus ja tiedonvälitys 29.98.50.10.1. Avustukset liikuntatieteellisiin projekteihin ja				
31.24.21. Perustienpito (S2V)	30 700,00	0,00	0,00	0,00
31.24.21.2. Muu perustienpito				
31.99.19. Liikenne- ja viestintämin hallinnonalan arvonn. (A)	1 657,51	0,00	0,00	0,00
32.10.19. Kauppa- ja teollisuusmin hallinnoalan arvonn. (A)	45 959,12	53 897,59	53 897,59	0,00
34.06.02. Palkkaperusteinen työllistämistuki valtion... (A)	<u>330 369,09</u>	<u>261 800,04</u>	<u>261 800,04</u>	<u>0,00</u>
34.06.02.1. Palkkaukset				
34.06.29.2.1. Palkkaukset				
Menoarviotilit yhteensä	102 891 451,62	105 012 391,62	105 011 406,20	985,42
Tilikauden yli- / alijäämä	<u>-100 529 800,24</u>		<u>-102 814 830,05</u>	

8.1.2 Tuotto- ja kululaskelma

	1.1.2004-31.12.2004		1.1.2003-31.12.2003	
Toiminnan tuotot				
Maksullisen toiminnan tuotot	18 397 422,69		18 763 652,20	
Vuokrat ja käyttökorvaukset	442 865,32		443 402,27	
Muut toiminnan tuotot	<u>15 587 852,12</u>	34 428 140,13	<u>15 269 371,48</u>	34 476 425,95
Toiminnan kulut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	5 712 617,64		5 043 983,76	
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-3 510,34		-16 419,22	
Henkilöstökulut	90 317 195,83		85 665 009,71	
Vuokrat	16 835 362,74		15 944 475,86	
Palvelujen ostot	10 056 498,30		10 705 317,49	
Muut kulut	3 129 540,22		3 090 537,03	
Valmistus omaan käyttöön (-)	0,00		-2 269,52	
Poistot	3 900 254,60		3 190 465,24	
Sisäiset kulut	<u>2 301 908,41</u>	<u>132 249 867,40</u>	<u>2 110 580,37</u>	<u>-125 731 680,72</u>
Jäämä I		-97 821 727,27		-91 255 254,77
Rahoitustuotot ja kulut				
Rahoitustuotot	2 280,16		3 859,26	
Rahoituskulut	<u>-1 320,68</u>	959,48	<u>-676,24</u>	3 183,02
Satunnaiset tuotot ja kulut				
Satunnaiset tuotot	1 282 298,16		1 502 817,01	
Satunnaiset kulut	<u>0,00</u>	<u>1 282 298,16</u>	<u>-19 584,12</u>	<u>1 483 232,89</u>
Jäämä II		-96 538 469,63		-89 768 838,86
Siirtotalouden tuotot ja kulut				
Tuotot:				
Kunnilta			1 646 800,00	1 646 800,00
Voittoa tavoittelematt. yhteisöiltä	29 445,00	29 445,00		
Kulut:				
Voittoa tavoittelematt. yhteisöille	119 000,00		72 000,00	
Kotitalouksille	<u>1 259 007,52</u>	<u>-1 378 007,52</u>	<u>1 321 871,24</u>	<u>-1 393 871,24</u>
Jäämä III		-97 887 032,15		-89 515 910,10
Tuotot veroista ja pakollisista maksuista				
Perityt arvonlisäverot	2 344 006,77		818 780,34	
Suoritettut arvonlisäverot	<u>-6 905 140,05</u>	<u>-4 561 133,28</u>	<u>-6 628 286,12</u>	<u>-5 809 505,78</u>
Tilikauden kuluja jäämä		<u>-102 448 165,43</u>		<u>-95 325 415,88</u>

8.1.3 Tase

	31.12.2004		31.12.2003	
V A S T A A V A A				
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET				
Aineettomat hyödykkeet				
Aineettomat oikeudet	103 339,37		148 018,35	
Muut pitkävaikutteiset menot Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	230 707,57		400 125,41	
	<u>175 527,22</u>	509 574,16	<u>97 000,14</u>	645 143,90
Aineelliset hyödykkeet				
Koneet ja laitteet	6 616 794,67		5 802 547,25	
Kalusteet	2 571 957,16		2 625 753,81	
Muut aineelliset hyödykkeet	<u>16 200,04</u>	9 204 951,87	<u>16 200,04</u>	8 444 501,10
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset				
Käyttöomaisuusarvopaperit	<u>132 162,07</u>	<u>132 162,07</u>	<u>132 162,07</u>	<u>132 162,07</u>
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET YHTEENSÄ		9 846 688,10		9 221 807,07
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS				
Vaihto-omaisuus				
Aineet ja tarvikkeet	<u>280 530,66</u>	280 530,66	<u>277 020,32</u>	277 020,32
Lyhytaikaiset saamiset				
Myyntisaamiset	7 614 526,16		7 800 794,85	
Siirtosaamiset	4 077 685,13		2 661 332,75	
Muut lyhytaikaiset saamiset	15 473,52		48 286,98	
Ennakkomaksut	<u>185 363,23</u>	11 893 048,04	<u>180 199,36</u>	10 690 613,94
Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat				
Kassatilit	3 614,60		4 298,20	
Muut pankkitilit				
Muut rahat ja pankkisaamiset	<u>958 882,19</u>	<u>962 496,79</u>	<u>956 139,59</u>	<u>960 437,79</u>
VAIHTO-JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ		<u>13 136 075,49</u>		<u>11 928 072,05</u>
V A S T A A V A A Y H T E E N S Ä		22 982 763,59		21 149 879,12

	31.12.2004		31.12.2003	
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
Valtion pääoma				
Valtion pääoma 1.1.1998	-7 667 623,07		-7 667 623,07	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	6 220 192,07		1 647 705,77	
Pääoman siirrot	98 333 178,32		99 897 902,18	
	-102 448		-95 325	-1 447
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	<u>165,43</u>	-5 562 418,11	<u>415,88</u>	431,00
Rahastojen pääomat				
Muut valtion rahastot ja lahjoitetut varat	<u>958 882,19</u>	958 882,19	<u>956 139,59</u>	956 139,59
VIERAS PÄÄOMA				
Lyhytaikainen				
Saadut ennakot	11 885 589,70		7 482 444,88	
Ostovelat	3 316 104,53		3 636 353,05	
Tilivirastojen väliset tilitykset	2 238 760,01		2 063 915,75	
Edelleen tilitettävät erät	1 691 607,14		1 596 567,09	
Siirtovelat	6 682 829,49		6 064 487,44	
Muut lyhytaikaiset velat	<u>1 771 408,64</u>	<u>27 586 299,51</u>	<u>797 402,32</u>	<u>21 641 170,53</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		<u>27 586 299,51</u>		<u>21 641 170,53</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		22 982 763,59		21 149 879,12

8.2 Tilinpäätöslaskelmien liitteenä annettavat tiedot

Liite 1 Selvitys suunnitelmanmukaisten poistojen perusteista ja niiden muutoksista

Omaisuusryhmä	Poisto- menetelmä	Poistoaika vuotta	Vuotuinen poisto-%	Jäännös- arvo %
Aineettomat hyödykkeet				
Perustamis- ja järjestelymenot	tasapoisto	5 vuotta	20 %	0
Muut tutkimus- ja kehittämismenot	tasapoisto	5 vuotta	20 %	0
Aineettomat oikeudet	tasapoisto	5 vuotta	20 %	0
ATK-ohjelmistot	tasapoisto	5 vuotta	20 %	0
Patenttioikeudet *	tasapoisto	10 vuotta	10 %	0
Tekijänoikeudet *	tasapoisto	10 vuotta	10 %	0
Muut pitkävaikutteiset menot	tasapoisto	5 vuotta	20 %	0
Aineelliset hyödykkeet				
Autot	tasapoisto	5 vuotta	20 %	0
Raskaat työkoneet	tasapoisto	15 vuotta	6,70 %	0
Kevyet työkoneet	tasapoisto	5 vuotta	20 %	0
Atk-laitteet ja niiden oheislaitteet***	tasapoisto	4 vuotta	§	0
Toimistokoneet ja laitteet	tasapoisto	5 vuotta	20 %	0
Puhelinkeskukset ja muut viestintälaitteet	tasapoisto	6 vuotta	16,70 %	0
Matkapuhelimet **	tasapoisto	3 vuotta	33,33 %	0
Audovisuaaliset koneet ja laitteet	tasapoisto	5 vuotta	20 %	0
Laboratoriolaitteet	tasapoisto	5 vuotta	20 %	0
Muut koneet ja laitteet	tasapoisto	5 vuotta	20 %	0
Toimistokalusteet	tasapoisto	5 vuotta	20 %	0
Muut kalusteet	tasapoisto	5 vuotta	20 %	0
Taide-esineet (ei kansallisom)			0 %	

*) patenti- ja tekijänoikeuksien osalta poistoaikaa ei saa mitoitaa pidemmäksi kuin tekijän-

oikeuden tai patentin voimassaoloaika on.

**) matkapuhelinten poistoaika muutettu 6 vuodesta 3 vuoteen 1.8.2001 lukien

***) mikrotietokoneet poistoaika muutettu 4 vuodesta 3 vuoteen 1.2.2004 lukien

Liite 2 Henkilöstökulut ja luontoisedut sekä lomapalkkavelat, euroa

Henkilöstökulut ja luontoisedut	1.1.2004-31.12.2004 euroa
Palkat ja palkkiot	73 140 256
Luontoisedut	12 332
Eläkekulut	11 927 096
Muut henkilösivukulut	5 249 844
Yhteensä	90 317 196

Lomapalkkavelat	1.1.2004	31.12.2004	Muutos euroa
Lomapalkkavelka	5 196 783	5 708 344	511 561
Henkilösivukuluelka	755 734	838 069	82 335
Lomapalkkavelat yhteensä	5 952 517	6 546 413	593 896

Palkat ja palkkiot sisältävät palkkioita 644 641 euroa. Tulospalkkioita ei ole varainhoitovuonna maskettu.

Liite 3 Kansallisomaisuuden ja käyttöomaisuuden hankintamenojen ja muiden pitkävaikutteisten menojen muutokset, euroa

Hankintameno sisältää kaikki kansallis- ja käyttöomaisuushyödykkeet, joiden taloudellinen pitoaika ei tilikauden alussa ollut vielä loppunut, vaikka niiden hankintameno olisi jo kokonaan poistettu.

Käyttöomaisuus

	Aineettomat hyödykkeet			
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2004	401 331	977 364	97 000	1 475 696
Lisäykset	9 622	8 765	78 527	96 914
Vähennykset		0		
Hankintameno 31.12.2004	410 953	986 130	175 527	1 572 610
Kertyneet poistot 1.1.2004	253 313	577 239		830 552
Vähennysten kertyneet poistot				
Tilikauden suunnitelmanmukaiset poistot	54 301	178 183		232 484
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot				
Tilikauden arvonlennukset				
Kertyneet poistot 31.12.2004	307 614	755 422		1 063 036
Arvonkorotukset				
Kirjanpitoarvo 31.12.2004	103 339	230 708	175 527	509 574

Käyttöomaisuus

	Aineelliset hyödykkeet				
	Koneet ja laitteet	Kalusteet	Muut aineelliset hyödykkeet	Käyttöomaisuus- arvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2004	17 756 730	4 390 872	16 200	132 162	22 295 964
Lisäykset	3 671 409	767 905	0		4 439 314
Vähennykset	-36 201	-1 373		0	-37 574
Hankintameno 31.12.2004	21 391 937	5 157 404	16 200	132 162	26 697 704
Kertyneet poistot 1.1.2004	11 954 182	1 765 119			13 719 301
Vähennysten kertyneet poistot	-25 656	-826			-26 481
Tilikauden suunnitelman- mukaiset poistot	2 832 654	821 155			3 653 808
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	13 962				13 962
Tilikauden arvonalennukset					
Kertyneet poistot 31.12.2004	14 775 143	2 585 447			17 360 590
Arvonkorotukset					
Kirjanpitoarvo 31.12.2004	6 616 795	2 571 957	16 200	132 162	9 337 114

Liite 4 Arvonkorotukset

Tilivirasto ei ole tehnyt varainhoitovuonna arvonkorotuksia.

Liite 5 Myönnetyt varainhoitovuoden päättyessä voimassa olleet lainat eriteltynä

Tilivirasto ei ole myöntänyt varainhoitovuoden aikana lainoja.

Liite 6 Myönnetyt varainhoitovuoden päättyessä voimassa olleet valtiontakaukset, valtion takuut ja muut vastuusitoumukset eriteltyinä, euroa**Leasingvastuut**

Sitoumus	Tulevana tilikautena maksettavat euroa	Myöhemmin maksettavat euroa	Sitoumukset yhteensä euroa
Leasingvastuut 31.12.2004			
Kopiokoneet	111 430	258 462	369 892
Mikrotietokoneet	249 290	349 495	598 785
Kalusteet	1 232	2 535	3 768
Muut koneet ja laitteet	172 036	262 248	434 284
Leasingvastuut yhteensä	533 989	872 740	1 406 729

Leasing sopimukset ovat pääsääntöisesti kolmen, neljän tai viiden vuoden leasingopimuksia, joihin ei liity lunastusehtoja.

Liite 7 Peruste, jonka mukaista kurssia on käytetty muunnettaessa ulkomaanrahan määräiset velat, saamiset ja muut sitoumukset Suomen rahaksi

Tilivirastolla ei ole ollut ulkomaanrahan määräisiä velkoja, saatavia ja muita sitoumuksia, jotka olisi tullut muuntaa Suomen rahaksi varainhoitovuoden viimeisen Euroopan keskuspankin tai Suomen Pankin kurssin mukaan.

Liite 8 Hallinnassa olevat eri yhtiöiden erilaiset osakkeet ja osuudet sekä muut osakkeisiin rinnastettavat arvopaperit

Arvopaperin nimi ja sarja	Omistus- osuus- %	Myynti- oikeuksien alaraja, %	Kpl	Markkina- arvo yht., euroa	Kirjanpitoarvo yht., euroa	Osingot, yht., euroa
1301 Muut osakkeet						
As. Oy Sammonkatu 22-24, Tampere			206		31 787,52	
As. Oy Haarakatu 1, Tampere			295		57 217,53	
As. Oy Kaskitie 11-15, Tampere			24		40 533,29	
1301 Muut osakkeet yhteensä					129 538,34	
1303 Muut osuudet						
Etelä- Pohjanmaan Puhelin Oy, Vaasa			4		1 749,15	
Vaasan Läänin Puhelin Oy			1		437,29	60,00
Pohjois-Hämeen Puhelin Oy			1		437,29	
1303 Muut osuudet yhteensä					2 623,73	60,00
Arvopaperit yhteensä					132 162,07	60,00

Liite 9 Hallinnassa oleva kansallisomaisuus, jota ei ole merkitty taseeseen

Taseeseen merkitsemättömän kansallisomaisuuden osalta ei ole tilikauden aikana tapahtunut muutoksia.

Arvostamatta jätetty kansallisomaisuus:

Irtain omaisuus:

Ala-Könnin soitinkokoelma

Yksityiskohtainen luettelo soitinkokoelmasta on liitetty pysyvästi säilytettävään omaisuus- ja pääomaraaporttiin tilanteesta 31.12.1997.

Liite 10 Selvitys kirjanpidon täydentämisestä tilinpäätöksessä 42 f §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla

Varainhoitovuoden kuluessa talousarvioasetuksen 42 f §:n 2 momentissa tarkoittamat tulot ja menot on kirjattu liikekirjanpidossa talousarviokirjanpidon mukaisesti.

Liite 11 Erittely seuraavaan varainhoitovuoteen siirretyistä määrärahoista

Siirretyt määrärahat	Alkusaldo 01.01.2004	Kertymä vuo- den aikana	Saldo 31.12.2004
4.04.28.80.24. VEL-perusteinen kuntoutus ja työhyv -04	0	-21 799	21 799
4.02.29.01.22.2.1. Kehittämistoiminta -02	5 000	5 000	0
4.02.29.01.22.2.2. Kehittämistoiminta/Opettajien -02	3 113	3 113	0
4.02.29.01.22.2.4. Kehittämistoiminta/Tieteellisten -02	184	184	0
4.02.29.01.22. Kehittämistoiminta -02 (S3V)	8 297	8 297	0
4.03.29.01.22.2.2. Kehittämistoiminta/Opettajien koulutus -03	52 000	31 246	20 754
4.03.29.01.22.2.4. Kehittämistoiminta/Tiet kirj kehittämisen -03	21 137	21 137	0
4.03.29.01.22. Kehittämistoiminta -03 (S3V)	73 137	52 382	20 754
4.04.29.01.22.4.2. Kehittämistoiminta/Opettajien -04	0	-6 000	6 000
4.04.29.01.22.4.4. Kehittämistoiminta/Tieteellisten kirjast. -04	0	-80 545	80 545
4.04.29.01.22. Kehittämistoiminta -04 (S3V)	0	-86 545	86 545
4.03.29.10.21.1. Toimintamenot -03	15 493 288	15 493 288	0
4.03.29.10.21. Yliopistojen toimintamenot -03 (S3V)	15 493 288	15 493 288	0
4.04.29.10.21.1. Toimintamenot -04	0	-14 878 520	14 878 520
4.04.29.10.21.2. Täydennyskoulutuksen hintojen alent -04	0	-24 133	24 133
4.04.29.10.21. Yliopistojen toimintamenot -04 (S3V)	0	-14 902 653	14 902 653
4.02.29.10.22.1. Tutkimus-, kehittämis- ja julkaisutoim -02	144 516	144 516	0
4.02.29.10.22.5. Yliopistojen alueellinen kehittäminen -02	38 530	38 530	0
4.02.29.10.22. Yliopistolaitoksen yhteiset menot -02 (S3V)	183 046	183 046	0
4.03.29.10.22.1. Tutkimus-, kehittämis- ja julkaisutoiminta -03	450 859	269 502	181 356
4.03.29.10.22.5. Yliopistojen alueellinen kehittäminen -03	42 047	4	42 043
4.03.29.10.22.6. Yliopistojen aikuiskoulutuksen kehitt. -03	282 391	266 222	16 169
4.03.29.10.22. Yliopistolaitoksen yhteiset menot -03 (S3V)	775 296	535 728	239 568
4.04.29.10.22.1. Tutkimus-, kehittämis- ja julkaisutoim. -04	0	-548 069	548 069
4.04.29.10.22.6. Tutkimusrahoituksen vahvist. -04	0	-256 153	256 153
4.04.29.10.22.7. Yliopistokeskusten kehittäminen -04	0	-331 726	331 726
4.04.29.10.22. Yliopistolaitoksen yhteiset menot -04 (S3V)	0	-1 135 948	1 135 948
4.03.29.10.24. Harjoittelukoulujen toimintamenot -03 (S2V)	50 700	50 700	0
4.04.29.10.24. Harjoittelukoulujen toimintamenot -04 (S2V)	0	-64 607	64 607
4.03.29.20.25. Ammattikorkeakoulujen kehittäminen -03 (S2V)	136 757	136 757	0
4.04.29.20.25. Ammattikorkeakoulujen kehittäminen -04 (S2V)	0	-61 485	61 485
4.03.29.60.25. Ammatillisen koulutuksen kehittäminen -03 (S2V)	4 000	4 000	0
4.03.29.69.25. Aikuiskoulutuksen kehittäminen -03 (S2V)	8 574	8 574	0
4.04.29.69.25. Aikuiskoulutuksen kehittäminen -04 (S2V)	0	-11 327	11 327
4.03.29.88.50. Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat -03 (S3V)	1 011 677	1 011 677	0
4.04.29.88.50. Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat -04 (S3V)	0	-1 533 376	1 533 376
4.03.31.24.21.2. Muu perustienpito -03	1 121	1 121	0
4.03.31.24.21. Perustienpito -03 (S2V)	1 121	1 121	0
Siirretyt määrärahat yhteensä	17 745 893	-332 169	18 078 063

Liite 12 Talousarviossa myönnetyt valtuudet sekä niiden käyttö ja käytöstä aiheutuvat menot

Tilivirastolla ei ole ollut valtuuksia, niiden käyttöä eikä käytöstä aiheutuvia menoja vuonna 2004.

Liite 13 Tilinpäätöksen täsmäytyslaskelma**Täsmäytyslaskelma 1.1 – 31.12.2004**

1. Tuotto-/kulujäämä	-102 448 165,43
2. Kirjaukset, jotka ovat mukana kulujäämässä eivät talousarvion alijäämässä. Debet +/Kredit -	
Liikekirjanpidon tuotot ja kulut, joita ei kirjata talousarviokirjanpitoon	4 501 732,99
Liikekirjanpidon tuotot ja kulut, jotka on kirjattu talousarviokirjanpidon tililuokassa joko talousarvio- tai siirretyn määrärahan tilille kirjaamista odottavien erien tileille	- 17 031,05
Liikekirjanpidon tuotot, kulut ja tekniset kirjaukset, jotka on kirjattu talousarviokirjanpidon tililuokassa siirrettyjen määrärahojen tileille	1 476 829,90
Liikekirjanpidon tuotot, kulut ja tekniset kirjaukset, jotka on kirjattu talousarviokirjanpidon tililuokassa rästien erittelytileille	0
Liikekirjanpidon tuotot ja kulut, jotka on kirjattu talousarviokirjanpidon tililuokassa ulkopuolisen rahoituksen tilille	0
3. Kirjaukset, jotka eivät ole mukana kulujäämässä mutta ovat mukana talousarvion alijäämässä. Debet -/Kredit +	
Liikekirjanpidon tasetilikirjaukset, jotka on kirjattu myös talousarviotulona tai –menona	- 3 374 536,66
4. Laskelma yhteensä	-102 814 830,05
5. Talousarvion alijäämä	-102 814 830,05
6. Ero	0

Liite 14 Oman pääoman muutokset

OMA PÄÄOMA	2004	2003
Valtion pääoma 1.1.1998	-7 667 623	-7 667 623
Edellisten tilikausien pääoman muutos 1.1	1 647 706	2 412 329
Tilinavaussiirto (Tilikauden kulujäämä)	-95 325 416	-93 483 266
Tilinavaussiirto (Pääoman siirrot)	99 897 902	92 718 642
Edellisten tilikausien pääoman muutos 31.12	6 220 192	1 647 706
Pääoman siirrot 1.1	99 897 902	92 718 642
Tilinavaussiirto	99 897 902	-92 718 642
Siirrot valtion yleisiltä maksuliikemenotileiltä	144 539 213	135 851 627
Siirrot valtion yleisille maksuliiketulotileille	-46 206 035	-35 942 507
Siirrot läheteiden tililtä		
Tilivirastojen väliset hallinnan siirrot	0	-11 218
Yhteishankinnoista aiheutuvat menonsiirrot		
Pääoman siirrot 31.12	98 333 178	99 897 902
Tilikauden kulujäämä 1.1	-95 325 416	-93 483 266
Tilinavaussiirto	95 325 416	93 483 266
Tilikauden kulujäämän siirto taseeseen	102 448 165	95 325 416
Tilikauden kulujäämä 31.12	-102 448 165	-95 325 416
Valtion pääoma yhteensä 31.12	-5 562 418	-1 447 431

Tilivirastolla ei ole aloittavan taseen hyväksymisen jälkeen tuloina tai menoina kirjattuja omaisuus- ja velkaeriä.

Liite 15 Tuotto- ja kululaskelmaan kirjattava talousarvion ulkopuolinen rahoitus

Tilivirastolla ei ole ollut tapahtumia, jotka olisi kirjattu tilille 2621 Tuotto- ja kululaskelmaan kirjattava talousarvion ulkopuolinen rahoitus.

Liite 16 Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Rahaston nimi	Saldo 31.12.2004	Rahaston käyttötarkoitus
H.Weijolan rahasto	758 875	Stipendirahasto
Väinö Avellanin rahasto	87 286	Stipendirahasto
J.N. Lahtisen muistorahasto	53 802	Stipendirahasto
Muut rahastot	58 920	Stipendirahasto
- Matka-avustusrahasto		
- Tutkimusrahastot		
- Vaaskivi-Plaketti		
- Kauppatieteiden tutkimusrahasto		
Yhteensä	958 882	

Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat sisältyvät taseen vastaavaa puolella kohtaan "Muut rahat ja pankkisaamiset" ja vastattavaa puolella kohtaan "Muut valtion rahastot".

Liite 17 Taseeseen sisältymättömät tiliviraston hallinnoimat rahastoidut varat, säätiöt ja yhdistykset

Tilivirastolla ei ole taseeseen sisältyttämiä tiliviraston hallinnoimia rahastoituja varoja, säätiöitä ja yhdistyksiä.

Liite 18 Arviomäärärahojen ylitykset ja niiden perustelut

Tilivirastolla ei ole arviomäärärahojen ylityksiä varainhoitovuonna 2004.

**Liite 19 Muut oikeuden ja riittävien tietojen vaatimuksen edellyttämät mahdolliset liitteet
Aikaisempiin varainhoitovuosiin kohdistuvat kulut**

Tilikauden kuluihin sisältyy aikaisempiin varainhoitovuosiin kohdistuvia palkkoja, palkkioita, työkorvauksia ja apurahoja 285 388 euroa ja näihin liittyviä henkilösivukuluja 62 085 euroa yhteensä 347 473 euroa.

Menomomenttien käyttö pääryhmyksestä poikkeavaan käyttötarkoitukseen

Momentti	LKP-ryhmä	Euroa
29.10.21 Yliopistojen toimintamenot	82-83 Siirtotalouden kulut	1 259 008
Talousarviossa päätetty momentin käyttötarkoituksen laajennus:		
Määrärahaa saa käyttää myös yliopistojen opettajille, tutkijoille ja opiskelijoille myönnettävien tutkimusta ja koulutusta edistävien apurahojen maksamiseen sekä opiskelijoille opintoihin liittyvän harjoittelun järjestämiseen.		
	Yhteensä	1 259 008

8.3 Tilinpäätöksen laskelmien tarkastelu

8.3.1 Talousarvion toteutumalaskelma

Yliopiston toimintamenomomentille talousarviossa ja lisätalousarviossa vuodelle 2004 osoitetut määrärahat olivat yhteensä 79,5 miljoonaa euroa, mikä on vain yksi miljoonaa euroa enemmän kuin vuodelle 2003 myönnetyt määrärahat. Määrärahojen lisäyksenä oli budjetoitu tehdyistä virkaja työehtosopimusten muutoksista aiheutuvat lisäykset palkkoihin sekä yhden henkilötyövuoden palkkauksen siirto momentilta 31.24.21.

Toimintamenomomentille tulossopimuksen mukaisesti budjetoituista eristä valtakunnallisiin ohjelmiin myönnettyjen määrärahojen kokonaismäärä pienentyi edelliseen vuoteen verrattuna. Tämä johtui tietoteollisuusohjelmaan osoitettujen määrärahojen supistumisesta sekä vuosina 1998 ja 1999 aloitettujen lääkärikoulutusten siirtämisestä perusrahoitukseen. Lisämäärärahoja valtakunnallisten ohjelmien toteutukseen osoitettiin vuosina 2001 ja 2002 aloitettuun lääkärikoulutuksen laajentamiseen, virtuaaliyliopistohankkeisiin ja biokeskusten tutkimusedellytysten vahvistamiseen. Myös tulossopimuksen mukainen hankerahoitus supistui, mikä johtui siitä, että vuonna 2003 hankerahoitukseen sisältyi 1,7 miljoonaa euroa yliopiston IV rakennusvaiheen varustamiseen. Vuoden 2004 budjetissa varustamismäärärahoja oli edelleen 0,35 miljoonaa euroa. Tuloksellisuuden perusteella yliopistolle osoitetut määrärahat pienentyivät samoin jonkin verran, koska yliopiston koulutuksen huippuyksikköjen kokonaismäärä väheni edellisestä vuodesta.

Toimintamenomomentin bruttomenot olivat yhteensä 110,8 miljoonaa euroa, mikä on 4,0 miljoonaa euroa (3,7 %) enemmän kuin vuonna 2003. Varsinaiset toimintamenot olivat 84,1 miljoonaa euroa, mikä on 3,6 miljoonaa euroa (4,4 %) enemmän kuin vuonna 2003. Maksullisen toiminnan menot kasvoivat 0,6 miljoonaa euroa. Toimintamenomomentille kirjatun yhteisrahoitteisen toiminnan menot olivat lähes yhtä suuret kuin vuonna 2003, 9,2 miljoonaa euroa, kun taas lahjoitusvaroin katetut menot hieman supistuivat.

Toimintamenomomentin bruttotulot olivat yhteensä 30,6 miljoonaa euroa, missä oli vähennystä 0,6 miljoonaa euroa vuoteen 2003 verrattuna.

Toimintamenomomentilta siirtyi vuodelle 2005 14,9 miljoonaa euroa. Koska yliopiston menot kasvoivat enemmän kuin määrärahat ja tulot, siirtyneiden määrärahojen määrä pienentyi edelliseen vuoteen verrattuna, jolloin se oli 15,5 miljoonaa euroa. Siirtyneiden määrärahojen osuus on 13,4 % toimintamenomomentin kokonaismenoista, kun vuonna 2003 siirtyneiden määrärahojen osuus 14,5 % toimintamenomomentin menoista. Siirtyneistä määrärahoista 10,1 miljoonaa euroa oli varsinaisia toimintamenoja ja 4,8 miljoonaa euroa ulkopuolisen rahoituksen ylijäämää.

Harjoittelukoulujen toimintamenot olivat yhteensä 7,7 miljoonaa euroa, missä oli lisäystä edelliseen vuoteen 0,4 miljoonaa euroa. Määrärahojen lisäys oli ainoastaan 0,2 miljoonaa euroa ja loput menojen lisäyksestä rahoitettiin tuloilla. Harjoittelukoulujen tulot olivat 0,3 miljoonaa euroa, mikä kertyi pääosin Tampereen kaupungin Tampereen normaalikoululle maksamasta ylimääräisten oppilaspaikkojen kustannusten korvauksesta.

Taulukossa 41 on esitetty nettobudjetoitua toimintamomenttia koskeva talousarvion toteutumalaskelman täydennys. Liitteessä 3 on esitetty yliopiston talousarviokirjanpidon määrärahat, tulot ja menot rahoituslajeittain.

Taulukko 41 Talousarvion toteutumalaskelman täydentäminen, nettobudjetoitujen talousarviotulot ja menot

Talousarviotili	Määräraha Varainhoito- vuodelta	Edellisiltä vuosilta	Käytettävissä	Käytetty, kertynyt tai peruutettu	Siirretty seuraavalle vuodelle	Vertailu talous- arvioon
29.10.21.1. Yleiset toimintamenot (smr 3 v) Bruttomenot - bruttotulot =nettomenot	79 509 000	15 493 288	95 002 288	110 757 612 -30 633 844 80 123 768	14 878 520	
29.10.21.2. Koulutus- poliittisin perustein järjestetyn maksullisen koulutuksen tukeminen (smr 3 v) Bruttomenot - bruttotulot =nettomenot	50 000		50 000	38 917 -13 050 25 867	24 133	
29.10.21. Yliopistojen toimintamenot (smr 3 v) Bruttomenot - bruttotulot =nettomenot	79 559 000	15 493 288	95 052 288	110 796 529 -30 646 894 80 149 635	14 902 653	
29.10.24 Harjoittelukoulujen toimintamenot (S2V) Bruttomenot - bruttotulot =nettomenot	7 443 942	50 700	7 494 642	7 684 926 -254 890 7 430 035	64 607	

Talousarvion toteutumalaskelman täydentäminen bruttobudjetoitujen tulo- ja menomomenttien osalta on esitetty taulukossa 41.

Suomen Akatemian rahoittamien hankkeiden menojen kasvu jatkui edelleen voimakkaana. Kasvu oli 1,1 miljoonaa euroa eli 14,2 % vuoteen 2003 verrattuna. Suomen Akatemian yliopistolle osoittamat tutkimusmäärärahat olivat vuonna 2004 9,3 miljoonaa euroa, kun vuodelle 2003 osoitetut määrärahat olivat 8,6 miljoonaa euroa.

Momentille 29.10.22 Yliopistolaitoksen yhteiset menot myönnetty määrärahat kasvoivat samoin merkittävästi. Momentille osoitettiin opetusministeriön erillispäätöksin yhteensä 1,8 miljoonaa euroa, mikä on 20 % enemmän kuin vuonna 2003. Momentilta maksetut menot olivat 1,3 miljoonaa euroa. Määrärahoihin sisältyi mm. Seinäjoen yliopistokeskukselle osoitettu 500 000 euron määräraha ja täydennyskoulutuksen tuotekehitykseen osoitettu 235 000 euron määräraha.

Taulukko 42 Talousarvion toteutumalaskelman täydentäminen, bruttobudjetoidut talousarviotulot ja -menot

Talousarviotili	Määräraha tai tuloarvio		Käytettävissä	Käytetty, kertynyt tai peruutettu	Siirretty seuraavalle vuodelle	Vertailu talousarvioon
	Varainhoito-vuodelta	Edellisiltä vuosilta				
11.04.01 Arvonlisäverotulot	2 139 784			2 139 784		
12.39.09 Menorästien ja siirrettyjen määrärahojen peruutukset	15 481			15 481		
12.39.10 Muut sekalaiset tulot	41 251			41 251		
13.03.01 Osinkotulot	60			60		
Tuloarviotilit yhteensä	2 196 576			2 196 576		
28.01.19 Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	704		704	704		
28.80.24 Vel-perusteinen ja varhais-kuntoutustoiminta (S2V)	26 000		26 000	4 201	21 799	
28.01.19 Opetusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	6 236 736		6 236 736	6 236 736		
29.01.22 Kehittämistoiminta (S2V)	91 000	81 434	172 434	65 134	107 300	
29.10.22 Yliopistolaitoksen yhteiset menot (S3V)	1 758 148	958 342	2 716 490	1 340 975	1 375 516	
29.20.25 Ammattikorkeakoulujen kehittäminen (S2V)	116 300	136 757	253 057	191 572	61 485	
29.60.25 Ammatillisen koulutuksen kehittäminen (S2V)		4 000	4 000	4 000		
29.69.25 Aikuiskoulutuksen kehittäminen (S2V)	101 212	8 574	109 786	98 459	11 327	
29.88.50 Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat (S3V)	9 343 652	1 011 677	10 355 329	8 821 953	1 533 376	
29.98.50 Veikkauksen ja raha-arpajaisten voitto-varat urheilun ja liikuntakasv. tukemiseen (A)	20 000		20 000	19 015		985
31.24.21. Perustienpito (S2V)		1 121	1 121	1 121		
32.10.19 Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	53 898		53 898	53 898		
34.06.02 Palkkaperusteinen työllistämistuki valtionhallinnolle (A)	261 800		261 800	261 800		
Menoarviotilit yhteensä	18 009 450	2 201 905	20 211 355	17 099 567	3 110 803	985

Yliopiston ja harjoittelukoulujen käytössä olleiden talousarviotilien menot olivat yhteensä 135,6 miljoonaa euroa. Kun mukaan luetaan myös muille tilivirastoille edelleen siirrettävien menojen talousarviotili, menot olivat yhteensä 140,6 miljoonaa euroa. Talousarviokirjanpidon menojen kasvu yhteensä oli 5,6 miljoonaa euroa eli 4,2 % edelliseen vuoteen verrattuna.

Taulukko 43 Tampereen yliopiston talousarviomenot ja -tulot yhteensä

Talousarviotili	Määräraha tai tuloarvio		Käytettävissä	Käytetty, kertynyt tai peruutettu	Siirretty raavalle delle	Vertailu talousarvioon
	Varainhoito-vuodelta	Edellisiltä vuosilta				
Nettobudjetoidut talousarviotilit yhteensä						
Bruttomenot				118 481 455		
- bruttotulot				-30 901 785		
=nettomenot	87 002 942	15 543 988	102 546 930	87 579 670	14 967 260	
Bruttobudjetoidut tuloarviotilit yhteensä	-2 196 576		-2 196 576	-2 196 576		
Bruttobudjetoidut menoarviotilit yhteensä	18 009 450	2 201 905	20 211 355	17 099 567	3 110 803	
630 Toiselle tilivirastolle siirrettävät talousarviomenot						
Bruttomenot				5 045 076		
- bruttotulot				-5 045 076		
=nettomenot	5 045 076			0		
Kaikki talousarviotilit yhteensä						
Bruttomenot				140 626 097		
- bruttotulot				-38 143 437		
=nettomenot	107 860 891	17 745 893	120 561 709	102 482 661	18 079 048	

8.3.2 Tuotto- ja kululaskelma

Tuotto- ja kululaskelman mukaiset toiminnan tuotot olivat vuonna 2004 yhteensä 34,4 miljoonaa euroa, jossa muutosta vuoteen 2003 verrattuna oli ainoastaan -0.1 %. Muutokset olivat kaikissa tuloryhmissä vähäisiä.

Tuotoista 53,4 % oli maksullisen toiminnan tuottoja, 45,3 % muun toiminnan tuottoja ja 1,3 % vuokria ja käyttökorvauksia. Muut toiminnan tuotot koostuvat pääosin yhteisrahoitteen sopimustutkimustoiminnan tuotoista, joita oli 10,2 miljoonaa euroa (vuonna 2003 samoin 10,2 miljoonaa euroa) ja talousarviotilille 630 kirjatusta yhteistoiminnan tuotoista valtion virastoilta ja laitoksilta, joita oli 4,9 miljoonaa euroa (vuonna 2003 4,8 miljoonaa euroa).

Toiminnan kulut olivat yhteensä 132,2 miljoonaa euroa, missä lisäystä edelliseen vuoteen verrattuna oli 5,2 %. Suurimmat kuluerät olivat henkilöstökulut, joiden osuus oli 68,3 % kaikista toiminnan aiheuttamista kuluista, vuokrat, 12,7 % kuluista, ja palvelujen ostot, 7,6 % kuluista. Henkilöstökulut kasvoivat 5,4 % ja vuokratulot 5,3 % vuoteen 2003 verrattuna. Suhteellisesti suurin kasvu oli poistoissa, 22,2 %, mikä on seurausta pääosin vuonna 2003 toteutuneen IV rakennusvaiheen varustamisesta johtuneesta käyttöomaisuuden määrän lisäyksestä.

Satunnaisiin tuottoihin on kirjattu saadut lahjoitukset, noin 1,3 miljoonaa euroa. Lahjoitustuottojen määrä pieneni 14,6 % verrattuna vuoteen 2003. Satunnaisia kuluja ei ollut vuonna 2004. Siirtotalouden tuottoihin on kirjattu palosuojelurahaston maksama rahoitus palosuojelun kehittämiseen liittyvässä tutkimushankkeessa. Siirtotalouden kuluihin voittoa tavoittelemattomille yhteisöille on samoin kuin edellisenä vuonna kirjattu Malawi Universitylle siirretty rahoitus Suomen

Akatemian rahoittamassa lasten terveydenhoitoa koskevassa tutkimushankkeessa. Siirtotalouden kulut kotitalouksille koostuvat yliopiston maksamista apurahoista. Apurahojen kirjauserustetta on vuonna 2004 muutettu siten, että vuoden 2004 tilinpäätöksessä apurahat on kirjattu päätöserusteisesti, kun vuonna 2003 on käytetty maksuserustetta. Kirjauserusteen muutoksen vaikutus tulokseen on vähäinen.

Koska tuotto- ja kululaskelmassa yliopiston budjettirahoitusta ei käsitellä tuottoina, tuotto- ja kululaskelma osoittaa 102,4 miljoonan euron alijäämää vuodelta 2004. Varsinaisen toiminnan kuluista 26,0 % katettiin tuotoilla, kun vastaava luku oli 27,4 % vuonna 2003.

8.3.3 Tase

Yliopiston taseen loppusumma oli vuoden 2004 lopussa yhteensä 23,0 miljoonaa euroa. Taseeseen sisältyvästä omaisuudesta 9,8 miljoonaa euroa (42,8 %) oli käyttöomaisuutta ja muita pitkäaikaisia sijoituksia ja 13,1 miljoonaa euroa mmk (57,2 %) vaihto- ja rahoitusomaisuutta. Käyttöomaisuuden arvo kasvoi vuoden aikana 0,6 miljoonaa eurolla (6,7 %).

Muihin pitkävaikutteisiin menoihin sisältyivät vuonna 2000 valmistuneet Teatterimontun peruskorjaus ja Atalpan muutos- ja korjaustyöt sekä vuonna 2001 valmistunut Tampereen normaalikoulun laajennus- ja peruskorjaushanke, joiden jäljellä oleva arvo vuoden 2004 taseessa on 222 051 euroa. Ennakkomaksuihin ja keskeneräisiin hankintoihin sisältyy samoin kuin vuonna 2003 97 000 euroa kirjaston atk-järjestelmän hankinnasta aiheutuneita ennakkomaksuja, koska kirjaston järjestelmän hankinnan lopullinen hyväksyminen on edelleen siirtynyt. Lisäksi keskeneräisiin hankintoihin sisältyy 78 527 euroa keskeneräisistä hallinnon atk-järjestelmistä aiheutuneita ennakkomaksuja.

Aineellisen käyttöomaisuuden arvo oli vuonna 2004 9,2 miljoonaa euroa, jossa oli lisäystä vuoteen 2003 verrattuna 0,8 miljoonaa euroa (9,0 %). Kasvu aiheutui kone- ja laitekannan lisäyksestä, mihin vaikutti mm. vuoden lopussa toteutuneet Suomen Akatemian infrastruktuuriohjelmaan sisältyvät tutkimuslaitteiden hankinnat.

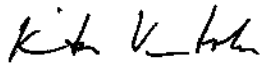
9. Sisäinen valvonta

Tampereen yliopiston sisäisen tarkastuksen ohjesäännön mukaan hallintojohtaja vastaa siitä, että yliopiston toiminnan ja talouden tarkastus on järjestetty riittävässä laajuudessa. Tällä ohjesäännöllä on täydennetty taloussäännössä annettuja määräyksiä sisäisestä valvonnasta. Kunkin yksikön esimiehen tulee huolehtia yksikkönsä riittävästä sisäisestä valvonnasta ja tarkkailusta. Maksuliikkeen ja kirjanpidon yleisvalvonnasta vastaa talousosaston päällikkö. Palkanlaskennan yleisvalvonnasta vastaa hallintokeskuksen henkilöstö- ja lakiasiain osaston päällikkö. Varsinaisen sisäisen tarkastuksen osalta yliopisto on käyttänyt ulkopuolista ostopalvelua.

Vuoden 2004 tarkastuksen kohteena olivat Tampereen yliopiston Hämeenlinnan toimipisteet. Tarkastuksen ensisijaisena tavoitteena oli selvittää yksiköiden hankintoihin ja sivutoimiasioihin liittyvät käytännöt sekä maksullisen palvelutoiminnan hinnoitteluun liittyvät asiat sisäisen valvonnan näkökulmasta. Tarkastuksessa havaittiin joitakin puutteita sivutoimi-ilmoituksissa sekä projektien hallinnoinnissa, seurannassa ja raportoinnissa. Tarkastuksen perusteella todettiin, että yliopiston sivutoimilupien ilmoitus- ja myöntämismenettelyjä pitää täsmentää ja sivutoimia selvittää nykyistä tarkemmalla tasolla. Projektien hallinnoinnin ja seurannan yhdenmukaistamiseksi tulee projektien käsittely johto- tai ohjausryhmissä tapahtua dokumentoidusti, jolloin projektien kokonaishallinnan, seurannan ja raportoinnin luotettavuus kasvaa.

10. Allekirjoitukset

Tampereen yliopiston toimintakertomus ja tilinpäätöslaskelmat vuodelta 2004 on hyväksytty yliopiston hallituksessa 30.3.2005.

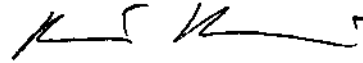
Krista Varantola

Hannu Vessari

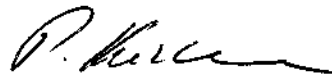
Kati Hakkarainen

Arto Haveri

Martti Juhola

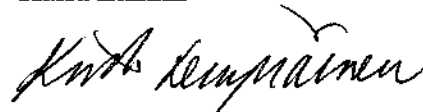
Pertti Kirkinen

Päivi Kärkkäinen

Kaisa Lammi

Kirsti Lempiäinen

Mikko Markkola

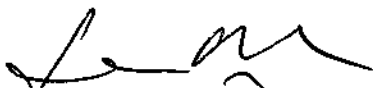
Aksu Piippo

Pasi Rautanen

Pertti Suhonen

Tuomas Takala

Annina Tirronen

Kirsi-Märja Varjokorpi

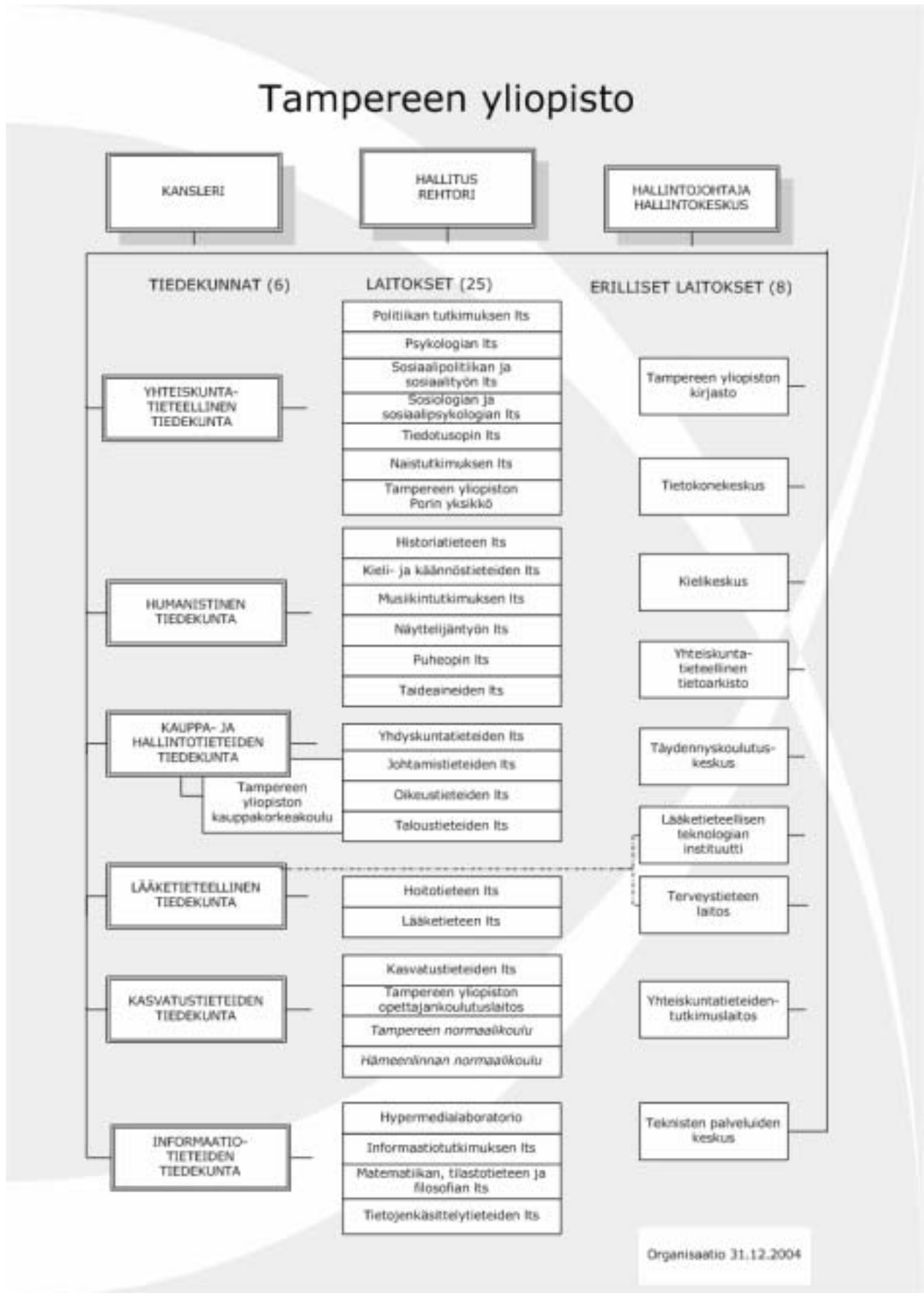
Ilkka Wennberg

Valtiontalouden tarkastusvirasto on tarkastanut tämän tilinpäätöksen ja tarkastuksesta on annettu tilintarkastuskertomus.

Päiväys

Allekirjoitus

Liite 1. Tampereen yliopiston organisaatio 31.12.2004

Liite 2. Maksullisen ja yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmien laadintaperusteet

Vuoden 2004 kustannusvastaavuuslaskelmien laadintaperusteet vastaavat vuoden 2003 laskelmien laadintaperusteita. Henkilöstökustannukset on kaikissa laskelmissa esitetty nettomääräisinä siten, että päivärahapalautukset on vähennetty menoista.

1. Maksuperustelain mukaiset muut suoritteet

Tuotot vastaavat kirjanpidon mukaisia ta-tilin 29102112 tuottoja, joihin on kuitenkin lisätty 44 541 euroa vuokratuottoja, jotka on kirjanpidossa kirjattu muille momentin 291021 alajaottelutileille. Muut tuotot koostuvat pääosin vuokratuloista, lisäksi on huomioitu käyttöomaisuuden myynti ja korkotuotot, joiden osuus on kuitenkin vähäinen. Pitkäaikaisten tutkimusprojektien tuotot on kohdistettu tilivuodelle projektin valmistumisasteen mukaisesti. Tulot on pyritty laskuttamaan projektin etenemisen mukaisesti. Laskelma ei sisällä maksullisen toiminnan talousarviotilille kirjattuja tuottoja näkyvyyttä ja imagohyödyttä, eikä niitä vastaavia kustannuksia.

Erilliskustannukset on esitetty pääosin projektien kirjanpidon mukaisesti. Vuokrat on veloitettu maksullisen toiminnan projekteilta sisäisenä vuokrana joko todellisen tilankäytön perusteella tai laskennallisesti 10 % palkkausmenoista. Lisäksi lukuun sisältyvät yksiköiden maksullisen toiminnan tililtä maksamat ulkoiset vuokrat. Vuokratkustannuksiin on laskennallisesti lisätty kustannuserä, joka vastaa ulkopuolisilta tilankäyttäjiltä kertynyttä vuokratuottojen summaa, koska vastaavia vuokratuloja ei kirjanpidossa ole kohdistettu maksulliselle toiminnalle.

Osuus yhteiskustannuksista on pyritty arvioimaan käytettävissä olevien tietojen perusteella mahdollisimman kattavasti. Osuus laitosten yhteisistä kustannuksista sisältää seuraavat erät

- laitoksittain maksullisen toiminnan osuutta kokonaismenoista vastaava osuus laitoksen perusvoimavaroin tai työllisyysvaroin rahoitetuista hallinto-, toimisto- ja opetuksen ja tutkimuksen apuhenkilöstön palkkakustannuksista,
- opetus- ja tutkimushenkilöstön maksullisen toiminnan hankkeisiin liittyvän työpanoksen kustannus on laskettu opetus- ja tutkimushenkilöstön projektikohtaisesti ilmoittaman tuntimäärän perusteella.
- maksullisen toiminnan osuutta yksikön kokonaismenoista vastaava osuus täydennyskoulutuskeskuksen perusvoimavarojen käytöstä.

Opetus- ja tutkimushenkilöstön virkatyönä tekemää työpanosta koskeva kysely on tehty erikseen kevät- ja syyslukukaudelta, kun kysely aikaisempina vuosina on tehty vain kerran vuodessa.

Osuutena tukitoimintojen kustannuksista on esitetty maksullisen toiminnan kokonaisvolyymiä vastaava osuus hallintokeskuksen yhteisistä menoista (ml. tilahallinto), henkilöstö- ja lakiasiainosaston ja talousosaston menoista, sekä kirjaston ja tietokonekeskuksen perusvoimavaroin rahoitetuista menoista. Maksullisen toiminnan osuus koko yliopiston menoista vuonna 2004 oli 11,1 %.

Yhteiskustannuksiin sisältyy yhteensä 13 587 euroa työllisyysvaroin rahoitettuja palkkausmenoja.

Poistot laitteista ja kalustosta sisältää laitoksittain lasketun maksullisen toiminnan osuutta vastaavan osuuden käyttöomaisuuskirjanpidossa laitokselle kohdistetuista poistoista ja maksullisen toiminnan osuutta yliopiston kokonaismenoista vastaavan osuuden tukipalveluyksiköiden ja yliopiston yhteisistä poistoista (11,1 %). Korko on maksullisen toiminnan osuutta vastaava osuus yliopiston taseen mukaisen koko käyttöomaisuuden alku- ja loppusaldon keskiarvolle lasketusta korosta. Lisäksi on laskettu korko maksullisen toiminnan käytössä olevien vaihto-omaisuusvarastojen keskimääräiselle arvolle. Maksulliseen toimintaan liittyviä vaihto-omaisuusvarastoja olivat vuonna 2004 julkaisujen myyntiyksikön varasto ja kudoskorjauskeskus Regean luupankki. Näiden varastojen muutosta vastaava oikaisu on lisäksi tehty erilliskustannusten aineiden ja tarvikkeiden kustannuksiin. Korkoprosenttina on käytetty valtiokonttorin ilmoittamaa laskennallista kesvikorkoprosenttia, joka vuodelle 2004 oli 3 %.

2. Kustannusvastaavuuslaskelma maksuperustelain mukaisista hintatuetuista suoritteista

Laskelmassa esitetyt tuotot ja erilliskustannukset vastaavat ta-tilille 2910212 kirjattuja tuloja ja menoja.

Osuus yhteiskustannuksista on laskettu noudattaen samoja periaatteita kuin muita maksullisia suoritteita koskevassa laskelmassa.

3. Julkisoikeudelliset suoritteet

Opetusministeriön 25.1.1993 kirjasto- ja tietopalveluista perittävistä maksuista ja avoimesta korkeakouluopetuksesta korkeakouluissa perittävistä maksuista antamien päätösten perusteella korkeakoulujen maksullisia julkisoikeudellisia suoritteita ovat valtion, kuntien ja valtionapulaitosten kirjastoille annettavat ja välitettävät kirjaston kaukopalvelut ja vastavuoroisuuteen perustuvat ulkomaille annettavat kaukopalvelut sekä avoin korkeakouluopetus. Opetusministeriön asetuksen 1252/20004 perusteella julkisoikeudellisia suoritteita ovat lisäksi kasvatustieteellisistä tutkinnoista ja opettajankoulutuksesta annetun asetuksen (576/1995) 22 §:n 4 momentin nojalla annettu vastaavuustodistus ja vastaavuustodistusta koskevaan hakemukseen annettu hylkäävä päätös sekä opetusministeriön asetuksen 211/2003 perusteella terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun asetuksen (564/1993) 14 §:ssä tarkoitettuun kuulustelun järjestäminen. Kirjaston kaukopalveluista peritään lähetykskustannusten ja suoritteen tuottamisen johdosta muille suoritettujen maksujen mukainen maksu. Avoimen korkeakoulun suoritteiden osalta maksut peritään monimuoto-opetusjärjestelyistä, oppimateriaaleista ja opetuksen liitännäispalveluista omakustannusarvon mukaisena. Opetusministeriön em. päätösten mukaisesti tuloilla ei ole tarkoitus kattaa toiminnasta aiheutuvia kokonaiskustannuksia. Vastaavuustodistuksesta ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden kuulustelujen järjestämisestä peritään asetuksen mukainen kiinteä maksu.

Edellä mainituista suoritteista kertyneet tuotot on kirjattu kirjanpitoon ta-tilille 291021112 ja otettu laskelmaan kirjanpidon mukaisina.

Avoimen korkeakoulun erillismenoina laskelmassa on esitetty kirjanpidon mukaisesti kaikki avoimen korkeakoulun menot. Lisäksi erillismenoihin sisältyviin vuokratkustannuksiin on lisätty avoimen korkeakoulun suhteellista osuutta vastaava osuus täydennyskoulutuskeskuksen yhteisistä vuokrasta. Osuus laitoksen yhteisistä kustannuksista sisältää avoimen korkeakoulun suhteellista osuutta vastaavan osuuden täydennyskoulutuskeskuksen yhteisistä kustannuksista.

Kirjaston kaukopalvelun erilliskustannukset sisältävät kirjanpitoon kirjatut kaukopalvelun erillismenot, toimintaan käytetyn työajan perusteella lasketut palkkausmenot ja . Vuokratkustannuksina on avoimen korkeakoulun erillismenoina maksamat vuokrat ja kaukopalvelun käytössä olevia tiloja vastaava osuus kirjaston vuokrasta. Osuus laitoksen yhteisistä kustannuksista sisältää julkisoikeudellisen kaukopalvelun suhteellista osuutta vastaavan osuuden kirjaston hallinnon palkkausmenoista.

Terveydenhuollon kuulustelujen järjestämisestä aiheutuneet erilliskustannukset on esitetty kirjanpidon mukaisina lukuun ottamatta vuokria, jotka on arvioitu laskennallisesti 10 %:ksi palkkauskustannuksista. Osuus laitoksen yhteisistä kustannuksista sisältää arvioituun työaikaan perustuvan osuuden lääketieteellisessä tiedekunnassa ja lääketieteen laitoksella kuulustelujen järjestämiseen osallistuvien henkilöiden palkasta.

Kasvatustieteellisistä tutkimuksista ja opettajankoulutuksesta annetun asetuksen nojalla annettiin yliopistossa yhteensä kahdeksan vastaavuustodistusta. Todistuksen antamiseen liittyvät kustannukset on arvioitu tiedekuntien opintoasiainpäälliköiden arvioiman asian käsittelyyn käytetyn keskimääräisen työajan perusteella. Toimintaan liittyvät tuotot ja kustannukset olivat vähäisiä.

Osuus tukitoimintojen kustannuksista, poistoista ja koroista on kohdistettu kaikille em. suoritteille toiminnan laajuutta vastaavana suhteellisenä osuutena samoin periaattein kuin liikeloudellisen maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmassa.

YHTEISRAHOITTEISEN TOIMINNAN KUSTANNUKSIA KOSKEVAN LASKELMAN LAADINTAPERUSTEET

Yhteisrahoitteisen toiminnan erillismenot ja tuotot vastaavat kirjanpidossa ta-tileille 2911021131, 291021132 ja 291021133 kirjattuja tuottoja ja kuluja.

Osuus yliopiston yhteisistä kustannuksista sisältää seuraavat erät:

Osuus laitosten yhteisistä kustannuksista:

- Opetus- ja tutkimushenkilöstön projektikohtaisesti ilmoittama työpanos yhteisrahoitteisen toiminnan projekteissa.
- Yhteisrahoitteisen toiminnan suhteellista palkkaosuutta kaikista palkkausmenoista vastaava osuus laitoksen hallinto-, toimisto- ja tutkimusta avustavan henkilöstön palkkauskustannuksista.
- Yhteisrahoitteisen toiminnan palkkaosuutta vastaava osuus laitoksen toimitilojen kokonaiskustannuksista siltä osin, kun tilakustannuksia ei ole kohdistettu suoraan projektille.

Osuus tukitoimintojen kustannuksista:

- Yhteisrahoitteisen toiminnan erillismenojen suhteellista osuutta vastaava osuus (6,9 %) hallintokeskuksen, kirjaston ja tietokonekeskuksen toiminnalle tuottamien tukipalvelujen kustannuksista.

Poistot laitteista ja kalustosta

- Yhteisrahoitteisen toiminnan suhteellista osuutta vastaava osuus laitosten ja tukipalvelujen poistoista.

Korot laitteista ja kalustosta

- 6,9 % yliopiston taseen mukaisen koko käyttöomaisuuden alku- ja loppusaldon keskiarvolle lasketusta korosta. Korkoprosenttina on käytetty valtiokonttorin ilmoittamaa laskennallista keskikorkoprosenttia, joka vuodelle 2004 oli 3 %.

HARJOITTELUKOULUJEN MAKSUPERUSTELAIN MUKAISET MUUT SUORITTEET

Kustannusvastaavuuslaskelman tuotot vastaavat ta-tilille 291024 maksullisen toiminnan projekteille kirjattuja tuottoja lukuun ottamatta tuottoja.

Erillismenoina on esitetty projekteille kirjanpidossa kohdistetut erillismenot sekä niiden lisäksi laskennallisesti

- keskimääräistä oppilaskustannusta vastaavat opetuksen ja oppilasruokailun palkka- ja materiaalimenot kerrottuna ylimääräisten (harjoittelukoulujen toimintamenobudjettiin sisällyttämättömien) oppilaspaikkojen määrällä
- keskimääräistä ateriakustannusta vastaavat palkka- ja elintarvikemenot kerrottuna maksullisten aterioiden määrällä sekä
- vuokratuottoja vastaava määrä vuokramenoja.

Laitosten yhteiskustannuksina on esitetty

- ylimääräisiä oppilaspaikkojen suhteellista osuutta vastaava osuus koulun muista menoista lukuun ottamatta kiinteistömenoja,
- maksullisiin aterioihin liittyvinä kiinteistömenoina 27 % aterioiden erilliskustannuksista.

Osuus tukitoimintojen kustannuksista:

- erillismenojen suhteellista osuutta vastaava osuus hallintokeskuksen ja tietokonekeskuksen toiminnalle tuottamien tukipalvelujen kustannuksista.

Poistot laitteista ja kalustosta

- erillismenojen suhteellista osuutta vastaava osuus harjoittelukoulujen ja tukipalvelujen poistoista.

Korot

- erillismenojen suhteellista osuutta vastaava osuus harjoittelukoulujen käyttöomaisuuden alku- ja loppusaldon keskiarvolle lasketusta korosta.

Liite 3: Yliopiston talousarviokirjanpidon määrärahat, tulot ja menot rahoituslajeittain

		2002	2003	2004	Muutos %	Muutos %
		1 000 €	1 000 €	1 000 €	2003-2002	2004-2003
Budjettirahoitus¹⁾						
Varsinaiset toimintamenot						
Määrärahat :	Tilivuosi	70 927	77 507	78 299	9 %	1 %
	Siirto ed.vuodelta ²⁾	12 168	12 312	15 467	1 %	26 %
Tulot		426	423	473	-1 %	12 %
Menot		75 420	80 521	84 091	7 %	4 %
Jäljellä		8 100	9 721	10 147	20 %	4 %
Koulutuspoliittisin perustein järjestetyn maksullisen koulutuksen tukeminen						
Määrärahat:	Tilivuosi			50		
	Siirto ed.vuodelta					
Tulot		141	17	13	-88 %	-24 %
Menot		141	17	39	-88 %	128 %
Jäljellä		0	0	24		
Yliopistolaitoksen yhteiset menot (29.10.22)						
Määrärahat:	Tilivuosi	841	1 463	1 758	74 %	20 %
	Siirto ed.vuodelta	558	750	958	34 %	28 %
Menot		663	1 283	1 341	94 %	5 %
Jäljellä		736	930	1 376	26 %	48 %
Budjettirahoitus yhteensä						
Määrärahat:	Tilivuosi	71 768	78 970	80 107	10 %	1 %
	Siirto ed.vuodelta	12 725	13 061	16 425	3 %	26 %
Tulot		567	440	486	-22 %	10 %
Menot		76 224	81 821	85 471	7 %	4 %
Jäljellä		8 836	10 650	11 546	21 %	8 %
Ulkopuolinen rahoitus						
Maksullinen toiminta						
Määrärahat ³⁾ :	Tilivuosi	1 147	1 026	1 210	-11 %	18 %
	Siirto ed.vuodelta	324	245	27	-24 %	-89 %
Tulot		17 606	19 042	18 683	8 %	-2 %
Menot		15 858	15 723	16 371	-1 %	4 %
Jäljellä		3 218	4 590	3 548	43 %	-23 %
Yhteisrahoitteinen sopimustutkimus						
Tulot		9 617	10 211	10 196	6 %	0 %
Menot		8 439	9 199	9 166	9 %	0 %
Jäljellä		1 178	1 012	1 030	-14 %	2 %
Lahjoitukset						
Tulot		1 487	1 498	1 282	1 %	-14 %
Menot		1 426	1 327	1 129	-7 %	-15 %
Jäljellä		60	170	153	183 %	-10 %
Suomen Akatemia⁴⁾						
Määrärahat:	Tilivuosi	6 146	8 950	9 824	46 %	10 %
	Siirto ed.vuodelta	1 446	176	1 012	-88 %	473 %
Menot		7 416	8 115	9 302	9 %	15 %
Jäljellä		176	1 012	1 533	473 %	52 %
Muut määrärahat						
Määrärahat:	Tilivuosi	4 421	5 272	5 181	19 %	-2 %
	Siirto ed.vuodelta	163	189	232	16 %	23 %
Menot		4 446	5 258	5 210	18 %	-1 %
Jäljellä		137	202	203	47 %	1 %

TAMPEREEN YLIOPISTON TOIMINTAKERTOMUS JA TILINPÄÄTÖSLASKEMAT VUODELTA 2004

		2002	2003	2004	Muutos %	Muutos %
		1 000 €	1 000 €	1 000 €	2003-2002	2004-2003
Ulkopuolinen rahoitus yhteensä						
Määrärahat:	Tilivuosi	11 714	15 248	16 215	30 %	6 %
	Siirto ed.vuodelta	1 933	610	1 270	-68 %	108 %
Tulot		28 709	30 751	30 161	7 %	-2 %
Menot		37 586	39 622	41 179	5 %	4 %
Jäljellä		4 770	6 986	6 468	46 %	-7 %
Yliopisto yhteensä						
Määrärahat:	Tilivuosi	83 482	94 218	96 322	13 %	2 %
	Siirto ed.vuodelta	14 658	13 671	17 695	-7 %	29 %
Tulot		29 275	31 191	30 647	7 %	-2 %
Menot		113 810	121 444	126 650	7 %	4 %
Jäljellä		13 606	17 637	18 014	30 %	2 %
Harjoittelukoulujen toimintamenot						
Määrärahat:	Tilivuosi	7 073	7 205	7 444	2 %	3 %
	Siirto ed.vuodelta	52		51	-100 %	
Tulot			155	255		65 %
Menot		7 125	7 309	7 685	3 %	5 %
Jäljellä		0	51	65		27 %
Yliopisto ja harjoittelukoulut yhteensä ⁽⁵⁾						
Määrärahat		105 266	115 094	121 512	9 %	6 %
Tulot		29 275	31 346	30 902	7 %	-1 %
Menot		120 935	128 752	134 335	6 %	4 %
Jäljellä		13 606	17 687	18 079	30 %	2 %

1) TA-tilien jako budjettirahoitukseen ja ulkopuoliseen rahoitukseen vastaa opetusministeriön Kota-tilaston jaottelua. Esitetyt luvut perustuvat talousarviokirjanpitoon ja eroavat Kota-luvuista tutkijakoulujen ja sisäisen laskennan erilaisen käsittelyn vuoksi.

2) Sisältää myös maksullisen ja yhteisrahoitteisen toiminnan edellisen vuoden ylijäämän.

3) Maksullisen toiminnan määrärahat ovat avoimelle korkeakoululle osoitettuja julkisoikeudellisen maksullisen toiminnan määrärahoja.

4) Lukuihin sisältyy Suomen Akatemian Tampereen yliopistolle osoittamat tutkimusmäärärahat ja niiden käyttö sekä yliopiston osallistuminen muiden yliopistojen koordinoimiin Akatemian projekteihin (laskutus ta-tilillä 630).

5) Laskelmaan eivät sisälly arvonnisäveromentille kirjatut arvonnisäveromenot, arvonnisäverotulot eivätkä valtion tulomomenteille kirjatut erät.

Liite 4: Tampereen yliopiston kustannukset tulosalueittain

Yliopiston kokonaiskustannuksista 30 % kohdistui perustutkintokoulutukseen, 9 % aikuis-koulutukseen, 52 % tutkimuksen tulosalueille, 0,2 % taiteelliseen toimintaan ja 9 % yhteis-kunnallisten palveluiden tulosalueelle. Vuoteen 2003 verrattuna perustutkintokoulutuksen ja tutkimuksen osuudet ovat pysyneet lähes ennallaan. Tampereen yliopistossa koulutuksen osuus kokonaiskustannuksista on samaa tasoa kuin maamme yliopistoissa keskimäärin. Jatko-tutkintokoulutuksen kustannusosuus on pienempi, mutta muun kuin jatkotutkintokoulutukseen liittyvän tutkimuksen osuus on suurempi kuin yliopistoissa keskimäärin.

Taulukko 1. Kustannukset tulosalueittain, % kokonaiskustannuksista vuosina 2002, 2003 ja 2004

Tulosalue	Tulosalueen osuus kustannuksista				
	Tampereen yliopisto			Yliopistot yhteensä 2003	
	2002	2003	2004	Kaikki	Tay koulutusalat
Perustutkintokoulutus	32 %	32 %	30 %	32 %	31 %
Aikuiskoulutus	11 %	8 %	9 %	7 %	8 %
Koulutus yhteensä	43 %	40 %	39 %	39 %	39 %
Jatkotutkintokoulutus	12 %	12 %	12 %	22 %	20 %
Tutkimus, johon ei liity jatkotutkintokoulutusta	40 %	39 %	40 %	28 %	27 %
Tutkimus yhteensä	52 %	51 %	52 %	50 %	47 %
Taiteellinen toiminta	0,3 %	0,2 %	0,2 %	0,3 %	0,1 %
Yhteiskunnalliset palvelut	5 %	9 %	9 %	11 %	14 %
Yhteensä	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Kustannuksista 66 % rahoitettiin budjettimäärärahoilla (varsinaiset toimintamenot, ta-tilit 291021111, ta-tili 2910212 ja yliopistolaitoksen yhteiset menot 291022). Budjettirahoituksen osuus pysyi ennallaan vuoteen 2003 verrattuna. Kokonaiskustannukset kasvoivat noin 5,1 %. Perustutkintokoulutuksen kustannukset laskivat 0,3 % ja tutkimuksen tulosalueiden kustannukset kasvoivat 7,9 %. Erilaisten laskentaperusteiden vuoksi kustannuslaskennan euromäärät eroavat jonkin verran talousarviokirjanpidon menoluvuista.

Taulukko 2. Kokonaiskustannukset tulosalueittain (1000e) ja budjettirahoituksen osuus kustannuksista vuosina 2002, 2003 ja 2004

Tulosalue	Kustannukset yhteensä, 1000 eur			Budjettirahoituksen osuus kustannuksista %		
	2002	2003	2004	2002	2003	2004
Perustutkintokoulutus	35 625	37 722	37 610	96 %	98 %	96 %
Aikuiskoulutus	12 350	9 535	10 302	26 %	31 %	28 %
Koulutus yhteensä	47 975	47 257	47 912	78 %	84 %	81 %
Jatkotutkintokoulutus	13 029	14 241	15 214	92 %	95 %	92 %
Tutkimus, johon ei liity jatkotutkintokoulutusta	45 074	46 038	49 800	46 %	42 %	47 %
Tutkimus yhteensä	58 103	60 279	65 014	56 %	55 %	58 %
Taiteellinen toiminta	319	270	244	98 %	99 %	100 %
Yhteiskunnalliset palvelut	5 931	10 514	11 153	61 %	45 %	47 %
Yhteensä	112 328	118 320	124 323	66 %	66 %	66 %

Taulukossa 3 on esitetty perustutkintokoulutuksen kustannukset tutkintoa kohti vuosina 2002, 2003 ja 2004. Tutkintojen määränä on käytetty ylempien korkeakoulututkintojen ja tohtoritutkintojen kolmen edellisen vuoden keskiarvoa. Siten keskimääräiset kustannukset ylempää korkea-

koulututkintoa kohti olivat 37 000 euroa. Tampereen yliopistossa edustetuilla koulutusaloilla kaikissa yliopistoissa vastaavin perustein laskettu tutkintokohtainen kustannus oli vuonna 2003 44 000 euroa ja, jos huomioon otetaan kaikki suoritettut ylemmät korkeakoulututkinnot, 50 000 euroa. Vertailutietoja ei ole vielä käytettävissä vuodelta 2004.

Jatkotutkintokoulutuksen tulosalueelle kohdistetut kustannukset tohtorintutkintoa kohti olivat vuonna 2004 160 000 euroa. Kuten perustutkintokoulutuksessa myös jatkokoulutuksessa tutkintokohtainen kustannus on selvästi alempi kuin valtakunnassa keskimäärin.

Taulukko 3. Kokonaiskustannukset tutkintoa kohti perustutkintokoulutuksen ja jatkotutkintokoulutuksen tulosalueilla vuosina 2002, 2003 ja 2004

	Kustannukset / tutkinto, 1000 eur			
	2002	2003	2004	Muutos %
Perustutkintokoulutus				
- Tampereen yliopisto	37	37	37	0,0 %
- yliopistot yhteensä	48	50		
- yliopistot yhteensä, Tampereen yliopiston koulutusalat	43	44		
Jatkotutkintokoulutus				
- Tampereen yliopisto	137	150	160	6,7 %
- yliopistot yhteensä	307	337		
- yliopistot yhteensä, Tampereen yliopiston koulutusalat	247	265		

Kustannukset = Tulosalueen kokonaiskustannukset ko. vuonna

Tutkinnot = ylempien korkeakoulututkintojen ja tohtorintutkintojen kolmena edellisenä vuonna suoritettujen tutkintojen määrän keskiarvo

Tampereen yliopisto
www.uta.fi

Kannen valokuvat: Erkki Karén

ISBN 951-44-6270-X
ISSN 1458-7750